ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011
(މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު)

އެއްވަނަ ބައި
ފެށުން

އެއްވަނަ ބާބު
ތަޢާރަފާއި މަޤްޞަދު

ތަޢާރަފާއި ނަން

1. (ހ) މިއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާއި، ޕްރޮޑިއުސްކުރުމާއި، ޓްރެފިކުކުރުން ހުއްޓުވުމާއި، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވެރިވެފައިވާ މީހުން މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ބޭނުންވާ މިންވަރު މަދުކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ނައްތާލުމަށްޓަކައި އެމީހުން ފަރުވާގެ ހެއްސަ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ދަރުން ފަރުވާ ދިރިހުރުމަށްކުރުމުން ބާރުއަޅައި، ޖިނާއީދަރު ޢަމަލުތަކުގެ ގޮތުގައި މުޖުތަމަޢުގައި އެމީހުން ބައިވެރިވުމުގެ ފުރުސަތު ތަނަވަސްކޮށްދިނުމާއި، މަސްތުވާތަކެއްޗާގުޅޭ ކުށާއި އަދަބު ކަނޑައެޅުމާއި، އިންޓެލިޖެންސް ކަމާގުޅޭ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ، "މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު" އެވެ.

މަޤްޞަދު

2. މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަކީ، އަންނަނިވި މައިގަނޑު މަޤްޞަދުތައް ޙާޞިލުކުރުމެވެ.

(ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުން، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ބޭނުންވާ ނިސްބަތް މަދުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުން؛

(ށ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް އަޑިކްޓް ދުވެރިވާ މީހުން، އެހީތެރިކޮށް ފަރުވާދީ ފާސަލާކޮށް، އެމީހުންނަށް އެހެން އަދިވެސް ދުވަސް ގޮތްތަކުން ހޭލުންތެރިކުރުމުން މަސައްކަތްކުރުން؛

(ނ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވެރިވެފައިވާ މީހުންނަކީ، މަސްތުވާތަކެތީގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން ނަފްސާނީގޮތުން ނުވަތަ ޖިސްމާނީގޮތުން އާދޭ އަސަރުން ފެނިދޭ، އެއަށް ބަލާސާކުރަންޖެހިގެންވާ ބައެއް ކަމުގައިވާތީ، އެމީހުންނަކީ ހަމައެކަނި ކުށްވެރިން ކަމުގައި ބެލުމުގެ ބަދަލުގައި، ފަރުވާދެވޭ ބޭނުންވާ މީހުން ކަމުގައި ދެކޭތޯކުރުމުން، އެމީހުންނަށް ފަރުވާ ދިނުމުގެ ހަރުދަނާ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން؛

(ރ) މަސްތުވާތަކެތި ވިޔަފާރިކުރާ މީހުން މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ބޭނުންވާ ނިސްބަތް ދުރުކުރުމަށްޓަކައި މަސްތުވާތަކެތީން މުޢާމަލާތްކުރާ ކުރުން ހުއްޓުވުމާއި، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވެރިވެފައިވުމުގެ ސަބަބުން އެމީހުން ކުށަށް އަރައިގަންނަ ނިސްބަތް މަދުކުރުން؛

(ޅ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި އެކަން ކުރާ މީހުން ފާރަވެރިކޮށް، ބޭނުންކުރުމުގެ ވިޔަފާރިއަށް ހުރަސްއެޅުމަށް ކުރިމަތިކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރާ މީހުން އެކަން ކުރުމުގައި ގެންގުޅޭ އުސޫލުތަކަށް ހުރަސްއެޅުމާއި، އެމީހުންނަށް ސިފަ އަމާޒުވާގޮތަށް އެކިއެކި ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން؛

(ކ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮވިހިވެފައިވާ މީހުން ކުރާ ކުށްތަކުގެ މުޖުތަމަޢަށް ބުރަ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް އެޑިކްޓުން ބޭނުންވާ މިންވަރު މަދުކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި އެޑިކްޓުން ފަރުވާގެ ހައްދާ ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ބައިވެރިކުރުވައި، ފަރުވާ ދޭ ސަރަހައްދު ތަޙުޤީޤުކޮށް، ދިރާސާކޮށް، އިތުރު އެހީތެރިކަމާއި ފަރުވާގެ ތަކެތި ބައިވެރިކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ހާއްސަ ކޯޓެއް ޤާއިމުކުރުން؛

(އ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ބޭނުންކުރާ މީހުން މަދުކޮށް، މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ ފަރާތްތަކަށް އެކަށީގެންވާ ބާރުތައް ދިނުން؛

(ވ) މަސްތުވާތަކެތާއިގުޅޭ ކުށްތަކާއި އަދަބު ކަނޑައެޅުން.

ތަޢުރީފު 3. (ހ) މި ޤާނޫނު އެމައްކަން ބިނާވެގެންވާ މައިގަނޑު މަފްހޫމަކީ، މި ޤާނޫނުގެ ދެވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގައި ހިމެނިގެންވާ މައިގަނޑު ޙައްޤުތަކާއި އިމްތިޔާޒުތަކާއި ގުޅޭ، މި ޤާނޫނުގެ 188 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވާނެއެވެ.

ދެވަނަ ބާބު

މަސްތުވާތަކެތީގެ ތަޢުރީފު

މަސްތުވާތަކެތީގެ ގިސްމު 4. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްތުވާތަކެތި މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، މި ޤާނޫނުގެ އަސާސް އެގޮތުގައި ދުޅަހެޔޮކަމާއި، މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު އެންމެ ފުރިހަމަޔަށް ޙާޞިލުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ބޭނުމުގައެވެ. މި ޤާނޫނުގެ ނަމަ ގިންތި މާއްދާއިއްޔެ ސިޔާސަތު، އަ މަސްތުވާތަކެތި ހިސާބުން ގިނަގުނަ ގޮތްގޮތަށް ބެހިގެންނެވެ.

ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރު 5. "ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރު" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިރުޝާދުގެ ދަށުން ހިނގާ މީހުން ބައިވެރިވާ، ފަރުވާއާއި ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމުގައި ހުރިހާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ބަލަހައްޓާ މަސައްކަތް ކުރާ ފަރާތަށް، އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ މުވައްޒަފަށެވެ.

~~އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް 6. "އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ކޯޓުގެ އިރުޝާދުގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ބޭނުމަށް ބޭނުންކުރާ މަސްތުވާތަކެތީގެ ބާވަތް ކަނޑައަޅައިދޭ، ކޯޓުން އަމުރުކުރާ ބައެއް ބަލާ ފަރާތްތަކުން ކުރާ އެސެސްމަންޓަށެވެ.~~

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު)ގެ 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު)ން އުނިކުރި މާއްދާ އިސްލާހުކުރެވުނީ.

އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް

6. "އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިރިޔާވެފައިވާ ނިސްބަތް ދެނެގަތުމަށާއި، އޭނާއަށް ދޭންޖެހޭ ފަރުވާ ކަނޑައެޅުމުގެ ގޮތުން ޑޮކްޓަރެއް ކޮށްދޭ އެންމެފުރަތަމަ ހަދާ އެސެސްމަންޓާއި، އަދި އެދިގެން ފަރުވާއަށް އަންނަ މީހާ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިރިޔާވެފައިވާ ނިސްބަތް ދެނެގަތުމަށާއި، އޭނާއަށް ދޭންޖެހޭ ފަރުވާ ކަނޑައެޅުމުގެ ގޮތުން ސައިކޮލޮޖިސްޓް ނުވަތަ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުން ހަދާ އެސެސްމަންޓާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާކަމަށް ކޮށްދޭ ބުރުގެކަން ސާބިތުވާ މިކަމަށް މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިރިޔާވެފައިވާ ނިސްބަތް ދެނެގަތުމަށާއި، އޭނާއަށް ދޭންޖެހޭ ފަރުވާ ކަނޑައެޅުމުގެ ގޮތުން ސައިކޮލޮޖިސްޓް ނުވަތަ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުން ހަދާ އެސެސްމަންޓެވެ.

މަސްތުވާތަކެތި

7. "މަސްތުވާތަކެތި" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މަނާކޮށްފައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއަކާއި، އަދި އެއްޗެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ޖަދުވަލު 2 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، އަދި ބާވަތެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްޗެއްވެސް ހިމެނޭނެއެވެ.

މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން

8. "މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މަސްތުވާއެއްޗެއް އެއްވެސް މިންވަރަކަށް، މީހެއްގެ ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއަށް ވާސިލުކުރުން ނުވަތަ ވާސިލުކުރުވުމެވެ.

މަސްތުވާއެއްޗެއް އަތުގައި ހުރުން

9. "މަސްތުވާއެއްޗެއް އަތުގައި ހުރުން" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މީހެއްގެ އަތުގައި ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް މާއްދީގޮތުން ހުންނަ ހުރުމާއި، މީހެއްގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައިވާ ތަނެއްގައި ނުވަތަ އެއްޗެއްގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުންނަ ހުރުން ހިމެނޭނެއެވެ.

މަސްތުވާތަކެތީން މުޢާމަލާތްކުރުން

10. "މަސްތުވާތަކެތީން މުޢާމަލާތްކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކުމާއި، ދިނުމާއި، ވިޔަފާރިކުރުމަށްޓަކައި އެއްގަމުން އަނެއްގަމަކަށް ގެންދިއުމާއި، ގެންގޮސްދިނުމާއި، ޚަރީދުކުރުމާއި، އެއިން ކަމެއް ކޮށްދިނުމަށް ހުށަހެޅުމާއި އެއްބަސްވުންވެސް ހިމެނޭނެއެވެ.

މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިރިޔާވެފައިވާ މީހާ

11. "މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިރިޔާވެފައިވާ މީހާ" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މަސްތުވާއެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން، އެއާނުލާ ނުހުރެވޭ މިންވަރަށް އެއަށް މުޙްތާޖުވެފައިވާ މީހާއެވެ. ނުވަތަ ނަފްސާނީގޮތުން ނުވަތަ ޖިސްމާނީގޮތުން އޭގެ އަސަރަށް ފޯރިވެ، އެއަށް ބަރޯސާވާކަން ފެނިފައިވާ މީހާއެވެ.

ފުރަތަމަ ޖުރުމް

12. "ފުރަތަމަ ޖުރުމް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ އިރްތިކާބު ހިނގާ މީހެއްގެ މައްޗަށް އެ ކުށެއްގައި އުފުލިފައިވާ ދަޢުވާ އެ ކުށުން އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ނުވަތަ ކުށަކަން އޭނާ އިޢްތިރާފުވާކަން ކަނޑައަޅުއްވާ، އެ ކުށް ނުވަތަ ކުށްތައް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަން ކަނޑައެޅުމުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް ކުރާ ޖުރުމަށެވެ.

ފަހުގެ ޖުރުމް

13. "ފަހުގެ ޖުރުމް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ފަހުގެ ޖުރުމްތަކުގެތެރޭގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޖުރުމްތަކާ ފުރިހަމަކުރާ ވިޔަސް، އެ ޖުރުމްތަކާ ފުރިހަމަކޮށް ނިމުމުން، އޭނާއާމެދު ގޮތް ކަނޑައެޅުމަށްފަހު ކުރެވޭ ކުރާ ޖުރުމަށެވެ.

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒު

14. "ފަރުވާދޭ މަރުކަޒު" ނަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް ފަރުވާ ދިނުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން އުފެއްދުމަށް ޤާއިމުކުރާ، ނުވަތަ އެ އެޖެންސީން އުފެއްދުމަށް ހުއްދަދޭ ޕްރައިވެޓް ސެންޓަރުތަކާއި، ޑްރަގް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތަކާއި، ކުޑަކުދިންނަށް އަދި އަންހެނުންނަށް ޚާއްޞަ ޑްރަގް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތަކާއި، ހާފްވޭ ހައުސްތަކާއި، ޑްރަގް އެޑިކްޓުން ރިލެޕްސް ސެންޓަރުތަކާއި މިނޫންވެސް ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކަށެވެ.

ޑްރަގް ކޯޓު

15. "ޑްރަގް ކޯޓު" ނަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅިގެންވާ މީހުން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބަލައި، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް އޮޅުން ބާރުވާ މިންވަރު މަދުކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ނައްތާލުމަށްޓަކައި ފަރުވާގެ ހުކުމް ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި އެމީހުން ބައިވެރިކުރުވައި، ފަރުވާ ދިޔަގޮތް ބަލަމުންދާ، ޖިނާއީ ނިޒާމުގެ ގޮތުގައި އެމީހުން މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ފުރުޞަތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޤާއިމުކުރާ ކޯޓު ކޯޓަށެވެ.

ޑްރަގް ޑިޕެންޑެންސް އެސެސްމަންޓް

16. "ޑްރަގް ޑިޕެންޑެންސް އެސެސްމަންޓް" ނަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ކުރުގެ ދަރުމާ އުފެދިފައިވާ މިނާ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެކޮޅުހެދުމަށް ސިކުނޑި ދުރުކުރުމުގެ ގޮތުން ޕްރޮފެޝަނަލުން ބެންޗްމާކް އަންދާޒާކުރާ ހަދާ އެސެސްމަންޓަށެވެ.

ޕްރިކާސާރ

17. "ޕްރިކާސާރ" ނަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޕްރޮސެސްކުރަން ނުވާ މާއްދާ، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ފުރިހަމަވާގޮތަށް މަސްތުވާތަކެތިން މުޢާމަލާތްކުރުމެވެ. ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކުރަން ހުރި، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް ފުރިހަމަވާގޮތަށް މަސްތުވާތަކެތިން މުޢާމަލާތްކުރުމެވެ.

ޕްރިކާސާރ މާއްދާ

18. "ޕްރިކާސާރ މާއްދާ" ނަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޕްރިކާސާރ ނަމަށް ބޭނުންވާ ޖަދުވަލު ކަމުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖަދުވަލުތަކުގެ ތެރެއިން ޖަދުވަލު ކުރުމާއިކު، މަސްތުވާތަކެތިން މުޢާމަލާތްކުރާ މީހާއެވެ. ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކުރަން ހުރި، ޕްރިކާސާރ ނަމަށް ބޭނުންވާ ޖަދުވަލު ކަމުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖަދުވަލުތަކުގެ ތެރެއިން ދެ ޖަދުވަލު ކަން ހިމެނެއެވެ.

ޕްރިޕަރޭޝަން

19. "ޕްރިޕަރޭޝަން" ނަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮވިރިގޮތައިވާ ހިމެނޭ، އެހެން މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ބޭނުންވާ ސިއްހަތާ ދުލެއްއަށްޓަކައި، މަސްތުވާތަކެތިން މުޢާމަލާތްކުރުމެވެ.

ޕްރޮސެސް

20. "ޕްރޮސެސް" ނަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މަސްތުވާތަކެތިން މުޢާމަލާތްކުރުމާ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮވިރިގޮތައިވާ ހިމެނެއެވެ.

ދެވަނަ ބައި

މުއައްސަސާތައް އުފެއްދުން

ފުރަތަމަ ބާބު

ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީ

ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލް އުފެއްދުން	.21	(ހ)	މި ޤާނޫނު އަމަލުކުރަން ފެށޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި "ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލް" ގެ ނަމުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކައުންސިލެއް އުފައްދަންވާނެއެވެ.
		(ށ)	ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކުކުރުން ހުއްޓުވުމާއި، މަސްތުވާތަކެތީގެ ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް ފަރުވާ ދިނުމާގުޅޭ ސިޔާސަތުތަކާ ބެހޭގޮތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލަފާދޭ ފަރާތެވެ.
ކައުންސިލްގެ މަޤްޞަދު	.22		ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލްގެ މަޤްޞަދުތަކަކީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
		(ހ)	މަސްތުވާތަކެތާބެހޭ ޤައުމީ ސިޔާސަތުތައް އެކުލަވާލުމުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އެހީތެރިވެދިނުން؛
		(ށ)	ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެންމެބޮޑު އިސްކަންދީގެން އަމަލުކުރަންވީ އުސޫލުތަކާއި، އަޅަންވީ ފިޔަވަޅުތަކާ ބެހޭގޮތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލަފާދިނުން؛
		(ނ)	ރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ގޮތުން ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިނގާގޮތާއި، އެ ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކާ ބެހޭގޮތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލަފާދިނުން؛
		(ރ)	މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅިފައިވާ ކުށްތަކާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާ ގުޅިގެން ހިނގާ ހަރުކަށި އަމަލުތަކާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން އުފެދޭ ސިއްޙީ މައްސަލަތައް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އަންގައިދިނުމާއި، އެކަމާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ތަޢާރަފުކުރަންޖެހޭ ޤައުމީ ސިޔާސަތުތަކަކީ ކޮބައިކަމާއި، ހުރި ސިޔާސަތުތަކަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކާ ބެހޭގޮތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލަފާދިނުން؛
		(ބ)	މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާއި ޓްރެފިކުކުރުމާއި ޑީލްކުރުމުގެ މައްސަލައަށް ހައްލެއް ހޯދުމަށް އެކި މުއައްސަސާތަކުގައި ހަރަކާތްތަކުގައި އަޅަން ފެންނަ ފިޔަވަޅުތަކާ ބެހޭގޮތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލަފާދިނުން؛
		(ޅ)	ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ ހުރިހާ އިދާރާތަކާއި ގުޅިގެން މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދޭތެރޭ މަސައްކަތްކުރުމުގައި، މުޅި ސަރުކާރުގެ ފެންވަރުގައި އެއް އަމާޒެއް ގެންގުޅުމަށްޓަކައި، ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކަށް އަންގަންޖެހޭ އެންގުންތަކުގެ ލަފާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ދިނުން؛
		(ކ)	ބައިނަލްއަޤްވާމީ ފެންވަރުގައާއި ޤައުމީ ފެންވަރުގައި މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދޭތެރޭ އަޅަމުންދާ ފިޔަވަޅުތަކާއި، މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދޭތެރޭ މަސައްކަތްކުރުމަށް ހުރި ފުރުޞަތުތަކާއި ބަދަލުތަކާއި، ޕްރައިސް، ބަޖެޓް، ޑިމާންޑް، ސަޕްލައި، ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެކަށީގެންވާނެ ބަދަލު ގޮތްތަކުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލަފާދިނުން؛
		(އ)	މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދޭތެރޭ ކުރާ މަސައްކަތުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ މައިގަނޑު ސިޔާސަތުތަކާއި އަމާޒުތައް ޙާސިލުކުރެވެމުންދަނީ ކިހާ މިންވަރަކަށްތޯ ބަލައި، ސަރުކާރުގެ

އިދާރާތަކުން އެ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި ކުރާ މަސައްކަތްތަކަކީ ކޮބައިކަން ހޯދައި، ބަލައި، ދިރާސާކޮށް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އަންގަމުންދިޔުން؛

(ވ) މަސްތުވާތަކެތީގެ ވަބާއިން ޤައުމު ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި އެކި ފަރާތް ފަރާތުން ކުރަންޖެހޭ އެހީ ދެނެގަނެ، އެފަދަ އެހީ ހޯދުމަށްޓަކައި މަސައްކަތްކުރުން.

ކައުންސިލް އެކުލެވިގެންވާ ގޮތް

23. ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލް އެކުލެވިގެންވާނީ، އަންނަނިވި 12 (ބާރަ) މެންބަރުންގެ މައްޗަށެވެ.

(ހ) ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނައިބު؛

(ށ) މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް؛

(ނ) މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން؛

(ރ) މިނިސްޓަރ އޮފް ހެލްތް އެންޑް ފެމިލީ؛

(ބ) މިނިސްޓަރ އޮފް ހިއުމަން ރިސޯސަސް، ޔޫތް އެންޑް ސްޕޯޓްސް؛

(ޅ) މިނިސްޓަރ އޮފް އިސްލާމިކް އެފެއާޒް؛

(ކ) އެޓަރނީ ޖެނެރަލް؛

(އ) ކޮމިޝަނަރ ޖެނެރަލް އޮފް ކަސްޓަމްސް؛

(ވ) ކޮންޓްރޯލަރ އޮފް އިމިގްރޭޝަން އެންޑް އެމިގްރޭޝަން؛

(މ) ޗީފް އޮފް ޑިފެންސް ފޯސް؛

(ފ) ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް؛

(ދ) ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 31/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) އަށް 1 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނުން އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވިފައި.

ކައުންސިލް އެކުލެވިގެންވާ ގޮތް

23. (ހ) ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލް އެކުލެވިގެންވާނީ، އަންނަނިވި 12 (ބާރަ) މެންބަރުންގެ މައްޗަށެވެ.

(1) ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނައިބު؛

(2) މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް؛

(3) މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަންގެ މަންދޫބު؛

(4) މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ މަންދޫބު؛

(5) މިނިސްޓްރީ އޮފް ޔޫތް އެންޑް ސްޕޯޓްސްގެ މަންދޫބު؛

(6) މިނިސްޓްރީ އޮފް އިސްލާމިކް އެފެއާޒްގެ މަންދޫބު؛

(7) އޮޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ މަންދޫބު؛

(8) ކޮމިޝަނަރ ޖެނެރަލް އޮފް ކަސްޓަމްސް؛

(9) ކޮންޓްރޯލަރ އޮފް އިމިގްރޭޝަން އެންޑް އެމިގްރޭޝަން؛

(10) ޗީފް އޮފް ޑިފެންސް ފޯސް؛

(11) ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް؛

(12) ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި، (4) ވަނަ ނަންބަރުގައި، (5) ވަނަ ނަންބަރުގައި، (6) ވަނަ ނަންބަރު އަދި (7) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަންދޫބުންނަކީ އެ ވުޒާރާއެއްގެ މިނިސްޓަރ ނުވަތަ ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރ ނުވަތަ ޑެޕިއުޓީ މިނިސްޓަރ ފެންވަރުގެ މަގާމެއް ފުރަމުންދާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރާ ފަރާތެކެވެ.

ކައުންސިލްގެ ރައީސް

24. ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލްގެ ރައީސަކީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނައިބެވެ. ކައުންސިލްގެ ރައީސް ހާޒިރުނުވާ ހާލަތު ހުރުމަކުން ކައުންސިލްގެ ރައީސް އަދާކުރުމުގެ ހާލަތްތަކުގައި، އެކަން ހުރުމަކުން ކައުންސިލްގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން މީހަކާ ކައުންސިލްގެ ރައީސް ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

ކައުންސިލްގެ ބައްދަލުވުން

25. ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލްގެ މަޝްވަރާ ބައްދަލުވުން ކުރުމުގައި މި ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޝްވަރާ ބައްދަލުވުން ރާސްތާކުރުމަށްޓަކައި ހުށަހަޅާ ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ކައުންސިލަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ހަތަރުވަނަ ބާބު

ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް އެޖެންސީ

ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް އެޖެންސީ އުފެއްދުން

26. (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި "ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް އެޖެންސީ" ގެ ނަމުގައި ސަރުކާރުގެ އިދާރާއެއް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އުފައްދަންވާނެއެވެ.

(ށ) ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް އެޖެންސީއަކީ، މި ޤާނޫނައި މި ޤާނޫނާ ގުޅިގެން ހަދާ ގަވާއިދާ މައިގަނޑު ސިޔާސަތުތައް، ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލްގެ ލަފާގެ މަޝްވަރާގެމަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާދެއްވާ، އެ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރާ މައިގަނޑު އިދާރާއެވެ.

ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް އެޖެންސީގެ މަސްއޫލިއްޔަތު

27. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަންނަނިވި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް އެޖެންސީއާ

ހަވާލުކުރުވިދާނެއެވެ.

(ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާއި ޑީލްކުރުމާއި ޓްރެފިކްކުރުމުގެ މައްސަލައަށް ހައްލެއް ހޯދުމަށް އެކި މުއްދަތުތަކުގައާއި ހާލަތުތަކުގައި އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން؛

(ށ) މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅިފައިވާ ކުށްތަކާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާ ގުޅިގެން ހިންގާ ހުރިހާ ޢަމަލުތަކާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން އުފެދޭ ސިއްހީ މައްސަލަތައް ދެނެގަނެ، އެކަމާ ދެކޮޅަށް ތަޢާރުފުކުރާ ޤައުމީ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރުން؛

(ނ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމާ ގުޅޭގޮތުން ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ ސިޔާސަތުތައް، ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން ތަންފީޒުކުރަމުންދާތޯ ބަލަމުންދިއުން؛

(ރ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ގޮތުން ހިންގާ އެކިއެކި ޕްރޮގްރާމްތައް ހިނގާގޮތް ބަލައި، ކާމިޔާބު އަންދާޒާކުރައި އިދާރާތަކުގެ މަސައްކަތްތައް ވަޒަނުކުރުން؛

(ބ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް ފަރުވާ ދީ، އެމީހުން ރަނގަޅުކުރުން، އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް މަސައްކަތްކުރުން؛

(ޅ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކުގައި އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ އެއްބާރުލުން ހޯދުމާއި، އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަމާއި ލާރި ދީ، އެފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރުން؛

(ކ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކުގައި މުޖުތަމަޢުގައި ހިމެނޭ ރައްޔިތު ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހޭލުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ރަސްމީ އިދާރާތަކާ ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރުން؛

(އ) މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ބޯޑުގެ އިދާރާތަކާ ގުޅިގެން، އެކިއެކި ޕްރޮގްރާމްތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގުމާއި، މަޢުލޫމާތު ބަހާކުރުމާއި، އެކުލަވާލުމުގެ މަޝްވަރާތަކާއި ތަޢުލީމީ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައާއި ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކުރުން.

28. ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ ހިންގުން

(ހ) ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ ހިންގާނީ، އެ އޭޖެންސީގެ ބޯޑުގެ ލަފާޔާއި އިރުޝާދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ އޭޖެންސީގެ ބޯޑުން އައްޔަނުކުރާ ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރަކީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ކުރަން ގަވާއިދުގައި ބާރުލިބިދީފައިވާ ސަލާހިއްޔަތުތައް ފުރިހަމަކޮށް ހިންގަން ވާނެއެވެ.

(ނ) ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ބޯޑުގެ ޗެއަރމަން އެހެން ބޯޑު ކަނޑައަޅާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ، ބޯޑުގެ ތެރެއިން ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް ބޯޑުގެ މެމްބަރުކަމުގައި ވާނެއެވެ.

(ރ) ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީއާބެހޭ ކަންކަމުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޖަވާބުދާރީވާނީ މިނިސްޓަރަށެވެ.

(ބ) ނޭޝަނަލް ޕެރޯލް އެޖެންސީ ހިންގާނީ ގަވާއިދުތަކާއި ހަމައި ހިސާބުން، އެޖެންސީގެ ބޯޑުންނެވެ.

ނޭޝަނަލް ޕެރޯލް އެޖެންސީގެ ބޯޑު 29. (ހ) ނޭޝަނަލް ޕެރޯލް އެޖެންސީގެ ބޯޑަކީ، އަންނަނިވި އިދާރާތަކުން ތަމްސީލުވާގޮތަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އައްޔަންކުރާ 10 (ދިހައެއް) މެންބަރުންގެ މައްޗަށް އެކުލެވިގެންވާ ބޯޑެކެވެ.

(1) ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީސް؛

(2) މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް އެންޑް ފެމިލީ؛

(3) މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް؛

(4) މިނިސްޓްރީ އޮފް ހިއުމަން ރިސޯސަސް، ޔޫތު އެންޑް ސްޕޯޓްސް؛

(5) މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން؛

(6) މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސް؛

(7) މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް؛

(8) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް؛

(9) ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް އިމިގްރޭޝަން އެންޑް އެމިގްރޭޝަން؛

(10) މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރާ އަމިއްލަ ޖަމާޢަތެއް.

(ށ) ނޭޝަނަލް ޕެރޯލް އެޖެންސީގެ ބޯޑުގެ ޗެއަރމަނަކީ، އެ ބޯޑުގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އައްޔަންކުރާ މީހެކެވެ.

(ނ) ނޭޝަނަލް ޕެރޯލް އެޖެންސީގެ ބޯޑު ޒިންމާދާރުވާނީ، މިނިސްޓަރަށެވެ.

ފަސްވަނަ ބާބު

ޕެރޯލް ކޯޓު

ޕެރޯލް ކޯޓު 30. (ހ) މި ޤާނޫނުން އަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، "ޕެރޯލް ކޯޓު" ގެ ނަމުގައި ކޯޓެއް އުފެދިގެންދާނެއެވެ.

(ށ) ޕެރޯލް ކޯޓަކީ، އާންމު ޝަރުޢީ ނިޒާމުގައި ހިމެނޭ، އަދި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކޯޓުގެ ޖަލްސާ އެ ކޯޓަށް ވަކި އިދާރީ ތަރުތީބެއް ހޯދަވަ ވެގެންވާނެއެވެ.

(ނ) ޕެރޯލް ކޯޓަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ޖުޑީޝަރީގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ ސުޕީރިއަރ ކޯޓާ އެއް ދަރަޖައެއްގައި އުފެދޭ ކޯޓެކެވެ. އަދި، މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހިނދަކު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ޖުޑީޝަރީގެ

ކުއްޖަކުގެ ފޯރަމް) ގައި ސުވާލުކުރަނީ ކުއްޖަކާ ގުޅުންހުރި ބެލެނިވެރިޔާ އިންސާނަކަށް
އުސޫލުތަކުން ޢުމުރުގެ ކުއްޖާގެ މައްސަލަ، އެ ކުއްޖާގެ ނިސްބަތުން ހިނގާނެއެވެ.

ކުއްޖާގެ އަސާސް 31. ޢުމުރުގެ ކުއްޖާގެ އަސާސީ، ކުއްޖާގެ އިޖުތިމާޢީ ހާލަތު ދިރާސާ، މަސްލަހަތާގުޅޭ ބޭނުންވާ ނިސްބަތް މަދުކުރުމަށް، އޭގެ މަސްލަހަތާގުޅޭ ބޭނުންވާ ނިސްބަތް ދުވަހުގެ މަރުހަލާތަކުގައި ކުރަން އަރައިގަތުމުގެ މިންވަރު މަދުކުރުމާއި، ޖިންސާދަރު ރައްދުކުރުމުގެ ގޮތުގައި އެހީވުން ދުވަހުގެ ބައިވެރިވުމުގެ ފުރުސަތު ފޯރުކޮށްދޭށެވެ.

ކުއްޖާގެ މަޖުބޫރު 32. (ހ) ޢުމުރުގެ ކުއްޖާ އުފެދުމުގެ މަޖުބޫރީ، އަންނަނިވި ކަންކަން ހާސިލުކުރުމެވެ.

(1) ކުއްޖާގެ އިޖުތިމާޢީ ހާލަތު ދިރާސާ، މަސްލަހަތާގުޅޭ ބޭނުންވާ ނިސްބަތް މަދުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުން؛

(2) ކުއްޖާގެ އިޖުތިމާޢީ ހާލަތު ދިރާސާ، މަސްލަހަތާގުޅޭ ދެމެހެއްޓެނިވި ސަލާމަތް، މަސްލަހަތާގުޅޭ ބޭނުންވާ ނިސްބަތް ދުވަހުގެ މަރުހަލާތަކުގައި ކުރަން އަރައިގަތުމުގެ މިންވަރު މަދުކުރުން؛

(3) ކުއްޖާގެ އިޖުތިމާޢީ ހާލަތު ދިރާސާ، އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުން ގޮތް ހޯދައިދިނުމަށް އިސްކަންދިނުން؛

(4) މަސްލަހަތާގުޅޭ ދެމެހެއްޓެނިވި މިންނަށް ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ ނިޒާމު، އާންމު ސަރުކާރު ނިޒާމު ގެނެސްދިނުމަށް، ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ ނިޒާމަށް ފޯރުކޮށް އަދި ސަރުކާރު ހެލްތުކޮށް ދިނުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޖުބޫރު ޢުމުރުގެ ކުއްޖަށް ހާސިލުކުރުމުގައި، އެ ކުއްޖާގެ އިޖުތިމާޢީ ހާލަތު ދިރާސާ، އެ ކުއްޖަށް ކަންތައްތަށް ފުރުޞަތުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިކުރުމާއި، ފުރުޞަތު ތަޢުލީމީ ޚިދުމަތް، މަސްލަހަތާގުޅޭ އެހީތެރި ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ނަފްސާނީ ގޮތުން މަދަދުދޭންޖެހޭނެއެވެ.

ޢުމުރު ކުއްޖަކު މައްސަލައެއް ބަލަހައްޓަން 33. (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރުން ފެށުމުގެ ކުރިން، ކުރިމަތިވާ ކުއްޖަކު ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުއްޖަކު ބަލަހައްޓައި މައްސަލައެއްގެ ތަޙުޤީޤު ހުރި ޢުމުރު ކުއްޖާގެ އިޖުތިމާޢީ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް އެ ދު ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ތަހުގީގުކުރުމާއި، ޢުމުރު ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ތަހުގީގުކުރުމާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކުރިމަތިން ކަނޑައަޅައި، މި ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތު ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއް އެ ދު ކުއްޖާ ޢުމުރު ކުއްޖަ ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރުން ފެށުމުގެ ކުރިން، ކުރިމަތިވާ ކުއްޖަކު ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުއްޖަކު ބަލަހައްޓައި މައްސަލައެއްގެ ތަޙުޤީޤު ހުރި ޢުމުރު ކުއްޖާގެ އިޖުތިމާޢީ މައްސަލަތައް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި، ކުރިމަތިވާ ކުއްޖަކު ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުއްޖަކު ބަލައިގަންނަންވާނެއެވެ.

ޢުމުރު ކުއްޖާ ހިންގަން ފެށުން 34. (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރުން ފެށުމާއެކު ޢުމުރު ކުއްޖާ އުފެދުން ކަމުގައިވިޔަސް، ޢުމުރު ކުއްޖާ

ހިނގަން ފަށާނީ، އެ ކޯޓު ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ގަވާއިދުތައް އާންމުކޮށް އިޢުލާންކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.

(ށ) ޑްރަގް ކޯޓު ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ގަވާއިދުތައް، މި ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތު ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ކޯޓުން ހަދައި، އާންމުކޮށް އިޢުލާންކުރަންވާނެއެވެ.

ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާނެ ގޮތް

35. (ހ) ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާނީ، އެ ޖިނާއީ ދަޢުވާތަކުން މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާ، އަންނަނިވި ތިން ޖިނާއީ ކުށުގެ މައްސަލަތަކެވެ.

(1) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކުކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހުން؛

(2) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކޮށްގެން، އޭގެ ނުފޫޒުގައި ކުށްކޮށްފައިވާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހުން؛

(3) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރަމުންދާ މީހުން.

(ނ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކުކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހަކު ހަމަތަން މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހެއްގެ މައްސަލަ ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާނީ، އޭނާގެ ހާލަތުގައި އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.

(1) އޭނާއަކީ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވަހިފާފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(2) އޭނާއަކީ، އޭނާގެ މައްސަލަ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުރިން އިޢްތިރާފުވެފައިވާ ނުވަތަ އިޢްތިރާފުވުމަށް އެއްބަސްވެފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(3) އޭނާއަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އެހެން ކޯޓެއްގައި އުފުލިފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިނުވުން؛ އަދި

(4) އޭނާއަކީ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގެ ޝަރުޠު ފުރިހަމަކުރާ މީހެއް ކަމުގައިވުން.

(ރ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކޮށްގެން، އޭގެ އަސަރުގައި ކުށްކޮށްފައިވާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހަކު ހަމަތަން މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހެއްގެ މައްސަލަ ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާނީ، އޭނާގެ ހާލަތުގައި އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.

(1) އޭނާއަކީ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވަހިފާފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(2) އޭނާގެ މައްސަލަ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުރިން އޭނާ ކުށްކޮށްފައިވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކޮށްގެން، އޭގެ ނުފޫޒުގައި ކަމަށްވުން؛ އަދި

(3) އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކަމުގައިނުވުން؛ އަދި

(4) އޭނާއަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އެހެން ކޯޓެއްގައި އުފުލިފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިނުވުން؛ އަދި

(5) އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށަކީ، އެ ކުށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، 10 (ދިހައެއް) އަހަރަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމުގެ ނުވަތަ އަރުވާލުމުގެ އަދަބު އޭނާގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅިދާނެ ކުށަކަށްނުވުން؛ އަދި

(6) އޭނާއަކީ، އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެފައިވާ ނުވަތަ އިޢުތިރާފުވުމަށް އެއްބަސްވެފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(7) އޭނާއަކީ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަކުރާ މީހެއް ކަމުގައިވުން.

(ށ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހެއް ކަމަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހެއްގެ މައްޗަށް ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާނީ، އޭނާގެ ހާލަތުގައި އަންނަނިވި ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.

(1) އޭނާއަކީ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވަހިތާފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(2) އޭނާ ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ހުކުމް ނިސްބަތްވާ ކުށަކީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށް ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅުމުގެ ކުށް ކަމުގައިވުން؛ ނުވަތަ

(3) އޭނާއަކީ، އެއް ހުކުމަށްވުރެ ގިނަ ހުކުމް އޭނާގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ މީހެއް ކަމަށްވާނަމަ، އޭނާ އެހިނދު ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ހުކުމަކީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅުމުގެ ކުށުގެ ހުކުމެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، އެ ހުކުމް ތަންފީޛުކޮށް ނިމުމުން، ދެން ތަންފީޛުކުރަން އޮތް ހުކުމަކީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅުމުގެ ކުށުގެ ހުކުމެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(4) އޭނާ ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ހުކުމް ނިސްބަތްވާ ކުށަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކަމުގައިނުވުން؛ އަދި

(5) އޭނާއަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އެހެން ކޯޓެއްގައި އުފުލިފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިނުވުން؛ އަދި

(6) އޭނާއަކީ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަކުރާ މީހެއް ކަމުގައިވުން.

ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ނުހިނގާނެ މީހުން

36. އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހުންނާއި، އެއިން ކުށެއް ސާބިތުވެ،

JUSTICE initiative

ހުކުމް ތަންފީޛުކޮށްނިމިފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަ ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރުގައި ނުހިމެނޭނެއެވެ.

(ހ) މީހަކު މެރުމުގެ ކުށް؛

(ށ) ޤަތުލުޢަމްދުގެ ކުށް؛

(ނ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މުޖުރިމުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއް؛

(ރ) މަސްތުވާތަކެތި ޤަބޫލުކުރުމުގެ ކުށް؛

(ބ) ގަދަކަމުން ބަދުއަޚްލާޤީ ޢަމަލު ހިންގުމުގެ ކުށް؛

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) އިން ފެށިގެން (ބ) ގެ ނިޔަލަށް ހުރި އަކުރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއް ކުރުމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކުށް ނުވަތަ އެއިން ކުށެއް ކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުމުގެ ކުށް.

ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު 37. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާހާލަތްތައް ފިޔަވައި، މި ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠުތަކާއި ފިޔަވައި މީހުން ކުރާ ޖިނާއީ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޑްރަގް ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މައްސަލަތައް ޑްރަގް ކޯޓުން ބެލުމުގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކްރިމިނަލް ކޯޓާއި ޖުވެނައިލް ކޯޓަށް ލިބިގެންވާ ބާރުތައް ޑްރަގް ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ޑްރަގް ކޯޓު އުފެދިގެންވާ ގޮތް 38. (ހ) ޑްރަގް ކޯޓު އުފެދިގެންވާނީ މަދުވެގެން 5 (ފަހެއް) ފަނޑިޔާރުންގެ މައްޗަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ޑްރަގް ކޯޓުގެ މަސައްކަތަށް ބަލައި، ފަނޑިޔާރުން އިތުރުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެ ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ އަދަދަކަށް، އެ ކޯޓަށް އިތުރު ފަނޑިޔާރުން އައްޔަންކުރެވިދާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވިޔަސް، ޑްރަގް ކޯޓު ހިނގާނީ މަސައްކަތަށް ބަލައި، ހުކުމްކުރާނީ އެއް ފަނޑިޔާރަކު ހުރެގެން ހިނގާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަކުންނެވެ.

ފަނޑިޔާރުން އައްޔަންކުރުން 39. މި ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑްރަގް ކޯޓަށް އައްޔަންކުރަންޖެހޭ ފަނޑިޔާރުން، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) އާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން އައްޔަންކޮށް ނިންމަންވާނެއެވެ.

ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޝަރުޠު 40. (ހ) ޑްރަގް ކޯޓަށް އައްޔަންކުރާ ފަނޑިޔާރުންގެ ކިބައިގައި، އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.

(1) އިސްލާމީ ޝަރީޢާގެ ޙުދޫދުން ނުވަތަ ޤާނޫނުގެ ޙުދޫދުން ނުވަތަ ޤާނޫނާއި އިސްލާމީ ޝަރީޢާގެ ޙުދޫދުން ފުރަތަމަ ޖެހޭ ޙާސިލުކޮށްފައިވުން؛

(2) ޤާޟީގެ އިންޓިގްރިޓީގެ ތެރޭގައި ހިމެނިގެންވާ ކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން ވަޒީފާއަދާކުރުމުގައި ނުވަތަ ޤާނޫނީ ވަކިވުމުގައި ނުވަތަ އެ ދާ ކަމުންނުކުރި ކަމެއްގައި ޢަމަލީ ގޮތުން މަސްއޫލިއްޔަތު، މަދުވެގެން 2 (ދެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދެ ސަބަބު ފިޔަވައިވެސް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާގެ ސަބަބު ޗީފް ޖަސްޓިސް އައްޔަންކުރާ ވަޒީފާއަދާކުރުމުގެ ކިބައިގައި ފުރިހަމަވާ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

ޗީފް ޖަސްޓިސްގެ ވަޒީފާއަދާކުރުމުގެ ބާރުތައް

41. ޗީފް ޖަސްޓިސްގެ ވަޒީފާއަދާކުރުމުގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަންނަނިވި ބާރުތައް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ހ) ޗީފް ޖަސްޓިސް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބެލުން؛

(ށ) ޗީފް ޖަސްޓިސްގެ ވަޒީފާއަދާކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ޤާނޫނާއި ގަވާއިދު ހުށަހަޅާ ގޮތުގެމަތިން ކަނޑައެޅޭ އެންގުމާއި ކަންކަންކުރުން؛

(ނ) ޗީފް ޖަސްޓިސްގެ ހިންގުމާ ގުޅޭގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގުން.

މުވައްޒަފުން އައްޔަންކުރުން

42. ޗީފް ޖަސްޓިސް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން، މި ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތު ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އައްޔަންކޮށް ނިންމަންވާނެއެވެ.

ޗީފް ޖަސްޓިސް ވަޒީފާއާ ދުރުވެފައިވާ ހާލަތު

43. ޗީފް ޖަސްޓިސް އާންމުކޮށް ޚާއްޞަކޮށްފައި ހުންނަނީ މާލޭގައެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޗީފް ޖަސްޓިސްގެ ވަޒީފާއަދާ ދުވަހަކަށްވުރެ ގިނަ ސަބަބަކާހުރެ މަސައްކަތުގެ ގޮތުން ނުވަތަ އެހެން ސަބަބަކާހުރެ ނުވަތަ ޢުޒުރުއެއްގައި ޗީފް ޖަސްޓިސް ހުރިހާ ބާރުތަކާއި ވަޒީފާއާ ގުޅޭ ބާރުތައް ހިންގުމަށް މި ޤާނޫނު ހުއްދަކުރެއެވެ.

ނާއިބު ޗީފް ޖަސްޓިސް ކަނޑައެޅުން

44. ސުޕްރީމްކޯޓުގެ މަޖިލިސްގައި ޗީފް ޖަސްޓިސް ބޭނުންވާއިރު، އެކަމަށް މަޖިލިސްގެ ބައިވެރިން ކަނޑައަޅައިގެން، ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ބެންޗުގެ މެމްބަރުން ތެރެއިން އިންތިޚާބުކޮށް ކަނޑައަޅައިގެން، ޗީފް ޖަސްޓިސް ބޭނުންވާ ގޮތަށް، ނާއިބު ޗީފް ޖަސްޓިސް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

ނާއިބު ޗީފް ޖަސްޓިސް ވަޒީފާއާ ދުރުވުމާއި އެކަމާ ގުޅޭ ކަންތައްތައް

45. މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނާއިބު ޗީފް ޖަސްޓިސް ޗީފް ޖަސްޓިސް ގޮތުގައި ދުރުކުރާނަމަ، ވަކިން ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޝަރުޢީ އެ ޗީފް ޖަސްޓިސް އެކަމަށް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި މިފަދަ ޝަރުޢީގެ ހިންގުމުގެ ދުރުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ޗީފް ޖަސްޓިސް ލިބޭނެ އިންތިޒާމު ނާއިބު ޗީފް ޖަސްޓިސް ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ.

ރިޕޯޓު ހުށަހެޅުން

46. ޗީފް ޖަސްޓިސް އަހަރަކު އެއްފަހަރު އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނޭގޮތަށް ރިޕޯޓެއް އެކުލަވާލާ ނާއިބު ޗީފް ޖަސްޓިސް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

1. ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލު؛

2. މައްސަލަތައް ނިމުނު ގޮތްތައް؛

3. މައްސަލަތަކުގެ ބާވަތް؛

4. ފަރުވާއަށް ފޮނުވުނު މީހުންގެ ތަފްސީލު؛

5. ފަރުވާ ފުރިހަމަކުރި މީހުންގެ ތަފްސީލު؛

6. ފަރުވާ ފުރިހަމަނުކުރާ މީހުންގެ ތަފްސީލު؛

7. މައްސަލަ ނިމުމަށް ހޭދަވި ވަގުތު؛
8. އިދާރީގޮތުން ހުރި ދަތިތައް.

ހަވަނަ ބާބު

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް އުފެއްދުން

47. (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 18 (އަށާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ބާވަތުގެ މަރުކަޒުތައް، ނެޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން އުފައްދައި، ހިންގަން ފަށަންވާނެއެވެ.

(1) ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރުތައް؛

(2) ޖަލުގެ ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތައް؛

(3) ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްޞަ ޖަލުގެ ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތައް؛

(4) އަންހެނުންނަށް ޚާއްޞަ ޖަލުގެ ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތައް؛

(5) ހާފްވޭ ހައުސްތައް؛

(6) ޖަލުގެ އާފްޓަރކެއަރ ރިހާންޓެ ސެންޓަރުތައް؛

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް ފަރުވާ ދިނުމަށްޓަކައި ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ އަދަދަށް އުފައްދަންޖެހޭ ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރުތަކާއި، ޖަލުގެ ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތަކާއި، ކުޑަކުދިންނަށް އަދި އަންހެނުންނަށް ޚާއްޞަ ޖަލުގެ ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތަކާއި، ހާފްވޭ ހައުސްތަކާއި ޖަލުގެ އާފްޓަރކެއަރ ރިހާންޓެ ސެންޓަރުތަކާއި ނެޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ނެޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން އުފައްދައި ހިންގުމަށް މި ޤާނޫނުން ހުއްދަ ދެއެވެ.

(ނ) ނެޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން އުފައްދައި ހިންގަން މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަރުކަޒުތައް އުފެއްދުމުގެ އިމާރާތް، އެފަދަ މަރުކަޒުތައް އުފައްދައި ހިންގުމަށް ސަރުކާރުން އަމިއްލަ ފަރާތްތަކަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނެޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި

ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް ގެންގުޅުމުން އެގޮތަށް މަރުކަޒުތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހަރަކާތް ހިންގުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރެވިދާނެއެވެ.

ގާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ގާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ގާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާޙު ގެނައުމުގެ ގާނޫނުން އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކުރެވިފައި.

އެކި ބާވަތުގެ ޚިދުމަތް ލިބޭ މަރުކަޒުތައް ގާއިމުކުރުން

47. (ހ) ގާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ގާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާޙު ގެނައުމުގެ ގާނޫނަށް ތަސްދީޤުކުރައްވާ ދުވަހުން ފެށިގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ ޚިދުމަތް ލިބޭނެ އިންތިޒާމާއި މަރުކަޒުތައް އުފައްދައި، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ ހިންގަން ފަށަންވާނެއެވެ. އެ އިންތިޒާމުކުރުމުގައި ހަމަޖެއްސުމުގައި ހުރިހާ ޚިދުމަތްތަކެއް އެއްކޮށް ލިބޭނެ މަރުކަޒު ނުވަތަ މަރުކަޒުތައް ގާއިމުކުރުމަށް އަދި/ނުވަތަ ޚިދުމަތްތައް ވަކިން ލިބޭނެ މަރުކަޒު ނުވަތަ މަރުކަޒުތައް ގާއިމުކުރުމަށް މި މާއްދާ ލާޒިމުކޮށް ނަގައެވެ.

(1) ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން؛

(2) ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން؛

(3) ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްޞަ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން؛

(4) އަންހެނުންނަށް ޚާއްޞަ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން؛

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް ފަރުވާ ދިނުމަށްޓަކައި މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ގާއިމުކުރެވެންދެން ޚިދުމަތްތައް ލިބޭ މަރުކަޒުތަކުގެ އިތުރުން ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ އަދަދަކަށް ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން ޚިދުމަތްތައް ލިބޭ މަރުކަޒުތަކާއި، ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ޚިދުމަތްތައް ލިބޭ މަރުކަޒުތަކާއި، ކުޑަކުދިންނަށް އަދި އަންހެނުންނަށް ޚާއްޞަ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ޚިދުމަތްތައް ލިބޭ މަރުކަޒުތަކާއި، ހާލަތު ހަލުއިކަމާއި ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ ކަނޑައަޅާ އަދަދުން ބާވަތްތަކުގެ ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްލިބޭ މަރުކަޒުތައް، މި ގާނޫނާއި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގާއިމުކުރުމަށް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ އުފައްދައި، ހިންގުމަކީ މި ގާނޫނު ލާޒިމުކޮށް ނަގައެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް ފަރުވާ ދިނުމަށްޓަކައި މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގެ ދަށުން ގާއިމުކުރެވެންދެން ޚިދުމަތްތައް ލިބޭ މަރުކަޒުތައް ނުވަތަ މަރުކަޒުތަކާއި ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއި ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް ގެންގުޅުމުން

އަމިއްލަ ފަރާތަކާ ހަވާލުކޮށްގެން ހިންގުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، އަމިއްލަ ފަރާތަކާ ހަވާލުކޮށްގެން މަރުކަޒެއް ހިންގަނީނަމަ، އެކަން ކުރަންވާނީ އެކަމަށް ޝަރުތުފުރިހަމަވާ ފަރާތްތަކަށް ހުޅުވާލައި ކުރާ އާންމު އިޢުލާނެއްގެ ތެރެއިންނެވެ. އަދި މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ޝަރުޠުތަކަށް އެ އިޢުލާނު ކުރުމުގެ ކުރިން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ރ) ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން އުފައްދައި ހިންގަން މި މާއްދާގެ (ހ) އިން ލާޒިމުކުރާ ޑިޓޮކްސްއާއި ރިހެބް މަރުކަޒުތައް އުފެއްދުމުގެ އިތުރުން، އެފަދަ ޑިޓޮކްސްއާއި ރިހެބް މަރުކަޒުތައް އުފައްދައި ހިންގުމަށް ޝަރުތުފުރިހަމަވާ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން އެފަދަ މަރުކަޒުތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހަދައި ހިންގުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރެވޭނެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނުން އަންނަނިވި ގޮތަށް މާއްދާއެއް އިތުރުކުރެވި ނަންބަރު ތަރުތީބުކުރެވިފައި.

ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް ޕްރޮގްރާމް ސެންޓަރު

48. (ހ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް ޕްރޮގްރާމް ސެންޓަރެއް އުފައްދައި، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ހިންގަން ފަށަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން ޚާއްޞަކޮށް، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މުޖުރިމުން ފަރުވާ ދިނުމަށްޓަކައި ކޯޓުތަކުން ބޭނުންވާ އަދަދަށް ޤައިދުކުރަންޖެހޭ އިތުރު ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް ޕްރޮގްރާމް ސެންޓަރުތައް މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ހިންގުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އުފައްދައި ހިންގާ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް ޕްރޮގްރާމް ސެންޓަރުތަކުގައި ހިންގާނީ ދިވެހި ސަރުކާރުންނެވެ. އެފަދަ ސެންޓަރުތައް ހިންގުމުގެ ހުއްދަ އެހެން ފަރާތަކަށް ދިނުމަކީ މި ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާ ކަމެއް ނޫނެވެ.

~~ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގެ ބަޖެޓު~~

~~48. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރުތަކާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުން، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުރުކުރުވުމާއި މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަ ޚާއްޞަ ހަރަކާތްތެރިވާ ރިހެބިލިޓޭޝަން~~

ހިފެހެއްޓުމާ މިންވަރު ދާއިރާގައިވުން ކަނޑައެޅިފައި، މަސްތުވާތަކެތީގެ ވަބާއިން އާދާ ސަލާމަތްކުރުމުގެ ސިޓީއާ ފުރުޞަތު ބަޔާނުގެ ބަޔާނުގެ ދުރުން ހިންގާ ޕްރޮގްރާމް ހިންގުމަށް ޚާއްޞަކުރެވިފައިވާ މަރުކަޒުތަކެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތަކަކީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހާ އެޑްމިޓްކޮށް ބަންދުކޮށް ބަހައްޓައިގެން، އެކަމަށް ފުރުޞަތުދީގެން އޭނާ އިސްލާހުކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމެއް ހިންގައިދީގެން މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދުރަށް ދިއުމުގެ މަސައްކަތްކުރާ ވަގުތު ދިމާވާ އުނދަގޫތައް ތަޙައްމަލުކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުން އަސާސީކޮށް ބަލައިގެން ހިންގާ މަރުކަޒުތަކެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރަކީ، މަސްތުވާތަކެތީގެ ވަބާގައި ޖެހިފައިވާ 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަށުގެ ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްޞަކޮށްގެން އުޅުއްވާ ބޭނުމަށް ވަކިން ބަލައިދޭން މަސްތުވާތަކެތީގެ ނުރައްކާތެރިން އުޅުވާ ސަލާމަތްކުރުން ފަރުވާދީ، އުޅުނު އިސްލާހުކުރުމަށް، އުޅުނު މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދުރަށް ދިއުމުން މަސައްކަތްކުރާ ވަގުތު ކުރިމަތިވާ އުނދަގޫތައް ތަޙައްމަލުކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުން ޚާއްޞަކުރެވިފައިވާ މަރުކަޒުތަކެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ އަންހެނުންނަށް ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުގެ ޚިދުމަތް، އަންހެނުންނަށް ޚާއްޞަކުރެވިފައިވާ މަރުކަޒެވެ.

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ހާފްވޭ ހައުސްތަކަކީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުން އަނބުރާ މުޖުތަމައަށް ގެނައުމުގެ ބައިވެރިކަމުގެ ބެރަކުގައި ދިރިއުޅުމާއި ގުޅޭ ތަމްރީނު ބޭނުންކޮށް، މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދުރުވެހުރުމާ މީހުން އެކަމުގައި ދިރިއުޅުމުގެ ފުރުޞަތު ހޯދުމާ ގުޅޭގޮތުން ތަމްރީނުކުރާ މަރުކަޒުތަކެވެ.

(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ އާފްޓަރ ކެއަރ ސެންޓަރަކީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުން ފަސޭހަވުމަށް ހޭދަކުރާ ފަރުވާގެ ދަރުމަވަންތަ މުދަލުގެ ބަދަލުގައި އާ ތަރިކާ ސަލާމަތް ކުރުމާ ގުޅުން ބަޔާނަށް، އުޅުނުންނަށް ދިރިއުޅުމަށް އަސާސީ ފަރުވާ ދިވެހިންނަށް ގެނައުމުގެ ހާއްސަކުރެވޭ މަރުކަޒުތަކެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނުން
އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވިފައި.

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގެ ތަފްސީލު

49. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރަކީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހާ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮވިފައިވާ މިންވަރާއި މަސްތުވާތަކެތީގެ ވަނީ އާދާގެ ހަށިގަނޑުގައި

ހިއްސާވުމަކުގައި ހިފެހެއްޓި މެންބަރު މާއްދީގޮތުން ކަނޑުވާލައި، މަސްއޫލިއްޔަތުގެ
ވަޒީރުން އޮންނަ ސަރުކާރުކުންފުނިތަކުން ބޭއްޕި ފަރުވާދޭ ބައެއްގެ ބޯޑުގެ ދަރަނި ހިންގާ
ޖެހޭގޮތަށް ހިންގުމަށް ގާއިމުކޮށްފައިވާ ޒިދުމަތްތަކެވެ.

(ށ) މި ގާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޖުރުމު
ޖިނާއީކަމުގެ އަންޏާ ރިޝްވަތުގެ ޝަރުޢީ ޒިދުމަތެއް، މަސްއޫލިއްޔަތު ބޭނުންކުރާ މީހާ
އެތަންއެގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން، އެކަމަށް ފަރުވާދީގެން އެކަ ހިސާބުކުރުމުގެ
ޖެހޭގޮތަށް ހިންގައިދީގެން މަސްއޫލިއްޔަތާއި ދުރަށް ދިޔުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ވަގުތު
ދިމާވާ އުނދަގޫތައް ތަރައްގީކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުން ހަމަސަކަށް ބަލައިގެން
ދޫވާ ޒިދުމަތެކެވެ.

(ނ) މި ގާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ
ކުށެއްކުރިނަމަ ހުއްޓަ ޖުރުމު ޖިނާއީކަމުގެ އަންޏާ ރިޝްވަތުގެ ޝަރުޢީ ޒިދުމަތެއް،
މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ވަޒީފާ ޖެހިފައިވާ 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަރިންގެ ކުށެއްކުރިނަމަ
ހުއްޓަހެއްޓުމުގެ ދެކެވިފައި ބަހަ މީހުން ވަކިން ބައިތިއްބައިގެން މަސްއޫލިއްޔަތުގެ
ނިކަމެތިކުރުން ދެކެވިފައި ސަރުކާރުތަކުން ފަރުވާދީ، އެއީ ޖެހޭގޮތަށް
ހިންގައިދީގެން، ދެކެވިފައި މަސްއޫލިއްޔަތާއި ދުރަށް ދިޔުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ވަގުތު
ކުރިމަތިވާ އުނދަގޫތައް ތަރައްގީކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުމަށް ޖެހޭގޮތަށް
ޒިދުމަތެކެވެ.

(ރ) މި ގާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ
އަންހެނުންނަށް ޖެހޭގޮތަށް ޖުރުމު ޖިނާއީކަމުގެ އަންޏާ ރިޝްވަތުގެ ޝަރުޢީ ޒިދުމަތެއް،
މި ގާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޖުރުމު
ޖިނާއީކަމުގެ އަންޏާ ރިޝްވަތުގެ ޝަރުޢީ ޚިދުމަތްތަކާއި ތަރުބިއްޔަތު، އަންހެނުންނަށް
ޖެހޭގޮތަށް ޒިދުމަތެކެވެ.

(ބ) މި ގާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ހާލަތު
ހައްސާސްކަމާއި، މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ބޭނުންކުރާ މީހުން އަނބިދަރި ދުޖެހިފައިވާނަމަ
ގެއަށްމަންޒިލުގައި ޕާކިސްތާނުގެ ތަރުބިއްޔަތު ތަރުތީބުގައި ގޮތުގެ މައްސަލަ ބަލަހައްޓާ،
މަސްއޫލިއްޔަތާއިބެހޭ ދުވަހުގެ ކަމާ މީހުން އެކަންކަމުގައި ތަރުބިއްޔަތުދީ ފަރުވާ ހާލަތު
ގޮތަށް އިންސާނީގޮތުން ހަމަޖެހިގެން ހިދުމަތެކެވެ.

(ޅ) މި ގާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޖުރުމު ޢާއިލީގެ ރިޝްވަތު

JUSTICE initiative

ސެކްޝަނަލް، މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބޭނުންކުރުމާއި ޕްރޮފެޝަނަލް ކޯޑު ވެއްޓިއްޖެ ހައްދަވާލާނެ ދިފާއުން، އުފުލުމުގެ ބަރުދާ ކުރިއަށްގެންދިއުމާއި އޮޅުވާލާ ބައިއަޅައިގެން، އުފުލުމުގެ ފިޔަވަޅު އަޅައި ފެހިކަމާ ދިފާރާގައިވާ ފަރާތަށް ހުށަހަޅާ މަޢުލޫމާތުތައް.

މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގެ ހައްޤު 49. ~~މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަރުވާތަކާ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރަން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނިސްބަތްވާ ޖަމާޢަތެއް އެޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގެއްލުވެރިން އަދި އެޖެންސީއަށް ދުރުކުރާ ވަޒީފާ ދަށުން ހުށަހަޅާ ދިރާސާއާ ހިއްސާ މަޢުލޫމާތު ކޮމިޓީގެ ވަކިކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވެއެވެ.~~

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) އިން އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވިފައި.

މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގެ ހައްޤު 50. މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަދި 48 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަރުވާތަކާ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރަން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނިސްބަތްވާ ޖަމާޢަތެއް އެޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގެއްލުވެރިން، އަދި އެޖެންސީއަށް ދުރުކުރާ ވަޒީފާ ދަށުން ހުށަހަޅާ ދިރާސާއާ ހިއްސާ މަޢުލޫމާތު ކޮމިޓީގެ ވަކިކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވެއެވެ.

މަޢުލޫމާތު ދޫކުރުމުގެ ގަވާއިދު ހެދުން 50. ~~މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަރުވާތަކާ މަޢުލޫމާތު އެއްކުރުމާއި ހިއްސާކުރުމާއި، މަޢުލޫމާތު ދޫކުރުމުގެ ގަވާއިދު އެކުލަވާލުމާއި، މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގެ ސިއްރުކަން ރައްކާތެރިކުރުމާއި، އިދާރީ ހިންގުންތަކާ ގުޅޭ ދާއިރާތައް ކަނޑައަޅައި، 3 (ތިނެއް) މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ ރަސްމީ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.~~

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) އިން އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވިފައި.

މަޢުލޫމާތު ދޫކުރުމުގެ ގަވާއިދު ހެދުން 51. މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާއާއި 48 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަރުވާތަކާ މަޢުލޫމާތު އެއްކުރުމާއި ހިއްސާކުރުމާއި، މަޢުލޫމާތު ދޫކުރުމުގެ ގަވާއިދު އެކުލަވާލުމާއި، މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގެ ސިއްރުކަން ރައްކާތެރިކުރުމާއި، މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތަކާއި، ކަނޑައަޅައި، 3 މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ ރަސްމީ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމާއި ޤަވާޢިދު ހެދުން 51. ~~(ހ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފާސްކުރާ ފަރުވާތަކާ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގެ ގަވާއިދު، 3 (ތިނެއް) މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ ރަސްމީ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ގަވާއިދަކުން ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ މަތިން، އިދާރީ ހިންގުމުގެ ސިއްރުކަން ރައްކާތެރިކުރުމާއި ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ދޫކުރުމުގެ އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގެ ޒިންމާ ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.~~

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގައި ޚިދުމަތްތައް ތަފާތު ދީނެއްގެ ނުވަތަ ތަފާތު ޤައުމުގެ ނުވަތަ ތަފާތު ފަރާތެއްގެ މުވައްޒަފުން މަސައްކަތް ޝަރުޢީ ފުރިހަމަވާން ޒާތީ، މަޤާމުގައި ބަރަކާތްތެރިވުމުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ ސުލޫކީ ހަމަތަކާއި، ފަންނީ ހަމަތައް، ނާޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނުން އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވިފައި.

މަރުކަޒުތަކުން ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ގަވާއިދު ހެދުން

52. (ށ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާއާއި 48 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގައި ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، ނާޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެކުލަވާލާފައިވާ، އަދި އެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ހިންގަމުންދާ ޕްރޮގްރާމްތަކަކަށް ވާންވާނެއެވެ. އަދި މި ގަވާއިދުގައި ކައުންސެލިންގ ދިނުންވެސް ހިމެނުމާއެކު އެ ކައުންސެލިންގއަކީ އިސްލާމީ ތަރުބިއްޔަތު ކައުންސެލިންގ އެއްކަމަށް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާއާއި 48 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގައި ޚިދުމަތްތައް ތަފާތު ދީނެއްގެ ނުވަތަ ތަފާތު ޤައުމުގެ ނުވަތަ ތަފާތު ފަރާތެއްގެ މުވައްޒަފުން މަސައްކަތް ޝަރުޢީ ފުރިހަމަވާން ޒާތީ، މަޤާމުގައި ބަރަކާތްތެރިވުމުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ ސުލޫކީ ހަމަތަކާއި، ފަންނީ ހަމަތައް، ނާޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ޒިންމާ

52. (ށ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަރުވާދޭ ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައިވެސް ހިންގަންވާނީ، އެ މަރުކަޒު ހިންގާ ފަރާތުން ސުޕަރިންޓެންޑެންޓެއް ޢައްޔަންކޮށް، އެމަރުކަޒުގެ ފުރިހަމަ ޒިންމާ އެ ސުޕަރިންޓެންޑެންޓް އުފުލަންޖެހޭނެ ގޮތަށެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނުން އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވިފައި.

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ޒިންމާ

53. (ށ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާއާއި 48 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަރުވާދޭ ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައިވެސް ހިންގަންވާނީ، އެ މަރުކަޒު ހިންގާ ފަރާތުން ސުޕަރިންޓެންޑެންޓެއް ޢައްޔަންކޮށް، އެމަރުކަޒުގެ ފުރިހަމަ ޒިންމާ އެ ސުޕަރިންޓެންޑެންޓް އުފުލަންޖެހޭނެ ގޮތަށެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނަކާ ޚިލާފަށް މަރުކަޒެއްގައި ހިނގާ ކަމެއްގެ ސަބަބުން، މަރުކަޒުގެ ވެރިފަރާތް އުފުލަންޖެހޭ ޒިންމާއިން އެފަރާތެއް ބަރީއައެއްނުވާނެއެވެ.

(ނ) ~~މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ޒިންމާ ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ބަލަހައްޓާނެއެވެ. އަދި މަރުކަޒުތަކުން އަހަރަކު 2 (ދެ) ފަހަރު ކަމާބެހޭ ވަޒީރަށް ރިޕޯޓެއް އެކުލަވާލައި، ޢާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.~~

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނުން އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރެވިފައި.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާއާއި 48 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ޒިންމާ ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ބަލަހައްޓާނެއެވެ. އަދި މަރުކަޒުތަކުން އަހަރަކު 2 (ދެ) ފަހަރު ކަމާބެހޭ ވަޒީރަށް ރިޕޯޓެއް އެކުލަވާލައި، ޢާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގެ މުރާޤަބާ ކޮމިޓީ

53. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގައި ފަރުވާ ދެމުންގެންދާއިރު ނުވަތަ އިޞްލާޙުކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގަމުން ގެންދާއިރު، ފަރުވާ ދީވާ މީހުންނާމެދު ކަންކަން މުޢާމަލާތްކުރަމުންދާގޮތް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގެންގޮސްދޭތޯ ބަލައި މުރާޤަބާކުރުމަށް ކޮމިޓީއެއް މަރުކަޒުތަކުގެ ސުޕަރވިޝަން ބޯޑުން އުފައްދަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކޮމިޓީގެ ޢުހުދާއި ފަރުސަތަކަށް ހުންނަން ޖެހޭ ޝަރުތުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ސަރުކާރު ފުރިހަމަ މިހާރު ވާންވާނެއެވެ.

ދިހަވަނަ ބައި

ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ

އެއްވަނަ ބާބު

މަސްތުވާ ހުރަހަޅުމާއި މަސްތުވާ ބަދަލުކުރުން

ދަޢުވާ އުފުލުން

54. (ހ) މިޤާނޫނުގެ މަސްއަލަ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ހިނގާ ތަރުތީބުކުރުމުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކުށުގެ ތަޙުޤީޤުތަކާ މިހާރު މަސްއަލަ ދަޢުވާކުރުމަށް ނިންމައިފިނަމަ، އަދި ކުށުގެ ތަޙުޤީޤުތަކާ މިހާރު ޖެހޭ ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަމަށް ފުރުސަތުދީ ތަޙުޤީޤުކުރި ތަރުތީބުތަކާއި، އެކުށުގެ ދަޢުވާ އެކަށް ހުށަހަޅާނީ ޖެހޭ ކޯޓަށެވެ.

(ށ) ޖިނާއީ ކުށްއެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލުމާއި މީހެއްގެ ތަރުއިން ޖެހޭ ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ހިނގާށްކަމުން މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހުން ފިޔަވައި އެހެން މީހެއްގެ ދަޢުވާ ކުރައްވަން ގެންދާނީ، ކުރިމަތިލާ ކޯޓުގައި ނުވަތަ ކަމުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އެހެން

ކޯޓެއްގައެވެ.

ދައުވާކުރުމާއި ދައުވާ ނުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު

55. (ހ) ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޖުރާއާތު ހިނގަމުންދާއިރު މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މިންގަނޑުގެ ތެރެއިން މީހަކު ދައުވާ އާ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދާ ނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުރުމުގެ ދައުވާ، ކުރިމަތިލުމުގައި ކޯޓުގައި ނުވަތަ އެހެން ކޯޓުތަކުގެ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޖުރާއާތު ފަށައިގަތުމުން އެކަން ކޯޓަށް އަންގާ މައްސަލަ އުފުލުމުގެ މި ޤާނޫނު ހުށަހެޅުމާ ނުލައެވެ.

(ށ) ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޖުރާއާތު ހިނގަމުންދާއިރު މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މިންގަނޑުގެ ތެރެއިން މީހަކު ދައުވާ އާ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދަނިކޮށް، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ކޯޓުން ބެލުމުގެ އިޖުރާއާތު ފިޔަވަޅުތަކާ އެއްގޮތް ކުރުމުގެ ދައުވާ، އެއްގޮތް ކޯޓެއްގައި އެކަމާ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހިނދުކޮށްގައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އެ ދައުވާ ނުއުފުލާ ދޫކޮށްލައި، ޑްރަގް ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދާ ދައުވާ އަނބުރާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

ހިނގަމުންދާ ދައުވާއެއް އަނބުރާ ގެނައުން

56. (ހ) ޑްރަގް ކޯޓުން ބެލުމުގެ އިޖުރާއާތު ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދައުވާ މިނުވާނެ މައްސަލަ އެ ކޯޓު ނޫން އެހެން ކޯޓެއްގައި އުފުލާފައިވާނަމަ، ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޖުރާއާތު ހިނގަމުންދަނިކޮށް މި ޤާނޫނުގައި ބާރުކޮށްދީފައިވާ މިންގެ ތެރެއިން މީހަކު ދައުވާ ޑްރަގް ކޯޓުގައި އުފުލުމުގެ ކުރިން، އެހެން ކޯޓެއްގައި ހިނގަމުންދާ ދައުވާ އަނބުރާ ގެނެސް، އެކަމާ މެދުގައި ޑްރަގް ކޯޓުގައި އަލުން ދައުވާކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޖުރާއާތު ހިނގަމުންދާއިރު މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މިންގަނޑުގެ ތެރެއިން މީހަކު ދައުވާ އަކީ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދާ ދައުވާއެއް ކަމަށްވާނަމަ، އެ ކޯޓުން ބެލުމުގެ އިޖުރާއާތު ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދައުވާ، އެ ކޯޓުގައި އެކަމާ މެދު ފިޔަވަޅު އެޅުމަށްފަހު، އެ ދައުވާ އަނބުރާ ގެނެސް، ޑްރަގް ކޯޓުގައި ދައުވާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

އެއް ދައުވާއަކަށްވުރެ ގިނަ ދައުވާ އުފުލުން

57. (ހ) ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޖުރާއާތު ހިނގަމުންދާއިރު މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މިންގަނޑުގެ ތެރެއިން މީހަކު ދައުވާ އާ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދަނިކޮށް، އެ ކޯޓުން ބެލުމުގެ އިޖުރާއާތު ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދެވޭނެ އެއް ދައުވާއަކަށްވުރެ ގިނަ ދައުވާ އެ ކޯޓެއްގައި އެކަމާ މެދުގައި އުފުލުމުގެ ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، އެކަމާ މެދު އެ ދައުވާތަކުގެ މީހުން ކުރެހުންމެ އެއް ދައުވާއެއް ކަމުގައި، އެކަން ދައުވާއެއް ގޮތުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ. ނުވަތަ އެހެން އެއްވެސް ދައުވާއެއް ނުކުތް ދެވޭނެ ގޮތަކަށް، ޑްރަގް ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދާ ދައުވާ އަނބުރާ ގެނައުމަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޖުރާއާތު ހިނގަމުންދާއިރު މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މިންގަނޑުގެ ތެރެއިން މީހަކު ދައުވާ އާ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދަނިކޮށް، އެ ކޯޓުން ބެލުމުގެ އިޖުރާއާތު ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދެވޭނެ އެއް ދައުވާއަކަށްވުރެ ގިނަ ދައުވާ އެ ކޯޓެއްގައި އެކަމާ އުފުލާފައިވާ ޝަރީޢަތުގައި، އެ ދައުވާތަކުގެ މީހުން ކުރެހުންމެ އެއް ދައުވާއެއް

ކުރިއަށް ގެންގޮސް އެހެން ދަޢުވާތައް އަނބުރާ ގެނައުމަށް ފުރުޞަތުއޮތަ ޤާނޫނަކަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން އެއްވެސް ދަޢުވާއެއް ކުރިއަށް ނުގެންގޮސް، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދާ ދަޢުވާ އެކަނި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާ ގޮތް ދަޢުވާ

58. (ހ) ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގަމުންދާ ދަޢުވާއެއް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭއިން މިފަދަ ދަޢުވާ އެ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދަނިކޮށް، އެ ކޯޓުން ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކުރެއްގެ އިތުރު ދަޢުވާތައް އާންމުގެ މަޞްލަޙަތު އުފުލަންޖެހިފައި ބާކީވެއްޖެނަމަ، އެ ދަޢުވާ ނުބަލާ ދޫކޮށްލައި، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގައި އެފަދަ ހިނގަމުންދާ ދަޢުވާ އެކަނި ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ފުރުޞަތުއޮތަ ޤާނޫނަކަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓުގައި ޕްރޮސިކިއުޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ފަރާތެއް ފުރިހަމަ ބަޔާނަކާއެކު ފަރާތްތަކުން ފޮނުވުމުގެ މުއްދަތުގެ، އޭގެ ކޯޓުގައި މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުރެވުނު ފިޔަވަޅު އެހެން ޖިނާޢީ ކުރުމުގެ ދަޢުވާތައް އުފުލަންޖެހިފައި ބާކީވެއްޖެނަމަ، އެއާގެ މައްސަލަ ކޯޓުގައި ޕްރޮސިކިއުޝަން އަމުރު އެއްގޮތަށް އެއާ ފަރާތެއް ފުރިހަމަ ބަޔާނަކާއެކު ގެންދާ ޝަރީޢަތާ، އެ ދަޢުވާ ނުބަލާ ހިފެހެއްޓުމުގެ އިޖުރާއާތު ފުރުޞަތުއޮތަ ޤާނޫނަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި ޕްރޮސިކިއުޝަން އަމުރު އެއްގޮތަށް ފަރާތެއް ފުރިހަމަ ބަޔާނަކާއެކު ފުރިހަމަކަމުގެ ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އެއާގެ މައްސަލަ އެ ދަޢުވާ އުފުލުމުގެ އިޖުރާއާތު ފުރުޞަތުއޮތަ ޤާނޫނަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގަމުންދާ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭއިން މި ޤާނޫނުގެ 84 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަރާތެއް ބަދަލުކުރުމަށް އެދިފައިވާނަމަ، އެ ކޯޓުން އެއާގެ މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން އެއާ ކޯޓުގައި މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުރެވުނު ފިޔަވަޅު އެހެން ޖިނާޢީ ކުރަން ގެނެސްދޭން ދަޢުވާތައް އުފުލަންޖެހިފައި ބާކީވެއްޖެނަމަ، އެ ދަޢުވާ ނުބަލާ ދޫކޮށްލުމުގެ އިޖުރާއާތު ފުރުޞަތުއޮތަ ޤާނޫނަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ދަޢުވާ ނުކުރެވޭނެ ނުވަތަ ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެނައުމަށް ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންވީ ކަންކަން

59. މި ޤާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން، ނުވަތަ 56 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގެ ދަށުން، ނުވަތަ 57 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގެ ދަށުން، ނުވަތަ 58 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގެ ދަށުން، އެއްވެސް ނިންމުމެއް ފުރުޞަތުއޮތަ ޤާނޫނު ނިންމުމަށްފަހު އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ޖަހާގައެވެ.

(ހ) ޖުވެނައިލް ކޯޓު ނުހަނު އެއްގޮތް ކޯޓުއްގައި ހިނގަމުންދާ ދަޢުވާ ނިސްބަތްވާ ކުށް، ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މިހާ ކޯޓުގައިވާ ބާރުތަކާ ބަލާއިރު، އެކަން އެކުގެ ކުރި މަސްއޫލިއްޔަތުކަމުގެ ބަސްދީގެން އުޅޭ ނުކުތާގައި ޖުވެނައިލް ގެއްލުންދީފައިވާ ބަލައިގަތުމަށް، ނުވަތަ އެކުގެ އެއާ ކުރިއަށް ބަލާއިރު ގޮތަކީ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ އެއާއެކު މަސައްކަތު ބެލެހެއްޓުމަށް ކުރިއަށްގެނެވޭ ފުރުޞަތު ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ސާބިތުކުރުމަށް ކަމުގެ ބައިތަކުގެ ޖަހާ މަޢުލޫމާތު ކަމަށް ޖުވެނައިލް ޖެހިގެންދާ އެއްސުވާލުތަކާއި ފާހަގަކޮށް އެއްކޮށް؛ ނުވަތަ

(ށ) އެ ދަޢުވާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ބަދަލުގައި ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ފަރާތުގެ ފުރިހަމަކަމުގައި އެއާ ބައިވެރިކުރުމަށް އެ ބަލާއިރު އަމަލު ބަދަލުވުމަށް އަދި އިންސާފުވުމަށް ގޮތުގައި

ޤަބޫލުކުރެވޭނެ.

60. (ހ) ޑްރަގް ކޯޓުން މައްސަލަ ބެލުން ހުއްޓުވުން ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު ހިނގާނެކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހުންގެ ތެރެއިން މީހެއްގެ ދަޢުވާ އެ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދަނިކޮށް، މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، އެ ދަޢުވާ، އެ ކޯޓުގައި ކުރިއަށްގެންދިޔުން ހުއްޓާލަން ކޯޓުން ކަނޑައަޅައި، ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު ދޫކޮށް އެހެން ކޯޓަކަށް އެ ދަޢުވާ އެ ކޯޓުން ބަދަލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު ހިނގާނެކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހުންގެ ތެރެއިން މީހެއްގެ ދަޢުވާ އެ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދަނިކޮށް، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއްގެ ޙުކުމް އޭނާގެ މައްޗަށް އިއްވެއްޖެނަމަ، އެހިސާބުން ފެށިގެން ޑްރަގް ކޯޓުން ބަލަމުންދިޔަ ދަޢުވާ ބެލުން ހުއްޓާލައި، އޭނާގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރަން ފަށަންވާނެއެވެ.

ހަތަރުވަނަ ބައި

ޑްރަގް ކޯޓުން މައްސަލަ ބެލުން

އެއްވަނަ ބާބު

ޑްރަގް ކޯޓުން މައްސަލަ ބަލައި ގޮތް ކަނޑައެޅުން

61. ޑްރަގް ކޯޓުން ބަލާނެ ކަންކަން ކަނޑަވަރުކުރުން މި ޤާނޫނުގެ 54 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޑްރަގް ކޯޓަށް ދަޢުވާއެއް ހުށަހެޅިނދު، ކޯޓުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ހ) އޭނާއަކީ، އެ ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު ހިނގާ މީހެއްކަން؛ އަދި

(ށ) އޭނާއަކީ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޭވިރާފައިވާ މީހެއް ކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަން؛ އަދި

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ޝަރުޠުތަކާ އިންޓޭކް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް އޭނާ ޤަބޫލުވާކަން؛ އަދި

(ރ) އޭނާ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް އެއްބަސްވާކަން.

62. (ހ) ޑްރަގް ކޯޓުން ދަޢުވާ ކުރިއަށްގެންދިޔުމާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުން ޑްރަގް ކޯޓުގައި ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހަކީ، އެ ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު ހިނގާ މީހެއް ނޫން ކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް އޭނާ އެއްބަސްނުވާނަމަ، އެ ދަޢުވާ، އެ ކޯޓުގައި ކުރިއަށްގެންދިޔުން ހުއްޓާލަން ކޯޓުން ކަނޑައަޅައި، ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު ދޫކޮށް އެހެން ކޯޓަކަށް އެ ދަޢުވާ ބަދަލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) އޭނާގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހަކީ، ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު ހިނގާ މީހެއް ކަމާއި،

އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް އޭނާ އެއްބަސްވާކަން ޑްރަގް ކޯޓަށް ކަށަވަރުކޮށްދެވިއްޖެނަމަ، އޭނާ މަސްތުވާތަކެތީގެ ބަރޯސާވެފައިވާ ނިސްބަތް ދަށްކުރުމަށް، އޭނާއަށް ދޭންޖެހޭ ފަރުވާގެ ބާވަތް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި، ހުއްދަކުރެވިފައިވާ ފަރާތަކުން މެދުވެރިކޮށް އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓެއް ހެދުމަށް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީއަށް އެ ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށްފަހު ކޯޓުން އަމުރުކުރާއިރު، އެ ރިޕޯޓް ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތެއް ކޯޓުން ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކޮށް އެނގެން ހުންނަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރުމުން، އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންދެން، ކޯޓުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާއާމެދު އަންނަނި ގޮތުގެ ތެރެއިން ގޮތެއް ކޯޓުން އަމުރުކުރުމަށްފަހު ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ކަނޑައެޅޭ ވަކި ތަރިޚެއްގައި އަނބުރާ ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމަށްޓަކައި ޖާމިނަށް ދޫކޮށްލުމަށް، ތަކެއްޗެއް ރަހުނުކޮށް ނުވަތަ ޝަރުޠުތަކެއްގައި ކޯޓުގެ ދައުރު އުފުލިފައިވާ މީހާ ބަންދުކުރުމަށް؛ ނުވަތަ

(2) ވަކި ތަރިޚެއްގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުވުން ޝަރުތުކޮށް، ކަފާލާގެ އުސޫލުން ނުވަތަ އަމިއްލަ ޒިންމާއިން ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުތުތަކާއެކު ކޯޓުގެ ދައުރު އުފުލިފައިވާ މީހާ ދޫކޮށްލުމަށް.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރުމުން، އަދި އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންދެން ކޯޓުގެ ދައުރު އުފުލިފައިވާ މީހާ ކޯޓަށް ޖަވާބުދާރީވާ ގޮތަށް ތަކެއްޗެއް ރަހުނުކޮށް ޖާމިނަށް ބަންދުކުރުމަށް މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކޯޓުން އަމުރުކުރެވިއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމަށް، އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓާ ފަރާތަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ތާރީޚެއްގައި ކޯޓުގެ ދައުރު އުފުލިފައިވާ މީހާ ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމަށް؛ އަދި

(2) ކޯޓުގެ ދައުރު އުފުލިފައިވާ މީހާ ބަންދުކުރުމަށްފަހު ބަންދުގައި އޭނާ ބަހައްޓާއިރު އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް އޭޖެންސީން ކަނޑައަޅާ ބަދަލުތަކަށް އޭނާ ބަހައްޓާ ގޮތުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސައިދިނުމަށް.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރުމުން، އަދި އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންދެން ކަފާލާގެ އުސޫލުން ނުވަތަ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުތުތަކާއެކު ކޯޓުގެ ދައުރު އުފުލިފައިވާ މީހާ ދޫކޮށްލުމަށް މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކޯޓުން ނިންމައިފިނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމަށް ކޯޓުގެ ދައުރު އުފުލިފައިވާ މީހާއަށް ކޯޓުން

ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(1) ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ތާރީޚެއްގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމަށް؛ އަދި

(2) އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށްޓަކައި އޭނާ ހާޒިރުވުމަށް ސޯޝަލް [illegible] އެޖެންސީން އަންގާ ތަނަކަށް އަދި ތާރީޚެއްގައި ހާޒިރުވެ، އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް އެ އެޖެންސީން ކަނޑައަޅާ ބައްދަލުވުމުގައި ބައިވެރިވުމަށް.

އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކޮށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުން

63. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން [illegible] ކޯޓުން ހުކުމްކުރާތާ [illegible] ތާރީޚަށް ސޯޝަލް [illegible] އެޖެންސީން އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހަދައި، ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ބަރޯސާވެފައިވާ ނިސްބަތް؛

(2) ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުތަކުން [illegible] ނިސްބަތް؛

(3) ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުތަކުން [illegible]، އޭނާއަށް ދިނުމަށް ފެންނަނީ ކޮން ބާވަތެއްގެ ފަރުވާއެއްކަން އަދި/ނުވަތަ އޭނާ ބައިވެރިކުރަން ފެންނަނީ ފަރުވާގެ ކޮން ޕްރޮގްރާމެއްގައިކަން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓު ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، އެ ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއެއް، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށާއި ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ފަރާތަށް ކޯޓުން ދޭންވާނެއެވެ.

(ރ) އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، [illegible] [illegible] ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ [illegible] ފަރުވާގެ [illegible] ކޯޓުން [illegible].

(ބ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ސޯޝަލް [illegible] އެޖެންސީން [illegible] ހުށަހަޅަންވާނީ، [illegible].

(ޅ) އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް ސޯޝަލް [illegible] އެޖެންސީން [illegible] ކުރާ ޚަރަދު [illegible]، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން [illegible].

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގެ ޝަރުޠު ފުރިހަމަކުރުން

64. (ހ) ވަކި [illegible] ކުށެއްގައި ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާ [illegible]، އޭނާ ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމަކުން ޝަރުޠު ފުރިހަމަކުރާނަމަ، އޭނާއަށް މި ޤާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ހަމަ އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓްގައި އޭނާ ބައިވެރިވާންޖެހޭކަމަށް ބަޔާންކުރާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި [illegible] ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމުގެ

ކުށުދޫކުރުންތެރިކަން ހުރި މީހެއް ކަމުގައިވާނަމައެވެ.

(ނ) އަންނަނިވި މީހުން، ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމަށް ޝަރުޠު ފުރިހަމަކުރެއްވުމަށްވާނެއެވެ.

(1) ސިވިލްސަރވިސް ކުރިމަތިލާފައިވާ ބާރަތޮއް ނުވަތަ އުނިކަމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އާންމު ސިވިލްސަރވިސް ޖަރިމާއާ ބެހޭގޮތުން ސަބަބުން ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ޢަމަލުކުރެވުން ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށްދޭންޖެހޭގޮތަށް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ކުށުދުންތެރިކަން ނެތްކަމަށް އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓްގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މީހުން؛

(2) ސިވިލްސަރވިސް ކުރިމަތިލާފައިވާ ބާރަތޮއް ނުވަތަ އުނިކަމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އާންމު ސިވިލްސަރވިސް ބައެއްގެ ސަބަބުން އަނިޔާވެރި ޢަމަލެއް އަޅައިގަތުމުގެ އިޙްތިމާލު ބޮޑު ކަމަށްބެލި ޖުރުމް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވުން ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށްދޭންޖެހޭގޮތަށް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ކުށުދުންތެރިކަން ނެތްކަމަށް އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓްގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މީހުން.

ނުވަވަނަ ބާބު

ފުރަތަމަ ކުށުގެ ކުރިމަތީ ކުށުގެ ރެކޯޑު ފޮހެލުން

ފުރަތަމަ ކުށުގެ ކުރިން 65. (ހ) ކުރުގެ ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ފަރާތަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ހަމަ އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓުގައި ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ފަހު ޝަރުޠުތަކުގައި ހުރި މީހެއް ކަމަށް އެ ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ، އޭނާގެ މައްޗަށް އުފުލާފައިވާ ދައުވާ ޖުރުމް ކޯޓުން އަނބުރާ ގެންދިޔުމަށް، އޭނާގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލާފައިވާ ކުށަކީ އިޖުރާއީގޮތުން ކުރެވިދާނެ ކުށަކަށްވާނަމަ، އެ ކުށު އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް ހުކުމްކޮށް، އޭނާގެ މައްޗަށް އަދަބު ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުރުގެ ދައުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް ކުރަފައިވާ ދައުވާގެ އަޑުއެހުން ބާއްވައިނުދީ، ކުރުގެ ދައުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރެވޭ ކުރަން އޭނާ އިޖުރާއީގޮތުން ކުރެވިދާނެ ކުށަކަށް، ޖުރުމް ކޯޓުގައި އެ ދައުވާ އިސްކުރަން ކުރިއަށްގެންދަމުން ނިމުނުކަމަށް އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅައި، އެ ދައުވާ، ކުރުގެ އިޖްރާއާތު އުސޫލު އެކަން ކޯޓަށް ބަލަމުންކަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުރުގެ ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ފަރާތަކީ، އިންޑިކޭޓިވް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓުގައި ފުރިހަމަކުރުމަށް ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް ފަހު ޝަރުޠުތަކުގައި ހުރި މީހާ ޝަރުޠުތަކަށް އެ ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ، އެ ދައުވާ އެ ކޯޓުގައި އިސްތިސްނާ ކުރިއަށްގެންދަމުން ޖުރުމް ކޯޓުން ނިމުނުކަމަށް، އެ ދައުވާ، ކުރުގެ އިޖްރާއާތު އުސޫލު އެކަން ކޯޓަށް ބަލަމުންކަންވާނެއެވެ.

ފުރަތަމަ ކުށުގެ ރެކޯޑު ހިފެހެއްޓުން 66. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރުގެ ދައުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް ޖުރުމް ކޯޓުން ކުރު ފުރަތަމަ ކުށުގެ ކުރިމަ އުސޫލުތަކުގައި، އެ ކުށުގެ ރެކޯޑު ފޮހެލާކަން

ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޖަލުގެ މުއްދަތު ކުރީ ފުރަތަމަ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ހިފެހެއްޓުމުގެ ދައުރުގައި، އޭނާގެ މައްސަލަ މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުރާ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު ނިމުމަކަށް އަންނަންދެން ނުވަތަ ކޯޓުން އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާނދެން ހިފެހެއްޓެނީއެވެ.

(ނ) ކުރުގެ ދައުރާ އުފުލިފައިވާ މީހާގެ މައްސަލަ މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޖެހޭގޮތަށް ކޯޓުން ކުރާ ފުރަތަމަ ޙުކުމަކީ، އެއީ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރަން ނިންމައިފިނަމަ، ކޯޓުން ކުރާ އެހެން ޙުކުމެއް، ތަންފީޛުކުރުން މަޢާފުކުރެވޭނެ ޙުކުމެކެވެ. އަދި ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރަން ނުކުރިއަސް، ނުވަތަ ހުރަހަރެއްޖެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރަން ނިމިއްޖެނަމަ، އޭނާގެ މައްސަލަ އިއްތިރާފު، ހިންގަންޖެހޭ ޙުކުމެކެވެ.

ދިހަވަނަ ބާބު

ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު

ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު 67. މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރުގެ ދައުރާ އުފުލިފައިވާ ފަރާތެއްގެ މައްސަލަ ޖެހޭ ކޯޓުން ކުރާ ފުރަތަމަ ޙުކުމްގެ ތެރެއިން، އަދި މި ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ކުރުމަށްފަހު، މި ޤާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ރިހެބިލިޓޭޝަން އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެ ރިޕޯޓް ނިސްބަތްވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ކޯޓުން ކުރަންވާނެއެވެ.

ޕްރޮބޭޝަން އަމުރުގައި އަންނަނިވި ހިމެނޭ ބައިތައް 68. މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޖެހޭ ކޯޓުން ކުރާ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(ހ) އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކޯޓުން ކުރިޔާ ޙުކުމްގެ ތަފްސީލު؛

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކޮށްފައިވާ ގޮތް؛

(ނ) އަމުރުން ތަބާވުން ލާޒިމުކުރާ ޝަރުޠުތައް؛

(ރ) ބައިވެރިވާންޖެހޭ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގެ ބާވަތާއި ތަފްސީލު.

ފަރާތަކަށް ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރު އުވައިލުމުން 69. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޖެހޭ ކޯޓުން ދީފައިވާ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރުގެ ކުރިއަށްވުރެ، އެ އަމުރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފަރުވާ ދިނުމުގެ ކަންކަން ހަމަޖެއްސުން ނުވެ ކަމަށް ކޯޓަށް ފެނިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޮށްފައިވާ ފުރަތަމަ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރާ އަމުރު އުވާލިޔަސް، ފުރަތަމަ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފެށުމަށް ކޯޓަށް އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ.

(ށ) ކުއްޖާގެ މައްސަލަ ކޯޓަށް ފޮނުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ތަންފީޒުކުރަން ފެނުމަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ތަޙުޤީޤެއްގެ ކޯޓާ އަރުވާ ދެވޭއަންގާއްސި، އަންނަނިވި ދެ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ފިޔަވަޅު ދިމާވާ ކަންތައް ހިނގުމާ ހަމައަށްވެ. އަދި އެ ދެ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ކޮންމެ އެއްޗެއް ހިނގާމާއެކު، ފިޔަވަޅު ބުނާފައި ތަންފީޒުކުރަން ފެސްކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރާ އަމުރު އިޢާދަވެ، ޑިސްޕޮޒިޝަން އަމުރު ހިންގަން ފެށޭނެއެވެ.

(1) ޑިސްޕޮޒިޝަން އަމުރުގައިވާ ތަޙުޤީޤެއްގެ ފަރާތާ ދިނުމުގެ ކަންކަން ހަމަޖެހުން؛

(2) ފިޔަވަޅު ބުނާފައި ކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަސް ފާއިތުވުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ މުއްދަތު ހަމަވާއިރުވެސް، ޑިސްޕޮޒިޝަން އަމުރުގައިވާ ތަޙުޤީޤެއް ފަރާތާ ދިނުމުގެ ކަންކަން ހަމަޖެހިއްސަން ނުވެއްޖެނަމަ، އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތް ބަންދުގައި ބަލަހައްޓަމުންދާ ފަރާތެއް، އެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން، އެކަން ޖެހޭގެ ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ރ) ޑިސްޕޮޒިޝަން އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތެއް، މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަޙުޤީޤެއް ޖެހޭގެ ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާއިރު، އެހާގެ މައްސަލަ ކޯޓަށްފައިވާ ފިޔަވަޅު ބުނާފައި ތަންފީޒުކުރުމާއި، އެ ބުނާފައި ތަންފީޒުކުރަން ފެސްކުރުމާއި، ޑިސްޕޮޒިޝަން އަމުރު ހިންގަން ފެށުމާއި ގުޅޭ ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

70. ޑިސްޕޮޒިޝަން އަމުރެއް ކުރާއިރު އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމަށް ސަމާލުކަންދޭންވާނެއެވެ.

ޑިސްޕޮޒިޝަން އަމުރެއްގެ އަސާސީ ނުކުތާތައް

(ހ) އަމުރުގެ މުއްދަތުގައި އިތުރު ކުށެއް ނުކުރުން؛

(ށ) ފަރާތާ މަޝްވަރާކުރުން ކުރާ އަމުރުތަކަށް ކިޔަމަންތެރިވުން؛

(ނ) ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމަށް އަންގާފައިވާ ދުވަސްތަކުގައި ގަވާއިދުން ކޯޓަށް ހާޒިރުވުން؛

(ރ) ކޯޓުގެ އަމުރެއް ލިބިގެން ގޮސް، ފަރާތާ މަޝްވަރާ ހެދި ރަށަށް ފޮނުވާ ދިނުން؛

(ބ) ދިރިއުޅޭ އެޑްރެސް ބަދަލު ވާނަމަ ބަދަލުވެއްޖެކަމުގެ މަޢުލޫމާތު، 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކަން ރަޖިސްޓްރީކުރުމާ މަޝްވަރާ އެންގުން.

71. ޑިސްޕޮޒިޝަން އަމުރެއްގައި އެހެނިހެން ބާވަތުގެ އަންނަނިވި ބައިވެސް ހިމެނުމަށް ސަމާލުކަންދެވިދާނެއެވެ.

ޑިސްޕޮޒިޝަން އަމުރެއްގެ އިތުރު ނުކުތާތައް

(ހ) މުޖުތަމަޢަށް ފައިދާހުރި މަސައްކަތެއްގައި ވަކި މުއްދަތަކަށް ވަކި ގަޑިއަކަށް މަސައްކަތްކުރުން؛

(ށ) ފަރާތުގެ ނިޔަމަށް ނުވަތަ މުޖުތަމަޢަށް އަނިޔާ އަރުވަން މަގުފަހިވާނެ އެހެންކަމެއް ކުރުން އެންގުން.

72. ޑިސްޕޮޒިޝަން އަމުރެއް ކުރާއިރު، އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތް ހުރަހެއް ފަރާތުގެ ރުހުމާއެކުގައިބާރު މަޢުލޫމާތު، ލިޔުމުން އޮތް އެނގޭ ތަފްސީލުކޮށް އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި، އަންނަނިވި

ފަރާތުގެ ރުހުމާއެކުގައި ހިފެހެއްޓޭނެ ކަންކަން

ކަންކަން ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ހ) ކަރެކްޝަނަލް އޮފިސަރަކާ އެކު ބައްދަލުކުރަންޖެހޭނެ މިންވަރާއި މުއްދަތުތައް ނުވަތަ އަދަދުތައް؛

(ށ) އޭނާގެ ހަރަކާތްތަކުގައި މަސްތުވާތަކެތީގެ އަސަރު ހުރިތޯ ޓެސްޓްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާނެ ގޮތާއި އަދަދުތައް ނުވަތަ މުއްދަތުތައް؛

(ނ) ވޮކޭޝަނަލް އެޑިއުކޭޝަން ޕްރޮގްރާމް ނުވަތަ ވޮކޭޝަނަލް ޓްރޭނިންގ ޕްރޮގްރާމުގައި ބައިވެރިވުމަށް ކުރެވޭ އިންތިޒާމުތައް ހަމަޖެހިފައިވާނަމަ އެ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިކުރުވާ މިންވަރު އަދި ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިވާން އެއްބަސްވުން؛

(ރ) މެޑިކަލް، ސައިކިއާޓްރިކް ނުވަތަ ސައިކޮލޮޖިކަލް ފަރުވާއަށް ފޮނުވުން، އެކަމަށް ހުށަހެޅުމަށް އެއްބަސްވުން؛

(ބ) ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމު ދޫކޮށްލުމުން، އަންނަނިވި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި، ވަކި މުއްދަތަކަށް ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމަށް ކޯޓުން ފޮނުވައިދޭނަމަ، 21 (އެކާވީސް) ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނުވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރެއިން އެ ޖަލުގައި ބަންދުކުރަން ކޯޓުން ކަނޑައެޅިދާނެކަން.

(1) އޭނާގެ ގައިން މަސްތުވާތަކެތީގެ އަސަރު ފެނިފައިވުމަށް އެހީތެރިވުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި އެ ބައިވެރިވެ، އޭގެ އަސަރު އޭނާއަށް ކުރަނީ ގޮތުގައި ކަށަވަރު މިންވަރަށް ދެނެގަތުމަށް؛

(2) އެ ޕްރޮގްރާމް އެކަށީގެންވާ އުސޫލުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ޖަލުގައި ބަންދުކުރުން ނުޖެހޭނަމަ.

73. މީހެއްގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއް ކުރުމުގެ ކުރިން އަންނަނިވި ކަންކަން، އޭނާއަށް ޖަލުގެ ކޯޓުން ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުގައިވާ އެއްޗެހި ކަނޑައެޅުން

(ހ) ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުގައި އަންނަނިވި ބައިތައް ހިމެނޭކަން.

(1) އޭނާގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރެވުނު ޙުކުމާއި، އޭނާގެ މައްޗަށް ތަންފީޛުކުރެވޭ އެހެން ޙުކުމެއް ނުވަތަ ޙުކުމްތަކެއް ހުރިނަމަ، އެފަދަ ޙުކުމްތަކެއް ވަކި މުއްދަތެއް ވަންދެން ހިފެހެއްޓިފައިވާކަން.

(2) އެ އަމުރުގައި ހިމެނޭ އަސާސީ ނުކުތާތައް.

(3) މި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް އިތުރު ޝަރުތުތައް ހިމަނާފައިވާނަމަ އެއީ ކޮބައިތޯ.

(4) އޭނާ ބައިވެރިވާންޖެހޭ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގެ ތަފްސީލު.

(ށ) ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުގެ ބޭނުމާއި އޭގެ ނަތީޖާ.

(ނ) ޕްރޮބޭޝަން އަމުރާ ހިލާފުވެއްޖެނަމަ، އޭނާއާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތް.

އަމުރު ހިންގަން ފަށާ ވަގުތު

74. (ހ) މީހެއްގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ނެރެފިނަމަ، އެ އަމުރު އޭނާގެ މައްޗަށް ހިންގަން ފަށާނީ، އެ އަމުރުގެ ލިޔުން އޭނާއަށް ލިބިއްޖެކަން އޭނާ ލިޔުމުން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ވަގުތުން ފެށިގެންނެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މީހެއްގެ މައްޗަށް ނެރޭ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު ހިންގަން ފަށާއިރު، އެ އަމުރުގެ މުއްދަތަށް އޭނާ ހުންނާނީ ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ އިޝްރާފުގެ ދަށުގައެވެ.

ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު ހިންގުން ހިފެހެއްޓުން

75. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ އިޝްރާފު ހިންގާނީ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންވަރަށް ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ކޯޓުން ނެރޭ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު ހިންގުމުގެ މަސައްކަތުގައެވެ، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއްގެ ތުހުމަތު އޭނާގެ މައްޗަށް އުފުލިއްޖެނަމަ، އޭނާގެ މައްޗަށް ކޯޓުން ތުހުމަތު ސާބިތުކުރެވެންދެން ޝަރުޢީ ހުކުމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި އެ ތުހުމަތު ސާބިތުކުރެވުނު މުއްދަތުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް ކޯޓުން ނެރޭ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު ހިންގުން އެންމެފަހުން ހިފެހެއްޓިދާނެއެވެ.

ޕްރޮބޭޝަން އަމުރަށް ބަދަލުގެނައުން

76. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓުން ނެރޭ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން އަމިއްލައަށް ފުރުޞަތު ހުށަހަޅައިފިނަމަ، ނުވަތަ ޤާނޫނީ ކުއްޖާ އަމިއްލައަށް ފުރުޞަތު ހޯދައިފިނަމަ، ކުރިން ކޯޓުން ނެރޭ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރަކަށް އިޞްލާޙު ގެނެސް ބަދަލުކުރުމުގެ ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޕްރޮބޭޝަން އަމުރަކަށް އިޞްލާޙެއް ނުވަތަ ބަދަލެއް ގެނެސްފިނަމަ، އެ ބަދަލު ގެނައި ސަބަބު ލިޔުމުން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

އިސްތިސްނާތައް

77. ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ނިސްބަތްވާ ފަރާތަކުން އެ އަމުރުގައިވާ ގޮތުގެ ޝަރުޠުތަކާ ޚިލާފުވެފައިވާނަމަ، ބަލިވެފައިވާކަމަށް ކުއްޖާގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅާ ދަނޑިވަޅުގައި ކަމަށްވާނަމަ، އަންނަނިވި އިސްތިސްނާއާ އެއްގޮތަށް ކުއްޖާގެ ކަންކަން ހިނގާނެއެވެ.

(ހ) ކުއްޖާ ފުރުސަތު ވަކި ކަމަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަ އިމްތިޙާނެއް ދިނުން؛

(ށ) މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ޝަރުޠު ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރާ ބަހާލެވޭނެ ގޮތަށް މަޢުލޫމާތު ދިނުން؛

(ނ) އެކަން ބަލައިގަތުމުގެ ގޮތުން ވަކި ތަނަކަށް، ވަކި މުއްދަތަކަށް ހާޒިރުވުން، ވަކި މީހަކާ ބައްދަލުކުރުމަށް ދިއުމާއި ދިމާވާ ޙާލަތްތަކުގައި ކަމާބެހޭ ފަރާތުން ލިޔުން ދިނުން؛

(ރ) ކުއްޖާ ބައިވެރިވާން ޖެހޭ ތަޢުލީމީ ހަރަކާތެއް، ޕްރޮގްރާމެއް ނުވަތަ ތަމްރީނެއް ނިންމުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުން، ނުވަތަ އޭނާގެ ޞިއްޙަތާ ގުޅޭ ސަބަބަކާ ހެދި، ކުއްޖާ ބަދަލުކުރުމަށް ހާޒިރުވުން ހުރަސް އެޅުން.

ފިޔަވަޅުއެޅުން

78. މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓުން ނެރޭ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ނިސްބަތްވާ ފަރާތަކުން އެ އަމުރުގައިވާ ޝަރުޠުތަކާ ޚިލާފަށް ޢަމަލުކުރާނަމަ، ކުއްޖާގެ ޙައްޤުގައި

ކަރަދަރުކުރުވިއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމަށް ކޯޓަށް އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ.

(ހ) އެއްވެސް އިންޒާރެއް ނުވަތަ ލުއިއެއް އޮޅުއާލާފައިވާނަމަ، އެކަން ހުއްޓުވުމަށް ގޮވާލުން؛

(ށ) ކޯޓަށް ދައްކާ ފައިސާއިން ކޮޅެއް ޖޫރިމަނާ ކަމުގައި ކޯޓުން ހިފެހެއްޓުން؛

(ނ) ފަރުވާ ހޯދުމުގެ ކުރިން ދިން ޤަރާރެއް ނުވަތަ ކޯޓުގެ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަނަކަށް ހާޒިރުވުމަށް ކަނޑައަޅާ މުއްދަތު އިތުރުކުރުން؛

(ރ) ފަރުވާ ހޯދުމުގެ ޝަރުތު، ސައިކޯސޯޝަލް ނުވަތަ ސައިކޯއެޑިއުކޭޝަން ފަރުވާއާއި ހޯމްވިޒިޓް ނުވަތަ އިތުރު ފަރުވާ އިތުރުކުރުން؛

(ބ) މުޖުތަމައުގައި ފައިދާހުރި މަސައްކަތްކޮށްދިނުމުގެ ކަނޑައެޅޭ ވަގުތު އަދާކުރުމަށް އަމުރުކުރުން؛

(ޅ) 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނުވާ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުން.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު ހަނިކުރުން

79. ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައާއި މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި އިއްވާ ޙުކުމްތަކާއި ނޫނީ ކޯޓުގެ އަމުރުތައް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހަރަކާތްތެރިވުމުގެ ޙައްޤު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 56 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ކޮންމެ މީހަކަށް ލިބިދީފައިވީނަމަވެސް، ޑްރަގް ކޯޓުގެ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއް ވަނީ މީހެއްގެ މައްޗަށް ކުރެވުނު ޝަރުތުގެ އެއްބަސްވުމާއެކުގައި ކަމުގައިވާތީ، އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގައި ޑްރަގް ކޯޓުން ކުރާ ހުކުމްތަކާއި އަމުރުތަކާ ގުޅިގެން، އެ ހުކުމެއް ނުވަތަ އަމުރެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު އޮތް ފަރާތްތަކަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ ޙައްޤު ލިބިގެންނުވާނެއެވެ.

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުރާ ފުރަތަމަ ބުރުގެ؛

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުރާ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު؛

(ނ) ފުރަތަމަ ބުރުން ތަންފީޒުކުރުން ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރު އެކަހެރިކުރުމަށް ކުރާ އަމުރު؛

(ރ) ވަކި ތަރުތީބެއްގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމަށް އަންގައި، ކޯޓުން ކުރާ އަމުރު.

އެގާރަވަނަ ބާބު

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ހުއްޓާލުން

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ހުއްޓާލުން

80. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހެއްގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ހުއްޓާލުމަށް އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ހާލަތެއްގައި ޑްރަގް ކޯޓަށް އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ.

(1) ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ހުއްޓާލުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 81 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ފަރާތަކުން އެދުން؛

(2) ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން، އޭގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތަށް

ނުހުރުން؛

(3) ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު އިސްލާހުކުރަން ހުށަހެޅުމުން އެކަމަށް ފަރުވާ ހޯދަމުންނާ ފަރާތުން އެއްބަސްނުވުން؛

(4) އިސްލާހުކޮށްފައިވާ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރަކާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމަށް ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތުން އެއްބަސްނުވުން؛

(5) ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަކީ، އެދުވާ ނަތީޖާއެއް ނުކުންނާނެ ކަމެއް ނޫންކަމަށް ފެނުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ޖެހޭ ކޯޓުން ނިންމައިފިނަމަ، ސަބަބު ބަޔާންކޮށް، ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތަށް ކޯޓުން އެކަން އަންގަންވާނެއެވެ.

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ހުއްޓުވުމަށް ކޯޓުގައި އެދެވިދާނެ ފަރާތްތައް

81. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓަކުން ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހެއްގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ހުއްޓުވުމަށް އަންނަނިވި ފަރާތްތަކަށް ކޯޓުގައި އެދިދާނެއެވެ.

(1) ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތް؛

(2) ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީ؛

(3) ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތް ބަލަހައްޓަމުންދާ މަރުކަޒު.

(ށ) ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތުން ފަރުވާ ހުއްޓުވުމަށް ކޯޓުގައި އެދިއްޖެނަމަ، އެކަމުގެ ނޯޓިސް، އޭނާ ބަލަހައްޓަމުންދާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒަށާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށާއި، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީއަށް ކޯޓުން ދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތް ބަލަހައްޓަމުންދާ މަރުކަޒުގެ ފަރުވާދޭ ފަރާތުން ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ހުއްޓުވުމަށް އެދިއްޖެނަމަ، އެކަމުގެ ނޯޓިސް، ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތަށާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށާއި، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީއަށް ކޯޓުން ދޭންވާނެއެވެ.

(ރ) ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ހުއްޓުވުމަށް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން އެދިއްޖެނަމަ، އެކަމުގެ ނޯޓިސް، ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތަށާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށާއި، ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތް ބަލަހައްޓަމުންދާ މަރުކަޒަށް ކޯޓުން ދޭންވާނެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނުން އަންނަނިވި ގޮތަށް އަލުން އިތުރުކުރެވިފައި.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ފަރާތްތަކުން ކުރެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ހުއްޓުވުމަށް ކޯޓުގައި އެދުމުން، އެފަރާތެއްގެ މައްސަލަ ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެންނަންދެން ނުވަތަ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުގެ މުއްދަތު ނިންމަންދެން

މޯލްޑިވްސް ޕްރިޒަން ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ނުވަތަ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ އެހެންވެސް ތަނެއްގައި ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހާ ބަންދުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމަށް ކޯޓަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ހުއްޓާލުމުން ރީހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު ނިމުމަކަށް އައުން

82. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮށްފައިވާ ރީހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތެއްގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމެއް ހުއްޓާލުމުން، މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޑްރަގް ކޯޓުން ނިންމައިފިނަމަ، ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އެ ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ރީހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެނެސްދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ ރީހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުއްޓާލެވުމާއެކު، އޭނާގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ފުރަތަމަ ހުކުމް އިޢުލާންކޮށް، އެ ހުކުމާ އެއްގޮތަށް ޖަލުގައި ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަން ފެށުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

ބާރަވަނަ ބާބު

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ނިމުން

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ނިމުން

83. މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮށްފައިވާ ރީހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމެއް ފުރިހަމަކުރަމުންދާ މީހެއްގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ނިމުނީ ކަމަށް ބެލެވޭނީ، އެ އަމުރުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގެ ހުރިހާ ބައިތައް، އެ އަމުރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ފުރިހަމަކޮށް ނިމުމުންނެވެ.

ފަހުގެ ހުކުމް ކަނޑައެޅުން

84. (ހ) ރީހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމެއްގައި ބައިވެރިވެފައިވާ މީހެއްގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް މި ޤާނޫނުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނިމުމަކަށް އައުމުން، އޭނާގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮށްފައިވާ ރީހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެނެސް، މި ޤާނޫނުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތެއް އޭނާގެ މައްޗަށް ޑްރަގް ކޯޓުން ފަހުގެ ހުކުމް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފަހުގެ ހުކުމް ކަނޑައެޅުމުގައި ކޯޓުން އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް އޭނާ ފުރިހަމަކުރި ގޮތާމެދު އޭނާއަށް ފަރުވާ ދިން ފަރާތުން ދެކޭގޮތް؛

(2) ފަރުވާގެ މުއްދަތުގައި އޭނާއަށް ދެވިފައިވާ އިންޒާރުތައް؛

(3) ފަރުވާގެ މުއްދަތުގައި އޭނާގެ މައްޗަށް އަޅުވާފައިވާ ޖިނާޔަތްތައް.

(ނ) ފަރުވާ ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފަހުގެ ހުކުމް ކުރުމުން، މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން

އޭނާގެ މައްސަލަ ކޯޓުގައިވާ ފުރަތަމަ ޙުކުމް ބާޠިލުވާނެއެވެ.

ފަހުގެ ޙުކުމް ކަނޑައަޅާނެ ގޮތްތައް

85. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 84 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަހުގެ ޙުކުމް، އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާނެއެވެ.

(1) ފުރަތަމަ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރުމާއެކު، އެއްވެސް ޝަރުޠެއް ކަނޑައެޅުމަކާ ނުލައި އޭނާ މިނިވަންކުރުން؛

(2) ފުރަތަމަ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރުމާއެކު، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ވަކި ޝަރުޠުތަކަކާއެކު އޭނާ ދޫކޮށްލުން؛

(3) ފުރަތަމަ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރުމާއެކު، ފަހުގެ ޙުކުމް ކަނޑައެޅުން ފަސްކޮށް، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ވަކި ޝަރުޠުތަކަކާއެކު އޭނާ ދޫކޮށްލުން؛

(4) ފުރަތަމަ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރުމާއެކު، ފަހުގެ ޙުކުމްގެ ކުރި، އެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކޮށް، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ވަކި ޝަރުޠުތަކަކާއެކު އޭނާ ދޫކޮށްލުން.

(ށ) ފަހުގެ ޙުކުމް ނިސްބަތްވާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ ކޯޓުގައިވާ ފުރަތަމަ ޙުކުމުގެ މުއްދަތަށްވުރެ ފަހުގެ ޙުކުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުވެގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެ ޙުކުމުގެ ބާވަތްވެސް ފުރަތަމަ ޙުކުމުގެ ބާވަތަށްވުރެ ހަރުކަށިވެގެން ނުވާނެއެވެ.

(ނ) މިފަދަ މައްސަލައެއްގެ ފަހުގެ ޙުކުމް ކަނޑައެޅުން މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ޝަރުޠުތަކާއެކު ފަސްކުރެވިފައިވާނަމަ، އެ ޙުކުމް ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން އެ ޝަރުޠާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، އޭނާގެ މައްސަލަ ފަހުގެ ޙުކުމް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ރ) މިފަދަ މައްސަލައެއްގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ފަހުގެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ޝަރުޠުތަކާއެކު ފަސްކުރެވިފައިވާނަމަ، އެ ޙުކުމް ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން އެ ޝަރުޠާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، އެ ޙުކުމް އޭނާގެ މައްސަލައިގައި ތަންފީޛުކުރަން ފަށަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މިފަދަ މައްސަލައެއް ކުރާ ފަހުގެ ޙުކުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްވެސް ޝަރުޠަކާ އެ ޙުކުމް ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ޚިލާފުނުވާހިނދަކު، އެ ޙުކުމް އޭނާގެ މައްސަލައިގައި ތަންފީޛެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ 84 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މިފަދަ މައްސަލައެއްގައި ކަނޑައަޅާ ފަހުގެ ޙުކުމަކީ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ޙުކުމެއް ކަމުގައިވާނަމަ، ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި އޭނާ ހާޒިރުވި މުއްދަތު އެއީ، އެ ޙުކުމުގެ ދަށުން އޭނާ ހާޒިރުވި މުއްދަތު ކަމުގައި ބަލައި، އެހިސާބުން އޭނާގެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކޮށް ނިމުނީކަމަށް ބަލަންވާނެއެވެ.

(ކ) މި ޤާނޫނުގެ 84 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މިފަދަ މައްސަލައެއްގައި ކަނޑައަޅާ ފަހުގެ ޙުކުމަކީ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ޙުކުމެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ޙުކުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުޠަކާ އޭނާ ޚިލާފުވެފައިނުވާނަމަ، ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި

އޭނާ ހާދިސާއަކީ މުއްދަތު އެއީ، އެ ޖުރުމުގެ ދަރަޖަ އޭނާ ހާދިސާއަކީ މުއްދަތު ކަމުގައި ބަލައި، އިހުސާނުން އޭނާގެ ޑްރަގް ބޭނުންކުރުން ނިމުނީ ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

ތޭރަވަނަ ބާބު

ޖަލުގައި ޑްރަގް ބޭނުންކުރަމުންދާ މީހުންނާގުޅޭ ޚާއްޞަ އުޞޫލުތައް

ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާއިރު ޖަލުގައި ޑްރަގް ބޭނުންކުރަމުންދާ މީހުން

86. (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށެއް ސާބިތުވެ، ޖަލުގައި ޑްރަގް ބޭނުންކުރަމުންދާ މީހުންގެ ތެރެއިން ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވާން އެދޭ މީހުންނަށް އެކަމަށް އެދި ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީއަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވުމަށް އެދި ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީއަށް މީހަކު ހުށަހެޅުން ލިބުމުން، އެމީހަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުތަކެއް ފުރިހަމަވާ ފަރާތެއް ކަމަށް އެ އެޖެންސީއަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، ޑްރަގް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި އޭނާ ބައިވެރިކޮށްދިނުމަށް އެދި އެ އެޖެންސީން ޑްރަގް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

ޑްރަގް ކޯޓުން ބަލާނެ ކަންކަން ކަށަވަރުކުރުން

87. މި ޤާނޫނުގެ 86 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ޑްރަގް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ ހުށަހެޅިއިރު، އަންނަނިވި ކަންކަން އެ ކޯޓުން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ހ) ޑްރަގް ބޭނުންކުރަމުންދާ މީހެއް، މި ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާ މީހެއްކަން؛ އަދި

(ނ) ޑްރަގް ބޭނުންކުރަމުންދާ މީހެއް، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިހިފިފައިވާ މީހެއް ކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަން؛ އަދި

(ރ) އިންޓެކް އެސެސްމަންޓެއް ހެދުމަށް ޑްރަގް ބޭނުންކުރަމުންދާ މީހާ ރުހުންދޭކަން؛ އަދި

(ބ) ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް ޑްރަގް ބޭނުންކުރަމުންދާ މީހާ އެއްބަސްވާކަން.

ޖަލުގައި ޑްރަގް ބޭނުންކުރަމުންދާ މީހުންގެ ޑްރަގް ބޭނުންކުރުން ފަސްކުރުން

88. (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށެއް ސާބިތުވެ، ޖަލުގައި ޑްރަގް ބޭނުންކުރަމުންދާ މީހުންގެ ތެރެއިން ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވާން އެދޭ މީހެއްގެ ހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން މި ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓުން ކަށަވަރުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްފަހު، އޭނާއަކީ، އެ ކޯޓުގެ އިންޓެރިމް ހިނގާ މީހެއް ކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އޭނާ އެހިނދު ޑްރަގް ބޭނުންކުރަމުންދާ ބަލިމީހަކު، މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރާ ފުރަތަމަ ޖުރުމް ކަމުގައި ބަލައި، މި ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ޖުރުމް ޝަރީޢަތް ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާގެ މައްސަލަ މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއްކަން،

ކަމާގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގައިވާ އިޖުރާއަތުތަކަށް އެ ކޯޓުން އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާ ޖިނާއީ ކަމަކާ މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ދިޔަ، އެއް ބޭނުންކުރުމުގެ ދިނަ ބޭނުމުގެ ފަރާތެއް ނަގައިފިނަމަ، އެ ފަރާތް ޝަރުޢީ ނިޔާކުރުމުގެ ބާރުލިބިގެންވާ ކޯޓަކަށް އެ މައްސަލަ ޙަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ މައްސަލައެއް މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގައި ގެންގުޅުމުގެ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއްކަން، ކަމާގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގައިވާ އިޖުރާއަތުތަކަށް އެ ކޯޓުން އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.

ސަތާރަވަނަ ބާބު

އެދިގެން ފަރުވާ ދިނުން

89. އެދިގެން ފަރުވާ ދިނުން (ހ) މުޅިން 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަށުގެ ކުއްޖަކު މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިހިފައިވާތީ، އޭނާއަށް ފަރުވާދިނުމަށް ބޭނުންވާކަމަށް އެދި މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒަކަށް އެކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިއަކު ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، އަދި މި ބާބުގައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ފަރުވާދޭ މަރުކަޒެއްގައި އެކުއްޖެއަށް ފަރުވާ ދެވިދާނެއެވެ.

(ށ) މުޅިން 18 (އަށާރަ) އަހަރުން މަތީގެ މީހަކު، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިހިފައިވާތީ، ފަރުވާ ހޯދައިގެން ބަލައިގަތުމަށް އެދި މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒަކަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، އަދި މި ބާބުގައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ފަރުވާދޭ މަރުކަޒެއްގައި އޭނާއަށް ފަރުވާ ދެވިދާނެއެވެ.

90. އެދިގެން ފަރުވާ ދިނުމުގެ ޝަރުތު މި ޤާނޫނުގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، 18 (އަށާރަ) އަހަރު ނުފުރޭ ކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިއަކު، ނުވަތަ 18 (އަށާރަ) އަހަރުން މަތީގެ މީހަކު އަމިއްލައަށް އެދިގެން، މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒެއްގައި ފަރުވާ ދެވޭނީ، އަންނަނިވި ޝަރުޠުތަކާއި ފުރިހަމަވާކަން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ކަށަވަރުކުރުމުން، އެ އޭޖެންސީން އެ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒަށް އަންގާ އެންގުމެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށެވެ.

(ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ދޫކޮށްލުމަށް އެއްބަސް ޤާނޫނުއެއްގެ ދަށުން ކޯޓުން ކުރިކަން ފަރުވާލިބިގަތުމުގެ ނާރުކޮޓިކްސް ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާކުރުމަށް ޤާނޫނުން ބާރުދީފައި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ދޫކުރާ ލިޔުމަކުން އެދިގެން އޮތުން، އަދި ކޯޓުން ކުރިކަން ސާބިތުވެ، މުޅިން ކަނޑައަޅާފައިވާކަން އޭރު މައްސަލަވެފައި ބެލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވާ ކޯޓެއްގެ ލިޔުމަކުން އެދިގެން އޮތުން؛ އަދި

(ށ) އޭނާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒެއްގައި ނިސްބަތްވެފައިވާނަމަ، އެއްވެސް ނުވަތަ މުޤައްރަރު އެއިން މިންވަރު އޭނާގެ ފަރާތުން ނުރައްކާތެރި ކުރިމަތިވެދާނެކަމުގެ ބިރު އޮތްކަން އިޝާރާތް

އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް ހުށަހަޅާނެފަދައިވާ ފަރާތެއްގެ ލިޔުމަކުން އަންގަން ޖެހޭނެއެވެ؛ އަދި

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނޯޓިސްކޮށް ޖަރީމާ އެޖެންސީއާ ހަވާލު ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮވާލުމުން އިންޓަރވިއު އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް ހުށަހަޅާނެފަދައިވާ ފަރާތެއް ފޯމުތައް ފުރުމަށް ހެދުމަށް އެދޭ ފަރާތުން އެސެސްމަންޓުގެ ހެދުމަށްފަހު، އެ އެސެސްމަންޓްގެ މައްސަލަ ބަލާނެ އޮފީހަކަށް ފޮނުވަން ޖެހޭނެ ކަރުދާސް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އެ ކުއްޖާ ހެދުމަށް ހުށަހެޅުމަށް މަޢުލޫމާތު ލިޔުމަކުން އަންގަން ޖެހޭނެއެވެ؛ އަދި

(ރ) ކުއްޖާގެ ނިސްބަތްވާ ބެލެނިވެރިޔާ، 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިންނާމެދު ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ 18 (އަށާރަ) އަހަރުން މަތީގެ މީހާ، ކަސްޓޮޑިއަން އެއްބަސްވާކަން ލިޔުމަކުން އަންގަން ޖެހޭނެއެވެ؛ އަދި

(ބ) އެކަން ކުއްޖާ ހެދުމަށް އެދޭ މައްސަލައިން އެކަމަށް ކުއްޖާ ދިފާޢުކުރަނިވި އެ މައްސަލައިގެ އެކަމަށް ބެލެނިވެރި ވަކީލުންގެ ހަމަޖެހިފައިވާ ހުކުމެއް އެ މައްސަލައިގެ ލިޔުމަކުން އަންގަން ޖެހޭނެއެވެ؛ އަދި

(ޅ) އެކަން ކުއްޖާ ހެދުމަށް އެދޭ މައްސަލައިގައި ދޭނެ ނަތީޖާގެ ސަބަބުން މީހާގެ މައްސަލަ ކޯޓުގައިވާ ރިޕޯޓުތަކެއް އަދާކޮށް މި ޤާނޫނުގެ 69 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަސްކޮށްފައި ނުވާނެއެވެ.

އަދާލަތު ކުއްޖާ ދިފާޢުގެ އުސޫލުތައް 91. މި ޤާނޫނުގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަށުގެ ކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިޔަކު އެދިގެން، ނުވަތަ 18 (އަށާރަ) އަހަރުން މަތީގެ މީހާ އަމިއްލައަށް އެދިގެން، މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތްތަކާ މައްސަލައާގައި ކުއްޖާ ދިފާޢުގެ އުސޫލުތަކާއި ގުޅިގެން ބަލާފައިވާ ނޯޓިސްގެ ގޮތުގައި އެޖެންސީ ހަދައި، އާންމުކޮށްފައިވާނެއެވެ. އަދި މި ބާބުގައި ގޮތުގެމަތިން އެ އެޖެންސީ މިހާ ފަރާތުގެ ޕްރޮސެކިއުޓަރ ބެލެނިވެރިންނާއި، އެ ގޮތުގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

ދިފާޢުކުރުމުން ބަލައިގަތުން 92. މި ޤާނޫނުގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަށުގެ ކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިޔަކު، ނުވަތަ 18 (އަށާރަ) އަހަރުން މަތީގެ މީހަކު މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތްތަކާ މައްސަލައިގައި ކުއްޖާ ޚިދުމަތްދިނުން ހުށަހެޅުމުން، އެކަން މަސްލަހަތާއި ބެންޑްކުރާގޮތުން އިޖުތިމާޢީމަސްލަހަތު، އެކަމާ ގުޅޭ މަސްލަހަތާއި ބެންޑްކުރުމުގެ ކުރާ ދިފާޢު ކުރުމާއި ހަމައެކަނި ނުކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، މަސްލަހަތާއި ބެންޑްކުރުން ފުރަތަމަ އެކަށް އެހެން ފޮނުވި ކުރެއް ކުރިއަށުން ދަރަޖަގެ ހުރި ހުރިހާކަމެއް، އެ ހުކުމުގެ މައްސަލަ ބޭނުންވާ އެކަމާ މައްސަލަ އެ ފޮނުވި ކުރުގެ ދިފާޢު ކުރުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއްނާޅައެވެ.

36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުރުމުގެ ދިފާޢު ކުރުން 93. މި ޤާނޫނުގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މީހަކު ކުއްޖާ ހުށަހެޅުން ދިޔައިރުގައެވެ، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުރުމުގެ ދިފާޢު، ކުރިމަތިވާ ހާލަތެއްގައި ނުވަތަ ކަމުގެ އިންޑިވިޖުއަލް ކޭސް އެހެން ހާލަތެއްގައި އެކަމާ މައްސަލައެއް އުފުލުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.

އަދާލަތު ކުރިމަތިލާ މީހުން ކުރާ އިތުރު ކުރުމުގެ ދިފާޢު 94. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުއްޖާ ހުށަހެޅުން މީހެއްގެ މައްސަލައެއް، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުރުމެއް ފޮނުވައި އެހެން ޖިނާއީ ކުރުމެއްގެ ދިފާޢުވާއެއް އުފުލުމަށްފަހު ބާރުތަކެއްގައި، އެކަން ހުށަހެޅުމާ ކުއްޖާ ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކޮށް ފުރިހަމަކުރުމުން ގެންދާހިނދު، އެ ދިފާޢު ނުކުތް ހިފެހެއްޓުމުގެ އިންޑިކޭޓް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މީހާ ހަމަޖެހިފައިނުވާ ޝަރުޢީ ޕްރޮސީޖަރުތަކާއި ޚިލާފަށް ކުށެއްކޮށްފިނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓުމާއި ދުރުވާ އެއްޗެއް ޢަމަލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މީހާ ހަމަޖެހިފައިނުވާ ޝަރުޢީ ޕްރޮސީޖަރުތަކާއި ނިންމައިފިނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓުމާއި ދުރުވާ، ނުކޮށް ދޫކޮށްލާފައިވާ އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ފަނަރަވަނަ ބާބު

ޝަރީޢަތާގުޅޭ ޢާންމު ބައެއް ކަންކަން

ޝަރީޢަތުގެ ޕްރޮސީޖަރަލް ހިއަރިންގ ގޮތް ކޯޓަށް ބަޔާން 95. މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުރާ ޕްރިޒެންޓޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ޖެހޭ ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ޕްރޮސީޖަރަލް ހިއަރިންގއެއް ޝަރީޢަތް ދިމާވާން ކަނޑައެޅޭ މުއްދަތުގެ ހިސާބު ޝަރީޢަތުގެ ޕްރޮސީޖަރަލް ހިއަރިންގ ގޮތް ޖެހޭ ކޯޓުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

ބަޔާންކުރުން

މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ހިންގުން އާއްމުކޮށް ބަލަހައްޓަން 96. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ހިންގަމުންދާ ގޮތް، އެ މުޖުތަމަޢުގެ ސިޔާސީ ހުރިހާ ފަރާތަކަށް ބަލައިލެވޭނޭ ގޮތަށް އާއްމުކޮށް ހިންގަން ވާނެއެވެ. އަދި ނަޝަރކޮށް ކުރާ ކަންކަމުގެ ސަބަބުން އަދާލަތު ގެއްލިދާނެ، ކަނޑައެޅޭ އެ މުޖުތަމަޢުގެ ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. ނަމަވެސް ހިނގާ ބަލަހައްޓަމުން، އެކަން އެ މުޖުތަމަޢުގެ އަދާލަތު ބަލަހައްޓަންވާ ގޮތް ދެ މުޖުތަމަޢުގައިވާ ގޮތަށް ބަލަހައްޓަން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި ޝަރީޢަތް ބަލަހައްޓަމުންދާ ކަމުގެ ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. ޝަރީޢަތް މުޖުތަމަޢުގައި ހުރި ހިނގާ މި މާއްދާގެ ދަށުން އެއް މުޖުތަމަޢުގެ އެކަން މުޖުތަމަޢުގެ ބަލަހައްޓަމުންދާ ގޮތް ދިމާވާގައި ބަލާނެ ކަމަށްޓަކައި، ނަޝަރކޮށް ކުރާ އަދާލަތު ހުރި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަށް އިސްތިސްނާއަކަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޝަރީޢަތްތަކާ ހިނގާ އެއް ބަލަހައްޓާ ޝަރީޢަތް މުޖުތަމަޢުގައި ޝަރީޢަތް ހަމަޖެހިފައިނުވާ ކަމަށް، އެކަން ބަލަހައްޓާ ޝަރީޢަތް މުޖުތަމަޢު ބަލަހައްޓަމުންދާ، ކަނޑައެޅޭ ކޯޓުގެ އަމުރެއްގެ ދަށުންނެވެ.

(ށ) ޝަރީޢަތް މުޖުތަމަޢުގައި ބަލަހައްޓާ ބަޔަކަށް ބަލަހައްޓަމުންދާ ހިނގާ، ކޯޓަކަށް ހުށަހަޅަމުންދާ ޝަރީޢަތް، ނުވަތަ ވަކިވެފައިވާ ހިސާބުތަކުން ޝަރީޢަތް، ނުވަތަ އާއްމު މަސްލަހަތު ހިފެހެއްޓުމަށް، އެހެނިހެން މަސްލަހަތުތަކުގެ ސަބަބުން، ނުވަތަ ވަކި ވަކީލަކު ވަކި ވަކިން ޝަރީޢަތުގައި ބަލަހައްޓަމުންދާ، އަމަނާކަން އަމާޒުކޮށް ހިނގާ ބަލަހައްޓާ ބަޔަކަށް، އެހެން ހުރި މުޖުތަމަޢުގެ ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްގެންދެވިދާނެއެވެ.

ޝަރީޢަތް މުޖުތަމަޢުގައި ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށް ވީ 97. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުރާ ޕްރިޒެންޓޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް މުޖުތަމަޢުގައި ބަލަހައްޓާނީ މީހާއާ ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަލަހައްޓާ ހުރި މީހުން

ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ނ) އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގައިވެސް، ބަންދުގައި ހުރި މީހާ އެހެރީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ސަބަބާ ބަންދުކޮށްގައި ކަމަށް ބެލެވޭނެއެވެ.

(1) ޖަރީމާ ސާބިތު ކުރުމަށް ބޭނުން ހެކިތައް ނައްތާލަމުން ނުވަތަ ފޮރުވަމުން ގެންދިޔުމަށް ބަލާއިރު، ދަތުރުކުރަމުންދާ ހާލަތުގައި؛

(2) ހެކިވެރިން ބިރުދައްކައިގެން، ބަންދުގައި ހުރެގެން، ހެކިވެރިން އެހެން ބިރުދައްކަން ގެންދިޔުމަށް ބަލާއިރު، އެކަން ދަތުރުކުރަމުންދާ ހާލަތުގައި؛

(3) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކަން ގެންދަމުންދާ ތަހުޤީޤު ގެންދިޔުމަށް ބަލާއިރު، ދަތުރުކުރަމުންދާ ހާލަތުގައި؛

(4) މި ޤާނޫނުގެ ބަންދުކުރުމަށް ކުރިމަތިވާ މަސައްކަތްކުރަން ފެނޭނެ ހެކިވެރިން ޖެހިގެން ނުން ތަހުޤީޤު ގެންދިޔުމަށް، އެތަނުގައި ވެއްޓިގެން ބަލައިލުމުގައި ހުރިހާ ވެއްޓިގައި.

ހައްޔަރުކުރުމުގެ މުއްދަތު 98. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޢިލްތިމާސް އެއްޗެހި ސާބިތުވާ ސަބަބެއް ނެތި އެ މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މުއްދަތަކީ 24 ގަޑިއިރު ހަމަވުމުގެ ކުރިން، ތަހުޤީޤު ކުރާ ފަރާތުން އެ މުއްދަތަށް އިތުރު ކުރުމަށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަން ޖެހޭނެއެވެ. ނަމަވެސް، ޖަރީމާ ސާބިތު ކުރުމަށް ބޭނުން ހެކި ލިބިގަތުމަށް ވަކިން އިތުރު ކުރަން ޤާނޫނީ ސަބަބު ހުރި ހާލަތެއްގައި އެކަން ކުރެވިދާނެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ބަދަލު ގެނެވިފައިވާ މާއްދާ.

ހައްޔަރުކުރުމުގެ މުއްދަތު 99. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޢިލްތިމާސް އެއްޗެހި ސާބިތުވާ ސަބަބެއް ނެތި ފަރާތްތަކުން ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުން ހެކި ލިބިގަތުމަށް ވަކިން ކުރުވާން ނުކުރެވޭ ހާލަތެއްގައި، އެ މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މުއްދަތަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައެޅިފައިވާ، 24 ގަޑިއިރު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅަން ޖެހޭނެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން އަންނަނިވި ގޮތަށް އަލަށް އިތުރުކުރެވި، ބަދަލު ގެނެވިފައިވާ މާއްދާ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން 24 ގަޑި އިރު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅަން، ނުވަތަ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢިލްތިމާސް ޝަކުވާ ފަރާތްތަކުން ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުން ހެކި، ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާ، 24 ގަޑި އިރު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ކޯޓަށް ހުށަހަޅަން ނުކުރެވޭ ސަބަބުތަކެއް ނެތި ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ މީހަކު 24 ގަޑި އިރު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ދޫކޮށްލަން ޖެހޭނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރިއަށް ދަށުން ހައްޔަރުކުރުމުގެ މުއްދަތު، އެހެން ގޮތަކަށް ޚާއްޞަ ހާލަތެއްގައި ކުރިއަށްގެންދެވޭ ގަޑިއިރު ހަމަވުމުގެ ކުރިން 30 (ތިރީސް)

(ރ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނުވާނޭ ގޮތުގެމަތިން، އޭނާ ހައްޔަރުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމުގެ ބާރު އެ ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރާ އަމުރެއްގެ ދަށުން ހައްޔަރުކުރާ މީހެއްގެ މައްސަލަ އެއްވެސް އެހެން ޤާނޫނަކުން ކަނޑައަޅާ ގަވާއިދުގެ އުސޫލުން ނިންމާނެއެވެ.

ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރަށް ފަރުވާއަށް ދިއުން

100. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއް ކޮށްފައިވާ މީހަކު، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރު ޤައުމެއްގެ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒެއްގައި ހިންގުމަށްޓަކައި ޕްރޮގްރާމެއްގައި ބައިވެރިވެ، ފަރުވާ ލިބިގަތުމަށް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީއަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ފަދަ ހުށަހެޅުމެއް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީއަށް ލިބިއްޖެނަމަ، އެ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅި ފަރާތަކީ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރު ޤައުމެއްގެ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒެއްގައި ހިންގުމަށްޓަކައި ޕްރޮގްރާމްތަކެއްގައި ބައިވެރިވުމަށް ދިއުމުގެ ހުއްދަ ކޯޓުން އެދި ޑްރަގް ކޯޓަށް އެ އޭޖެންސީން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ފަދަ ހުށަހެޅުމެއް ޑްރަގް ކޯޓަށް ލިބިއްޖެނަމަ، އެކަމުގެ ހުއްދަ އެ ކޯޓުން ދޭނީ، އަންނަނިވި ޝަރުތުތަކާއި ތަބާވާނަމައެވެ. ނުވަތަ އެ ޝަރުތުތަކާއި ތަބާވާނަމަވާއެކު އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ އިތުރު ޝަރުތުތަކާ އެކުގައެވެ.

(1) އެ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅި ފަރާތުން ދިއުމަށް އެދޭ މަރުކަޒަކީ ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ހުއްދަދީފައިވާ މަރުކަޒަކަށްވުން؛

(2) އެ މަރުކަޒުން އޭނާއަށް ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމަކީ ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ޤަބޫލުކުރާ ޕްރޮގްރާމަކަށްވުން؛

(3) އެ މަރުކަޒަކީ ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީއާއި އެއްބާރުލުންދީ، މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށް، އެ އޭޖެންސީގެ ހުށަހެޅުމަކާ އެ މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދާ ފަރާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން އެ އޭޖެންސީއަށް ރިޕޯޓުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ރިޕޯޓުކުރުން ލާޒިމުވާ އެއްބަސްވުމެއް އެ އޭޖެންސީއާއި އެކު މަސައްކަތްކުރުން؛

(4) އެ މަރުކަޒުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވެ އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް އެ މަރުކަޒުގައި ހުރުމުގެ މުއްދަތުގައި ހިނގާނެ ޚަރަދުތައް ހަމަޖެހިފައި ހުރިކަން ނުވަތަ ހަމަޖެއްސުން އޮތްކަން؛

(5) އޭނާއަށް، ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދައުވާ އުފުލާ ކޯޓެއްގައި އޭނާގެ މައްސަލަ އުފުލިފައިވާ މިހާރު ކަމުގައި ނުވުން؛

(6) އޭނާއަށް، ޑްރަގް ކޯޓުން ތަންފީޛުކުރުން ހިފަހައްޓާފައިވާ ބަންދުގެ ފިޔަވައި، ތަންފީޛުކުރަން ނިމިފައިނުވާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ބަންދުގެ ޙުކުމެއް މިހާރު ކަމުގައި ނުވުން.

(ރ) ރާއްޖެއިން ބޭރު ޤައުމުތަކުގައި ހިންގާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގެ ތެރެއިން، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ޤަބޫލުކުރާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގެ ލިސްޓެއް އެ އޭޖެންސީން އާންމުކޮށް

ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ލިސްޓު، މަދުވެގެން ކޮންމެ ހަމަހަކުން އެއް ފަހަރު މުރާޖަޢާ ކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ހުއްދަ ދޭ ފަރާތަކުން ފަރުވާގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެނީ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހުންނަ މުއައްސަސާތަކުގައި އާއްމު ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްދޭގައި އާދަ ބައިވެރިވާ އެ ޚިދުމަތުގެ ފުރިހަމަކުރުމުގެ ނިސްބަތް ބަލައި، ޤައުމީ ވަޒަން ކަނޑައަޅާ މުއައްސަސާތަކުގައި އެ މައުލޫމާތު އެ ޤާނޫނު ދެކޭ ވަކިވަކި ތަނުގައި ޤާނޫނީ އެއްސޫލަތަށް މުއައްސަސާ ތަޢާރުފުކުރަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ހުއްދަ ދޭ ފަރާތަކުން ފަރުވާގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެނީ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހުންނަ ގޮތަށް ކަނޑައަޅާ ހުއްދަ ދޭ ފަރާތަކުން ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހޯދޭ ފަރުވާގެ މުއައްސަސާތަކާއި މުއައްސަސާ ތަޢާރުފުވާ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަދުގެ ހިނގުން ހިފެހެއްޓުމަށް ފަރުވާގެއެވެ. އަދި އެ މުއައްސަސާ ހަމަޖެހުން އާއި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހުރި ކަމުގައިވިޔަސް، އެ އަދުގެ ހިނގުން އިޢުލާނުކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 37/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) އިން އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވިފައި.

ސަރުކާރުގެ ހަރަދުގައި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރަށް ފަރުވާއަށް ފޮނުވުން

101. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރިހެބިލިޓޭޝަން އަދުގައި ކޯސްފުރިހަމަ ކުރަމުންދާ، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރު ފަރުވާއާއި ޚިދުމަތާއި ސަރުކާރުގެ ހަރަދުގައި ހިނގުމުގެ ޚިދުމަތްތަކުގައި ބައިވެރިވާ ފަރުވާ ލިބިގަތުމަށް ބޭނުންވާތީ، ބަލައި، އެގޮތުގެމަތީން ފަރުވާ ލިބިގަތުމަށް އެދިހާ އިޖުތިމާޢީ ނުކުރަ، ސަރުކާރުގެ ހަރަދުގައި އެދިހާ ފަރުވާއަށް ފޮނުވުމުގެ ހުއްދައެއް އެދި ނިސްބަތުގެ ޤަވާއިދެއް ހެދުން ޤާނޫނުން ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ފަދަ ހުށަހެޅުމެއް ޤަވާއިދު ދެބައިވެރިން ގަބޫލުކޮށްފިނަމަ، އެކަމުގެ ހުއްދަ އެ ނިސްބަތް ދޭނީ، އަންނަނިވި ޝަރުޠުތަކާއި ފުރިހަމަވާނަމައެވެ. ނަމަވެސް އެ ޝަރުޠުތަކާއި ފުރިހަމަކުރުމާއެކު އެ ނިސްބަތް ކަނޑައަޅާ އިތުރު ޝަރުޠުތަކާ އެކުގައެވެ.

(1) ފަރުވާއަށް ފޮނުވުމަށް އެދޭ މަރުކަޒަކީ މި ޤާނޫނުގެ 100 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ހުއްދަދޫކޮށްފައިވާ މަރުކަޒަކަށްވުން؛

(2) އެ މަރުކަޒުން އާންމުކޮށް ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތަކާއި ނިސްބަތުން ޤައުމީ އެޖެންސީން ހަރުދަނާކޮށް ޚިދުމަތްދަނިކޮށްވުން؛

(3) އެ މަރުކަޒަކީ، ނިސްބަތުން ޤައުމީ އެޖެންސީއަށް އެއްބާރުލުންދިނުން، މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށް، އެ އެޖެންސީގެ ހުއްދަދޭ ހަރަކާތް އެ މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހެދޭ ފަރާތްތަކާ

ދެކޭގޮތުން އެ އެޖެންސީއަށް ރިޕޯޓުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ރިޕޯޓުކުރުން ލާޒިމުވާ އެއްބަސްވުމެއް އެ އެޖެންސީއާއެކު އޮތް މަރުކަޒަކުންވެސް؛

(4) އެ މަރުކަޒުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވާން އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް އެ މަރުކަޒުގައި ހުރުމުގެ މުއްދަތުގައި ހިނގާނެ ގަވާއިދުތަކާ ހަމަޖެއްސުން ކަމުގެ ލިޔުމެއް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ޑްރަގް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވުން؛

(5) ފަރުވާ ހޯދާ މީހަކީ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އެހެން ކޯޓެއްގައި އޮންނަ މައްސަލަ އުފުލިފައިވާ މީހެއްކަމުގައި ނުވުން؛

(6) އޮންނައިރު ޑްރަގް ކޯޓުން ތަންފީޛުކުރުން ހިފަހައްޓާފައިވާ ބަންދެއް ފިޔަވައި، ތަންފީޛުކުރު ނިމިފައިނުވާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ބަންދެއް އޮތް މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުގައި ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ފަރުވާ ހޯދަން ފޮނުވާ މީހުންނާ ގުޅިގެން މި ޤާނޫނުގެ 100 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާއި، (ބ)، އަދި (ޅ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތައް ހިނގާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުގައި ބޭރުން ފަރުވާ ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު މީހަކަށް ދެވޭނީ 1 (އެކެއް) ފަހަރެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުގައި ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ފަރުވާ ހޯދަން ފޮނުވާ މީހުން ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ފަރުވާ ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު އެނބުރި ރާއްޖެ އަންނަ ތާރީޚުން ފެށިގެން މަދުވެގެން 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން މޮނިޓަރކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން މޮނިޓަރކުރުމުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ވަކި ބާވަތެއްގެ ކުލާސްތަކަށް ނުވަތަ ބައްދަލުވުންތަކަށް ހާޒިރުވުމަށް، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ކަނޑައަޅާ މުއްދަތުތަކެއްގައި އުރީނެއްގެ ޓެސްޓުކުރުމަށް ތަކެތި ޙަވާލުކުރުމަށް އެ އެޖެންސީއަށް ހާޒިރުވުމަށާއި، ކައުންސެލިންގ ސެޝަންތަކަށް ހާޒިރުވުމަށް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން އަމުރުކުރަން އަންގާނެއެވެ.

ޚަރަދުގައި ފަރުވާ ދިނުން

102. (ހ) ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިންޓަވެންޝަން ޕްރޮގްރާމް މީހެއްގެ މައްސަލަ ނުވަތަ އެ ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ޝަރުޠު ފުރިހަމަކުރާ މީހެއްގެ މައްސަލަ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުރު ސާބިތުވެ، ޚަރަދުގައި ބުރުދު ތަންފީޛުކުރުމުންފަހަރަ އަދި އުމުރަކީ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިފައިވާ ހުރުމުގެ ސަބަބުން ފަރުވާދޭންޖެހޭ މީހެއް ކަމަށްވާނަމަ، އެމީހަކަށް ޚަރަދުގައި ފަރުވާ ދެވޭނީ އިންތިޒާމް ޚަރު ބެލެނިވެރިއެއްގެ ޖިނާ ބަލާފައިވާ އިދާރާއާ ދެވިގެން

ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 69 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޖަލުގައި ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުން ޑްރަގް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ މުއްދަތަށް ޖަލުގައި ފަރުވާ ދެވޭނެ އިންތިޒާމު، ޖަލު ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ ހަވާލުވެފައިވާ އިދާރާއާ ގުޅިގެން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

ބަންދުގައި ހުންނައިރު ފަރުވާ ދިނުން

103. (ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ނުވަތަ ޑިޕެންޑެންޓުވުމުގެ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި މިހާރު ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ، އެހެންނަމަވެސް މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދުރުވުމުގެ ސަބަބުން، އެ ބައްޔެއްގެ ފަރުވާ ފެށިދާނެ ހާލަތެއް ހުރި ކަމަށް މެޑިކަލް ޕްރެކްޓިޝަނަރ ޔަޤީންވެއްޖެ ހާލަތެއްގައި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި މީހުން ބަންދުކުރެވިފައިވާ ތަންތަނުގައި ފަރުވާ ދިނުމުގެ ނިޒާމެއް ހުރި ބަންދުކުރެވޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފާސްކުރާ ޤަވާޢިދާ އެއްގޮތަށެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މީހަކު ބަންދުކުރުމަށް ޑްރަގް ކޯޓުން އަމުރުކުރާނަމަ، އެފަދަ ބަންދުކުރަންވާނީ، ޑްރަގް އޭޖެންސީއަށް ހިމާޔަތް ލިބޭނެ ގޮތަކަށެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވޭ މީހަކަށް އެހީ ފުރުޞަތުގެ ބޮޑުމިން ދަށްކޮށް ނުލެވޭނެއެވެ.

ފަރުވާ ދޫކޮށްލާ ފިލުމުގެ ދަޢުވާ

104. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުތަކުގެ ދަށުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުންނާއި އަދި ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ތިބޭ ޕްރޮގްރާމުތަކުގެ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައި ތިބި ފަރުވާ ފަރުވާގެ ހިނގުމާ ގުޅުން ދެނެގަތުމުގެ ނިޒާމެއް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ޤާއިމުކޮށް ބަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ކުރިމަށް ބާލާނޭ ގޮތާއި، އެ އޭޖެންސީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ، ޑްރަގް ޖެނަރަލް ފަރުވާއާ މެދުގައިވާ ހިސާބުތަކެއް އެ އޭޖެންސީއަށް ގެނައުމާ ހަވާލުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި ފަރުވާ ކާ ފޮނުވާ ކުރުމުގެ ދަރަޖަ ބަލާ ފަރުވާ ދެވުމުގެ ތަފާތު ކުރަމުންދާ މީހުންގެ ތަފާސް ހިސާބުތައް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

ފަސްވަނަ ބައި

ކުށާއި އަދަބު

ސޯޅަވަނަ ބާބު

ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާގުޅޭ ކުށް

ޓްރެފިކިން ޖަރީމާކުރުން

105. (ހ) ޓްރެފިކިން ޖަރީމާކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) ޓްރެފިކިން ޖަރީމާކުރުމަށް އުޅުމަކީ ނުވަތަ ޖަރީމާކުރުމަށް އެހީތެރިވެދިނުމަކީ ނުވަތަ ޖަރީމާކުރުމުގައި އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށް ކުރާ މީހާގެ އަދަބަކީ، ހުކުމަށް ޖަލަށްލުމާއެކު 100,000/- (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން 10,000,000/- (ދިހަމިލިއަން) ރުފިޔާއާ

ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 18 (އަށާރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/75,000 (ހަތްދިހަ ފަސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/7,500,000 (ހަތްމިލިއަން ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ގައިމީހުން ބޭޢިއްޒަތްކުރުން

106. (ހ) ގައިމީހުން ބޭޢިއްޒަތްކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) ގައިމީހުން ބޭޢިއްޒަތްކުރަން އުޅުމަކީ ނުވަތަ ބޭޢިއްޒަތްކުރުމުގައި އެއްބަސްވުމެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 5 (ފަހެއް) އަހަރާއި 10 (ދިހައެއް) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/15,000 (ފަނަރަހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/250,000 (ދެލައްކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރާއި 7 (ހަތެއް) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/10,000 (ދިހަހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/150,000 (އެއްލައްކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ގައިމީހުނުން މުޢާމަލާތުކުރުން

107. (ހ) ގައިމީހުނުން މުޢާމަލާތުކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) ގައިމީހުނުން މުޢާމަލާތުކުރަން އުޅުމަކީ ނުވަތަ މުޢާމަލާތުކުރުމުގައި އެއްބަސްވުމެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/25,000 (ފަންސަވީސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/500,000 (ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 7 (ހަތެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/15,000 (ފަނަރަހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/250,000 (ދެލައްކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ކެނަބިސް ޗެރެބިލްކުރުން

108. (ހ) ކެނަބިސް ޗެރެބިލްކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) ކެނަބިސް ޗެރެބިލްކުރަން އުޅުމަކީ ނުވަތަ ޗެރެބިލްކުރުމުގައި އެއްބަސްވުމެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، އުމުރަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/10,000,000 (ދިހަމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

JUSTICE initiative

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 18 (އަށާރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/75,000 (ހަތްދިހަފަސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/7,500,000 (ހަތްމިލިއަން ފަސްސަތޭކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ކަނަބިސް ޕްރޮސެސްކުރުން

109. (ހ) ކަނަބިސް ޕްރޮސެސްކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) ކަނަބިސް ޕްރޮސެސްކުރުމަށް އުޅުމަކީ ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކުރުމަށް އެހީތެރިވުމަކީ ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކުރުމުގައި އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 5 (ފަހެއް) އަހަރާއި 10 (ދިހައެއް) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/15,000 (ފަނަރަހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/250,000 (ދެލައްކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރާއި 7 (ހަތެއް) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/10,000 (ދިހަހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/150,000 (އެއްލައްކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ކަނަބިހުން މުޢާމަލާތުކުރުން

110. (ހ) ކަނަބިހުން މުޢާމަލާތުކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) ކަނަބިހުން މުޢާމަލާތުކުރުމަށް އުޅުމަކީ ނުވަތަ މުޢާމަލާތުކުރުމަށް އެހީތެރިވުމަކީ ނުވަތަ މުޢާމަލާތުކުރުމުގައި އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/25,000 (ފަންސަވީސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/500,000 (ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 7 (ހަތެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/15,000 (ފަނަރަހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/250,000 (ދެލައްކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ އެހެން މަސްތުވާއެއްޗެއް ޕްރޮސެސްކުރުން

111. (ހ) ޑައިމޯފިންއާއި ކަނަބިސް ފިޔަވައި ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް ޕްރޮސެސްކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) ޑައިމޯފިންއާއި ކަނަބިސް ފިޔަވައި ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް ޕްރޮސެސްކުރުމަށް އުޅުމަކީ ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކުރުމަށް އެހީތެރިވެދިނުމަކީ ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކުރުމުގައި އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، އުމުރަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/10,000,000 (ދިހަމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

JUSTICE initiative

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 18 (އަށާރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/75,000 (ހަތްދިހަފަސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/7,500,000 (ހަތްމިލިއަން ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރުން ނުވަތަ ބޭރުކުރުން

112. (ހ) ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަކީ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރަން އުޅުމަކީ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރަން އުޅުމަކީ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަށް ނުވަތަ ބޭރުކުރުމަށް އެހީތެރިވެދިނުމަކީ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގައި ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުމުގައި އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، އުމުރަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/10,000,000 (ދިހަ މިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 18 (އަށާރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/75,000 (ހަތްދިހަފަސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/7,500,000 (ހަތްމިލިއަން ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި އުފެއްދުން

113. (ހ) ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި އުފެއްދުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި އުފައްދަން އުޅުމަކީ ނުވަތަ އުފެއްދުމަށް އެހީތެރިވުމަކީ، ނުވަތަ އުފެއްދުމުގައި އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، އުމުރަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/10,000,000 (ދިހަމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 18 (އަށާރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/75,000 (ހަތްދިހަފަސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/7,500,000 (ހަތްމިލިއަން ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ޏައިޖީރިން ބޭނުންކުރުން

114. (ހ) ޏައިޖީރިން ބޭނުންކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

ކެނަބިސް ބޭނުންކުރުން

115. (ހ) ކެނަބިސް ބޭނުންކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެހި ބޭނުންކުރުން

116. (ހ) ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެހި ބޭނުންކުރުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ވާސިލުކުރުން

117. (ހ) އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(1) ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެހި އެއްވެސް ވަސީލަތެއް މެދުވެރިކޮށް އެހެން މީހެއްގެ ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއަށް އޭނާގެ ރުހުމުގައި ނުވަތަ އެނގުމާއެކު ވާސިލުކުރުން ނުވަތަ ވާސިލުކުރުވުން؛

(2) މީހެއްގެ ނުރުހުމުގައި ނުވަތަ މީހެއްގެ އެނގުމަކާ ނުލައި، ނުވަތަ މީހެއްގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރު ގެއްލިފައިވާ ހާލަތެއްގައި، ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެހި، އެއްވެސް ވަސީލަތެއް މެދުވެރިކޮށް އޭނާގެ ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއަށް ވާސިލުކުރުން ނުވަތަ ވާސިލުކުރުވުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 10 (ދިހައެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

ސަތާރަވަނަ ބާބު

ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާގުޅޭ ކުށް

ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެހި ޚަރީދުކުރުން

118. (ހ) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެހި ޚަރީދުކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެހި ޚަރީދުކުރަން އުޅުމަކީ ނުވަތަ ޚަރީދުކުރަން އެހީތެރިވެދިނުމަކީ ނުވަތަ ޚަރީދުކުރުމުގައި އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 10 (ދިހައެއް) އަހަރާއި 15 (ފަނަރަ) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު 50,000/- (ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 7 (ހަތެއް) އަހަރާއި 11 (އެގާރަ) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު 35,000/- (ތިރީސްފަސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން 750,000/- (ހަތްލައްކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

119. (ހ) މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދަ ލިޔުމަކުން ލިބިގެން މެނުވީ، އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ، ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްވެސްތަކެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަކީ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރުން ނުވަތަ ބޭރުކުރުން

(ށ) މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދަ ލިޔުމަކުން ލިބިގެން މެނުވީ، އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ، ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްވެސްތަކެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުން އުޅުމަކީ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުން އުޅުމަކީ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަށް ނުވަތަ ބޭރުކުރުމަށް އެހީތެރިވެދިނުމަކީ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގައި ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުމުގައި އެއްވެސް ސިފަތެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށުގެ ކުށްވެރިވާ މީހާގެ އަދަބަކީ، 10 (ދިހައެއް) އަހަރާއި 15 (ފަނަރަ) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/50,000 (ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށުގެ ކުށްވެރިވާ މީހާގެ އަދަބަކީ، 7 (ހަތެއް) އަހަރާއި 11 (އެގާރަ) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/35,000 (ތިރީސްފަސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/750,000 (ހަތްސަތޭކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

JUSTICE initiative

120. (ހ) މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދަ ލިޔުމަކުން ލިބިގެން މެނުވީ، އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ، ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި އުފެއްދުމަކީ ކުށެކެވެ.

ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި އުފެއްދުން

(ށ) މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދަ ލިޔުމަކުން ލިބިގެން މެނުވީ، އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ، ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި އުފެއްދުން އުޅުމަކީ ނުވަތަ އުފެއްދުން އެހީތެރިވުމަކީ، ނުވަތަ އުފެއްދުމުގައި އެއްވެސް ސިފަތެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށުގެ ކުށްވެރިވާ މީހާގެ އަދަބަކީ، 10 (ދިހައެއް) އަހަރާއި 15 (ފަނަރަ) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/50,000 (ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށުގެ ކުށްވެރިވާ މީހާގެ އަދަބަކީ، 7 (ހަތެއް) އަހަރާއި 11 (އެގާރަ) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/35,000 (ތިރީސްފަސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/750,000 (ހަތްސަތޭކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

121. (ހ) އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ވާސިލުކުރުން

(1) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި، ޑިސްޓްރިބިއުޝަނެއް ނުވަތަ އެއްވެސް ވަސީލަތެއް ފޯރުކޮށްދީގެން އެހެން މީހެއްގެ ހަރަކާތްތަކުގެ ތެރެއިން އޭނާގެ ރުހުމުގައި

ނުވަތަ އެނގުމާއެކު ވާސިލުކުރުން ނުވަތަ ވާސިލުކުރުވުން؛

(2) މީހެއްގެ ނުރުހުމުގައި ނުވަތަ މީހެއްގެ އެނގުމަކާ ނުލައި، ނުވަތަ މީހެއްގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރު ކަނޑައެޅިފައިވާ ބާރުގަދަކޮށްގައި، ބާބު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް، ޕްރިސްކްރިޕްޝަނެއް ނެތި އެއްވެސް ވަސީލަތެއް މެދުވެރިކޮށް އާންމު ހިދުމަތުގެ ތެރެއަށް ވާސިލުކުރުން ނުވަތަ ވާސިލުކުރުވުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 7 (ހަތެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

ޕްރިސްކްރިޕްޝަން ބަދަލުކޮށްގެން މަސްތުވާތަކެތި ހޯދުން

122. (ހ) ބާބު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ހޯދުމަށްޓަކައި، ޕްރިސްކްރިޕްޝަނަކަށް ބަދަލު ގެނައުމަކީ ނުވަތަ އުނިއިތުރުކޮށް ގެނައުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

އަށާރަވަނަ ބާބު

މަސްތުވާތަކެއްޗާގުޅޭ އެހެނިހެން ކުށް

ބާބު 1 އާއި ބާބު 2 ގައި ނުހިމެނޭ މަސްތުވާތަކެތި

123. (ހ) ބާބު 1 ގައިވާ ނުވަތަ ބާބު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ކަމަށް ނުވިނަމަވެސް، މަސްތުވެގެންދާފަދަ ތަކެއްޗެއް އެއްވެސް އެއްޗަކާ ބޭނުންކުރުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތީގެ ލިސްޓު ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

މަސްތުވާތަކެތި އުފެއްދުމަށް ބޭނުންކުރާ ވަސީލަތް އުފެއްދުން

124. (ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކުރުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ ޓްރާންސްޕޯޓްކުރުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ އެއިން ކުށެއް ކުރުމަށް ކުރާ ކަމެއްކަން އެނގިހުރެ، ނުވަތަ އެއިން ކުށެއް ކުރުމަށް ކުރާ ކަމެއްކަން ގަބޫލުކުރާނެ ފުރިހަމަ ސަބަބު، އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރާ މީހާ އުފައްދަނީ ކުށެކެވެ.

(1) ބާބު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް އުފެއްދުން ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރުން؛

(2) ބާބު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް އަތުގައި ބެހެއްޓުން؛

(3) ބާބު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް ވިއްކުން، ރައްދުކޮށްދިނުން، ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދިނުން، ނުވަތަ ދިނުން؛

(4) ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުން ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިހާޔަތަށް ހުރި އަކުރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއް ކޮށްފި މީހާގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރާއި 5 (ފަހެއް) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ދޫކުރެވިފައިވާ ހުއްދައެއްގެ ދަށުން، ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަކީ، ނުވަތަ އެ ހުއްދައިގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރެވިފައިވާ އެއްޗެއް، އެ ހުއްދަ އޮތް މީހެއްގެ އަތުގައި ބެހެއްޓުމަކީ، މި މާއްދާގެ ދަށުން ކުށެއް ކަމުގައި ނުބެލެވޭނެއެވެ.

ކުޑަކަމުދާ އެއްޗެހި ދިނުމަށް އިންކާރުކުރުން

125. (ހ) މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ބޭނުންކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިގެން މީހެއްގެ ކުޑަކަމުދާ އެއްޗެހި ޓެސްޓުކުރުމަށްޓަކައި، ކުޑަކަމުދާ އެއްޗެހި ދިނުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 161 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކު އެދުމުން، ކުޑަކަމުދާ އެއްޗެހި ދިނުމަށް އިންކާރުކުރާ މީހާ ކުށްވެރިވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހާގެ އަދަބަކީ، 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

ބޮޑީ ސާމްޕަލް ނުވަތަ އިންޓިމޭޓް ސާމްޕަލް ނުވަތަ ފޮޓޯ ނެގުމަށް އިންކާރުކުރުން

126. (ހ) ފަރުވާދޭ މަރުކަޒަކުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހަކު އޭނާގެ އިންޓިމޭޓް ސާމްޕަލް ނެގުމަށް ނުވަތަ ފޮޓޯ ނެގުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތި އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، އެމީހަކު ކުށްވެރިވާނެއެވެ.

(ށ) ފަރުވާދޭ މަރުކަޒަކުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހަކު އޭނާގެ ބޮޑީ ސާމްޕަލް ނެގުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތި އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، އެމީހަކު ކުށްވެރިވާނެއެވެ.

(ނ) ފަރުވާދޭ މަރުކަޒަކުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހަކު އޭނާގެ ކުޑަކަމުދާ އެއްޗެހީގެ ސާމްޕަލް ދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތި އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، އެމީހަކު ކުށްވެރިވާނެއެވެ.

(ރ) ފަރުވާދޭ މަރުކަޒަކުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހަކު އޭނާގެ ލޭބައިން އެދޭ މައުލޫމާތު ސާފުކޮށްދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތި އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، އެމީހަކު ކުށްވެރިވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) އިން ފެށިގެން (ރ) ގެ ނިހާޔަތަށް ހުރި އަކުރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހާގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހަށްވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

މަސްތުވާތަކެތި ޖެހިފްކުރާ ގުދާމުން ތަނުގެ ނުވަތަ އުޅަނދުގެ ވެރިފަރާތުން ކުރާ ކުށް

127. (ހ) ގެއެއް ނުވަތަ އިމާރާތެއް ނުވަތަ އުޅަނދެއް ނުވަތަ ގެއަކުން ނުވަތަ އިމާރާތަކުން ނުވަތަ އުޅަނދަކުން ބައެއް، ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ޤާނޫނާ ހިލާފަށް ޖެހިފްކުރުމަށް ނުވަތަ ޕެކެޓްކުރުމަށް ނުވަތަ އުފައްދުމަށް ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް ކުރުމަށްކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭފަދަ ބާރު، ނުވަތަ އެގޮތަށް ޤަބޫލުކުރަން ފުރުސަތުއޮވެ، އެ ތަނެއް ނުވަތަ އުޅަނދެއްގެ ވެރިފަރާތުން ނުވަތަ އެ ތަނެއް ނުވަތަ އުޅަނދެއް ކޮންޓްރޯލްކުރަމުންދާ ފަރާތުން ނުވަތަ އެ ތަނެއް ނުވަތަ އުޅަނދެއް

ބަލަހައްޓަމުންދާ ފަރާތުން ނުވަތަ އެ ތަނެއް ނުވަތަ އުޅަނދެއްގައި އުޅޭ ފަރާތުން ނުވަތަ އެ ތަނެއް ނުވަތަ އުޅަނދެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލާ ފަރާތުން، ހުއްދަ ދިނުމަކީ ނުވަތަ ހުއްދަކުރުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 10 (ދިހައެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ބިމުގެ ނުވަތަ އިމާރާތުގެ ނުވަތަ އުޅަނދުގެ ވެރިފަރާތުން ކުރާ ކުށް

128. (ހ) މީހުން ދިރިއުޅޭ ގެއަކަށް ނުވާ، އެހެންނަމަވެސް މީހުން ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ މީހުން ވަދެނުކުމެވާ ބިމެއްގައި ނުވަތަ އިމާރާތެއްގައި ނުވަތަ ތަނެއްގައި ނުވަތަ އުޅަނދެއްގައި، މިހާރު ނުވަތަ ބަހާރު، ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ބޭނުންކުރާގޮތަށް، ނުވަތަ ހަރިގަނޑަށް ވާސިލްކުރާގޮތަށް ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް ކުރުމަށް އެގާރަށް ޤާބިލުކުރާ ގާޒު، ނުވަތަ އެހެނަތް ޤާބިލުކުރާނެ ފުރުސަތުއަޅުވާ، އެ ތަނެއްގެ ނުވަތަ އުޅަނދެއްގެ ވެރިފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނެއް ނުވަތަ އުޅަނދެއް ކޮންޓްރޯލްކުރާ ފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނެއް ނުވަތަ އުޅަނދެއް ބަލަހައްޓަމުންދާ ފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނެއް ނުވަތަ އުޅަނދެއްގައި އުޅޭ ފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނެއްގެ ނުވަތަ އުޅަނދެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލާ ފަރާތުން ހުއްދަ ދިނުމަކީ ނުވަތަ ހުއްދަކުރުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 2 (ދޭއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

ކެމިކަލްސް ހާދު މެދުލުމާއި ފައިސާ ބޭނުންކުރުމާއި އޮޅުވައި ބަހައްޓުމާއި ސިއްރުކުރުން

129. (ހ) މަސްތުވާތަކެތި ޕްރީކާސާ ކެމިކަލްސް ނުވަތަ ޖަދުވަލުކުރެވޭ ކެމިކަލްސް ހާދުވައިލާ، ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް ކުރުމުގެ ސަބަބުން ލިބިފައިވާ މުދަލެއްގެ ނުވަތަ ފައިސާއެއްގެ އަސްލު ހުރިގޮތް، ނުވަތަ އެއީ ކޮންތަނަކުން ހާސިލުވީ ތަކެއްޗެއް ކަމާއި ބެހޭގޮތުން ކަށަވަރުކޮށްވާފަދަ ސަބަބުތަކެއް ހުރި، އެމުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ލިބިގެން، އޮޅުވައި ބަހައްޓައި، ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މަސްތުވާތަކެތި ޕްރީކާސާ ކެމިކަލްސް ނުވަތަ ޖަދުވަލުކުރެވޭ ކެމިކަލްސް ހާދުވައިލާ އެއްޗެއްކަން ސިއްރު ކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ކުށުގައި ބައިވެރިވެވައިލާ މީހަކަށް ޤާނޫނީ އަދަބުން މިންޖެހުމުގެ މަގުފަހިކޮށްދިނުމަށް، ކުރިއަށް ހާދުވައިލާ މުދަލެއްގެ ނުވަތަ ފައިސާއެއްގެ އަސްލު ފޮރުވުމަށް ނުވަތަ ޖެހޭ ފިލާވަޅެއް ނުވަތަ ޙަރަކާތެއް ނުވަތަ އެއާ ގުޅޭ ވިޔަފާރިއެއް ކަމުގައި ނުވަތަ ބަދަލުކޮށް ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ ވިޔަފާރިކުރާ ބަދަލުކުރުމަށް އެހީތެރިވުމަކީ، ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްކުރާ ފަރާތަކުން ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/10,000 (ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޖޫރިމަނާއެއް ކުރުމެވެ.

އިތުބާރުހިފުމާއި ސަލާމަތީ ފިޔަވަޅުތައް ނެގުމުގެ ކުށް

130. (ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމަށް ޕްރިސްކްރައިބްކުރުމަށް އިތުބާރުހިފުން ނުވަތަ ސަލާމަތީ ފިޔަވަޅުނުއަޅުވާ ނުވަތަ އެހެން ކަމެއް ކުރުމަށް މަޢުލޫމާތުހިނގުމުގެ ގޮތުން އެއްވެސް

އަމަލެއް ކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމަށް ނުވަތަ ޚަރީދުކުރުމަށް ހިތްވަރުދޭ އެއްވެސް އެއްޗެއް ލިޔުން ނުވަތަ ކުރެހުން ނުވަތަ ފޮޓޯކުރުން ނުވަތަ ހާމަކުރުން ނުވަތަ ޝާއިޢުކުރުން ނުވަތަ އާންމުންނަށް ދެއްކުމަށްޓަކައި ނެރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ އެއްޗެއް ކަމުގައި ބުނެގެން އެއްޗެއް ވިއްކުން ނުވަތަ ގެނައުން

131. (ހ) އެ އެއްޗަކީ ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ކަމުގައި ބުނެގެން އެއްވެސް އެއްޗެއް ގެނައުން، ނުވަތަ އެ އެއްޗަކީ ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ކަމުގައި ބުނެގެން ނުވަތަ ދައްކައިގެން އެއްވެސް އެއްޗެއް ވިއްކުން، ނުވަތަ އެފަދަ ކަމެއް ކުރަން އުޅުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/10,000 (ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ޚަރީދުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ ފަރާތްތަކަށް ނުވަތަ ބޭރުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ހިއްސާވުން

132. (ހ) ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ޚަރީދުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ ފަރާތްތަކަށް ނުވަތަ ބޭރުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ނުވަތަ އެހެން ކަމެއް ކުރަން އުޅޭކަން އެނގިހުރެ މާލީ ގޮތުން ޚިދުމަތް ސަޕޯޓްކޮށް އެކަމެއް ނިންމުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/10,000 (ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ޤާނޫނީ ޝަޚްޞުތަކުން ކުށްކުރުން

133. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ކުށެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމެއް ކުރީ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞަކަށް ކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ އެކަން ކުރީ، އެ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއްގެ ޑިރެކްޓަރުންގެ ބޯޑުގެ މެންބަރެއް ނުވަތަ އެ ޝަޚްޞު ހިންގުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ދަރަޖައެއްގައިވާ މީހެއްގެ ރުހުމާއެކު ނުވަތަ އެހެން މީހަކާ އެއްބާރުލުމުގައި ކަމުގައިވާނަމަ، އެކަމެއް ކުރީ މިފަދައިން އެއްގޮތަށް ނިސްބަތްވާ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞު އުޅުނަސް ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާއި -/100,000,000 (ސަތޭކަމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ކުށްކުރުން

134. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ކުށެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްވެސް ކުށެއް ދިވެހި ރައްޔިތަކު، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހުރެ ކުރިކަމުގައިވިޔަސް، އެއީ ކުށެކެވެ. އަދި އެކަން ކުރާކަމަށް ކަނޑައެޅޭނީ އަދަބަކީ މި ޤާނޫނުގައި އެކުށަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އިން އޮތުމާއެކުވެސް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދިވެހި ރައްޔިތެއްގެ މައްޗަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދަޢުވާ އުފުލޭނީ، އޭނާ ކުރި ކުށަކީ ޤައުމުގައި އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކޮށް ޙުކުމްކުރެވިފައިނުވާނަމައެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރު ޤައުމެއްގައި ކޮށް، އެ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި އެ ޤައުމެއްގައި އެމީހެއްގެ މައްސަލަ ޝަރީޢަތްކޮށް، ކުށް ސާބިތުވެގެން އެމީހެއްގެ މައްސަލަ އެ ޤައުމެއްގެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުކުމް އެ ޤައުމުގައި ތަންފީޒުކުރެވެމުންދަނިކޮށް، އެމީހެއްގެ މައްސަލަ އެ ޤައުމުގެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުކުމް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަންފީޒުކުރުމަށްޓަކައި ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުއެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން އެދިގެން ދިވެހިސަރުކާރާ ހަވާލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެ ޤައުމެއްގެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުކުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުކުމްތަކާ އެއްފަދައިން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަންފީޒުކުރެވޭނެ ޙުކުމެކެވެ.

135. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކުށެއް ކުރި، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހުންނަށް، މި ޤާނޫނުގައި އެ ކުށަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އެންމެ ބޮޑު އަދަބު، އެ ކުށެއް ކުރި މީހަކަށް ދޭންވާނެއެވެ. — މި ޤާނޫނުގައިވާ އެންމެ ބޮޑު އަދަބު ދިނުން

(ހ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2010 (ޖިންސީ ކުށުގެ މައްސަލަތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ ޖިނާއީ ކުށެއް؛

(ށ) މި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއެއްގެ މީހަކު؛

(ނ) އަންނަނިވި ފަރާތްތަކަށް މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ދިން މީހަކު، ނުވަތަ އެއިން ފަރާތެއްގެ ހަށިގަނޑަށް މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ވާސިލުކުރުވައިދޭ މީހަކު، ނުވަތަ އެފަދަ ކަމަކަށް އެހީތެރިވެދިން މީހަކު، ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއް ކުރުމުގައި އެއިން ފަރާތެއް ބައިވެރިކުރި މީހަކު.

(1) އުމުރުން 18 (އަށާރަ) އަހަރު ނުފުރޭ ކުއްޖަކަށް؛

(2) ބުއްދިހަމަނުޖެހޭ މީހަކަށް؛

(3) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފަރުވާ ލިބެމުންދާ މީހަކަށް.

ސަތާރަވަނަ ބާބު

ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ ގޮތް

136. (ހ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮށީވެފައިވާ މީހުންގެ އަދަދުގައި، 2 (ދޭއް) ގުނަ ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަތިން އިތުރުވެގެން ގިނަވުމުން ހުރެއްޖެނަމަ، އެ އެއްކަހަލަ އެކަމާ އަދުގައި އެހުރި، އެ އެއްކަހަލަ ބޭނުންކުރާމަން ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ. — މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮށީވެފައިވާ މީހުން ގިނަވުމުން ބޭނުންކުރުމާއި ޖަރީމާތަކުގައި ބަރުވެރިކުރުން

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އަޑުއަހައިގެން، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮށީވެފައިވާ މީހުންގެ އަދަދުގައި ގިނަވުމުން ހުރި 2 (ދޭއް) ގުނަ ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަތިން ކަމުގައިވިޔަސް، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް އާދާ ކުރިކަން ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްކަހަލަ އާދާގެ އަދުގައި އެހުރި އެ އެއްކަހަލަ ޖީބުޖެހުމުގައި

ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ނ) މަސްތުވާތަކެއްޗަކަށް ދޭވެރިވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 2 (ދޭއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނައިން، އެހެންނަމަވެސް 4 (ހަތަރެއް) ގްރާމަށްވުރެ މަދުން އަދަދަކަށް ޢިލާޖުން ހުރެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ދައުލަތުން ސާބިތުކޮށްދެވިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ވިޔަފާރިކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން ބުނެފައިވިޔަސް، މަސްތުވާތަކެއްޗަކަށް ދޭވެރިވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި ޢިލާޖުން ހުރި، 2 (ދޭއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނައިން އެހެންނަމަވެސް 4 (ހަތަރެއް) ގްރާމަށްވުރެ މަދުން އަދަދަކަށް ހުރިކަމުގައިވިޔަސް، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުނުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ބ) މަސްތުވާތަކެއްޗަކަށް ދޭވެރިވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 4 (ހަތަރެއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނަ އަދަދަކަށް ހުރެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ، އެ އެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

މަސްތުވާތަކެއްޗަކަށް ދޭވެރިވެފައިނުވާ މީހެއް ޢިލާޖުން ބޭނުންކުރުމާއި ގެންގުޅުމާއި ބަހާލުން

137. (ހ) މަސްތުވާތަކެއްޗަކަށް ދޭވެރިވެފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 2 (ދޭއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު އަދަދެއްގެ ޢިލާޖުން ހުރެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ވިޔަފާރިކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން ބުނެފައިވިޔަސް، މަސްތުވާތަކެއްޗަކަށް ދޭވެރިވެފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި ޢިލާޖުން ހުރި 2 (ދޭއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު އަދަދެއް ހުރިކަމުގައިވިޔަސް، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުނުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ނ) މަސްތުވާތަކެއްޗަކަށް ދޭވެރިވެފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 2 (ދޭއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނައިން، އެހެންނަމަވެސް 4 (ހަތަރެއް) ގްރާމަށްވުރެ މަދުން އަދަދަކަށް ޢިލާޖުން ހުރެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ދައުލަތުން ސާބިތުކޮށްދެވިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ވިޔަފާރިކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން ބުނެފައިވިޔަސް، މަސްތުވާތަކެއްޗަކަށް ދޭވެރިވެފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި ޢިލާޖުން ހުރި، 2 (ދޭއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނައިން އެހެންނަމަވެސް 4 (ހަތަރެއް) ގްރާމަށްވުރެ މަދުން އަދަދަކަށް ހުރިކަމުގައިވިޔަސް، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް، އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުނުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

JUSTICE initiative

(ބ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮރުވެރިވެފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 4 (ހަތަރެއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނަ އަދަދަކަށް ޑައިމޯފިން ހޯދިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތީ، އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮރުވެރިވެފައިވާ މީހަކު ކެނަބިސް ބޭނުންކުރުމާއި ބެހެއްޓުމާއި ޓްރެފިކްކުރުން

138. (ހ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮރުވެރިވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 5 (ފަހެއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު އަދަދެއްގެ ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހޯދިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތީ އެ އެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަށް އޮތްނަމަވެސް، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮރުވެރިވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހުރި 5 (ފަހެއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދުން ކަމުގައިވީނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް، އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތީ އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

(ނ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮރުވެރިވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 5 (ފަހެއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނައިން، އެހެންނަމަވެސް 14 (ސާދަ) ގްރާމަށްވުރެ ގިނަނޫން އަދަދަކަށް ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހޯދިއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ދައުލަތުން ސާބިތުކޮށްދެވިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތީ އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) އަށް އޮތްނަމަވެސް، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮރުވެރިވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހުރި 5 (ފަހެއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނައިން، އެހެންނަމަވެސް 14 (ސާދަ) ގްރާމަށްވުރެ ގިނަނޫން އަދަދަކަށް ކަމުގައިވިޔަސް، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތީ އެ އެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

(ބ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮރުވެރިވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 14 (ސާދަ) ގްރާމަށްވުރެ ގިނަ އަދަދަކަށް ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހޯދިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތީ، އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮރުވެރިވެފައިނުވާ މީހަކު ކެނަބިސް ބޭނުންކުރުމާއި ބެހެއްޓުމާއި ޓްރެފިކްކުރުން

139. (ހ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮރުވެރިވެފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 5 (ފަހެއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު އަދަދެއްގެ ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހޯދިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތީ މަސްތުވާތަކެތިން ތަޖުރިބާކުރުމަށް ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަށް އޮތްނަމަވެސް، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮރުވެރިވެފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހުރި 5 (ފަހެއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދުން ކަމުގައިވިޔަސް، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި

ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް، އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ށ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެރަވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، ކަނަބިސް ނުވަތަ ކަނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކަނަބިސް ރެޒިން ހުރި 5 (ފަހެއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނައިން، އެހެންނަމަވެސް 14 (ސާދަ) ގްރާމަށްވުރެ ގިނަނޫން އަދަދަކަށް ކަމުގައިވިޔަސްވެސް، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ދަލީލުތަކުން ސާބިތުކޮށްދެވިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތީ މަސްތުވާތަކެތިން މުއާމަލާތްކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެރަވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި ކަނަބިސް ނުވަތަ ކަނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކަނަބިސް ރެޒިން ހުރި، 5 (ފަހެއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނައިން އެހެންނަމަވެސް 14 (ސާދަ) ގްރާމަށްވުރެ ގިނަނޫން އަދަދަކަށް ކަމަށްވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެ ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ރ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެރަވެފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 14 (ސާދަ) ގްރާމަށްވުރެ ގިނަ އަދަދަކަށް ކަނަބިސް ނުވަތަ ކަނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކަނަބިސް ރެޒިން ހުރެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ، އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

140. (ހ) ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްތުވާތަކެތީގެ ތެރެއިން ގޭޓްވޭޑްރަގާއި ކަނަބިސް ފިޔަވައި އެ ޖަދުވަލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެހެން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ މަސްތުވާއެއްޗެއްގެ 1 (އެކެއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު އަދަދެއް މީހެއްގެ އަތުގައި ހުރެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ، އެ އެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

ޖަދުވަލު 1 ގައި ހިމެނޭ އެހެން މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާއި ޓްރެފިކްކުރުން

(ށ) ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްތުވާތަކެތީގެ ތެރެއިން ގޭޓްވޭޑްރަގާއި ކަނަބިސް ފިޔަވައި އެ ޖަދުވަލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެހެން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ މަސްތުވާއެއްޗެއް، 1 (އެކެއް) ގްރާމަށްވުރެ ގިނައިން މީހެއްގެ އަތުގައި ހުރެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ، އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

141. (ހ) މީހެއްގެ އަތުގައި ހުރި ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރި، އެހެން އެއްވެސް އެއްޗަކާ އެއްކޮށްފައި ކަމުގައިނުވާނަމަ، އެ މަސްތުވާއެއްޗެއްގެ ބަރުދަނަކީ، އޭގެ ޖުމްލަ އެ އެއްޗެހިގައި ހުރި ބަރުދަނެވެ.

ޖަދުވަލު 1 ގައި ހިމެނޭ މަސްތުވާތަކެތީގެ ބަރުދަން ބަލާނެ ގޮތް

(ށ) މީހެއްގެ އަތުގައި ހުރި ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރި، އެހެން އެއްވެސް އެއްޗަކާ އެއްކޮށްފައި ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މަސްތުވާއެއްޗެއްގެ ބަރުދަނަކީ، އެ ހުރިހާ އެއްޗެހީގެ ޖުމްލަ ބަރުދަނެވެ.

(ނ) މީހެއްގެ އަތުގައި ހުރި، ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗަކާއި ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް އެއްކޮށްފައި ކަމުގައިވާނަމަ، އެ އެއްޗެހީގައި ގިނައިން ފުރަގަސްވާން ހުރި ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައިވާނަމަ، އޭގެ އަތުގައި އެ ހުރި، ޖަދުވަލު

1 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތަކީ ކަމުގައި މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ރ) މީހެއްގެ އަމަލުގައި ހުރި، ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ އެއްބައިވަންތަކަމުގައި ކަމުގައިވާނަމަ، އެ އެއްކަމެއްގައި ދިނުމުން ފުރަގަސްކުރެވޭ ހުރި ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ކަމުގައިވާނަމަ، އެކަމާގެ އަމަލުގައި އެ ހުރި، ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ކަމުގައި މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ރ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ދިނުމުން ފުރަގަސްކުރެވޭ ހުރި" މިންވަރު ބެލުމުގައި ޖަދުވަލު 1 ގައި ހިމެނޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ބަދަލުގައި ބަލާ ގޮތުގެ މަތިން ބަލާނީއެވެ. ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމެނޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ބަދަލުގައި ބަލާ ގޮތުގެ މަތިން ބަލާނީއެވެ.

ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު ބޭނުންކުރުމާއި ސާބިތުކުރުން

142. (ހ) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުން، ހުރިހާ ދިފާޢުވާ ފުރަތަމަގެ އަމަލުގައި، ހުރިހާ ދިފާޢުވާ މިންވަރަށްވުރެ ދިނުމުން ހުރުމުގެ ނަމަ، އެ އެއްކަމެއް ކޮންމެ އަމަލުގައި ހުރި އެ އެއްކަމެއް ސާބިތުކޮށްދޭނަމަ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ށ) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުން، ފުރިހަމަވެފައިވާ ދުވަސްވަރު، ޤާނޫނީ ގޮތުން ބިނާކުރެވޭ، އެ ފުރިހަމަވެފައިވާ މިންވަރަށްވުރެ ދިނުމުން ކޮންމެ އަމަލުގައި ހުރުމުގެނަމަ، އެ އެއްކަމެއްގެ އިތުރުވާ މިންވަރު ކޮންމެ އަމަލުގައި ހުރި ސާބިތުކޮށްދޭނަމަ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ނ) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުން، މީހެއްގެ އަމަލުގައި ހުރި، ފުރިހަމަވެފައިވާ ނަތީޖާ ކުރިމަތިވުމުގައި، ކޮންމެ އަމަލުގައި އެ އެއްކަމެއް ހުރި މިންވަރާ، ޤާނޫނީ ގޮތުން އިސްކަންދޭ ކަމެއް ބަދަލުގައި މިންވަރެއް ކަމުގައިވާނަމަ، ކޮންމެ އަމަލުގައި އެއްކަމެއް ބަހައްޓާފައި ހުރި އެ އެއްކަމެއް ބޭނުންކުރުމުގެ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ރ) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުން މީހެއްގެ އަމަލުގައި ހުރި، ފުރިހަމަވެފައިވާ ނަތީޖާ ކުރިމަތިވުމުގައި، ކޮންމެ އަމަލުގައި އެ އެއްކަމެއް ހުރި މިންވަރާ، ޤާނޫނީ ގޮތުން ބިނާކުރެވޭ ކަމުގައިވާނަމަ، އެހެން ޤާނޫނެއް ސާބިތުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ، އެ އެއްކަމެއް ކޮންމެ އަމަލުގައި ހުރި އެ އެއްކަމެއް ސާބިތުކޮށްދޭނަމަ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

މަސްއޫލިއްޔަތެއް އޮތްކަމަށް ހުރި ކަމުގައި ބެލުން

143. އެހެން ޤާނޫނެއް ސާބިތުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިނުވާނަމަ، އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ހާލަތެއްގައިވާ މީހާގެ އަމަލުގައި މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހުރި ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ހ) މީހެއްގެ އަމަލުގައި ނުވަތަ ގައިގައި ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގައި މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހުރުން؛

(ށ) މީހަކު ތަޅައިގެން ހުރުމަ އަނިޔާވުމުގައި ނުވަތަ އަނިޔާވެރިކަމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އެހެން އަނބިރިއެއް ހުރުމަ ގަނޑުގައި މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހުރުން؛

(ނ) މީހަކު ހިފެހެއްޓުމުގެ ނުވަތަ އަނބިރިއެއްގެ ނުވަތަ އެހެން ގައިގައި ހަރުކަށިކަމުގެ އެއްކަމެއްގައި މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހުރުން؛

(ރ) މީހެއްގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައި ހުރުމަ ތަޅާއިގައި ނުވަތަ އެއްކަމެއްގައި މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހުރުން؛

(ބ) މީހަކު އެކަނި ދިރިއުޅޭ އަދި އެހެން މީހުން ވަދެނިކުމެ ނުކުރާ ގެއެއްގައި މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ހުރުން ނުވަތަ މީހަކު އެކަނި ދިރިއުޅޭ އަދި އެހެން މީހުން ވަދެނިކުމެ ނުކުރާ ކޮޓަރިއެއްގައި މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ހުރުން؛

(ޅ) މަތީގައިވާ ކަންތައްތަކުގެ އިތުރުން، މީހެއްގެ އަތުގައި ހުރި ކަމަށް މާނަކުރެވިދާނެ ގޮތަށް މީހެއްގެ އަތުގައި މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ހުރުން.

ޓްރެފިކުކުރާ މީހެއް ކަމުގައި ބެލުން

144. މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހިނދަކު، މަސްތުވާތަކެތިން މުޢާމަލާތްކުރާ މީހަކު، އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކޮށްފި ކަމަށް ސާބިތުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެފަރާތަކީ، މަސްތުވާތަކެތީ ޓްރެފިކުކުރާ މީހެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ހ) މަސްތުވާތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުން ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުން؛ ނުވަތަ

(ށ) މަސްތުވާތަކެތީގެ ޓްރެފިކުކުރުމުގައި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ބަޔަކާ ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރުން؛ ނުވަތަ

(ނ) ޚާއްޞަ ސިފައެއްގައި މަސްތުވާތަކެތި ބަހަނިކޮށް ފުރުޞަތުދިނުން ނުވަތަ ޚާއްޞަ ސިފައެއްގައި އެކަމަށް މަސްތުވާތަކެތި ބަހަނިކޮށް ހޯދުން ދިނުން؛ ނުވަތަ

(ރ) އޭނާގެ އާމްދަނީ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތަށް ބަލާއިރު، އެ ހާލަތާ އަޅާބަލާ މިންވަރަށްވުރެ ގިނަ ބަދަލުއެއްގެ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ އޭނާގެ އަތުގައި ހުރުމާއި، އެ ފައިސާ ލިބުނު ގޮތެއް ބަޔާންކޮށްދިނުން ނުކުރެވުން؛ ނުވަތަ

(ބ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2010 (ގޭންގު ކުށްތައް މަނާކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޭންގަކަށް އެހީތެރިވުން ނުވަތަ އެފަދަ ގޭންގަކުން އޭނާއަށް އެހީތެރިވުން؛ ނުވަތަ

(ޅ) މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކުމަށްޓަކައި އެކި ފެންވަރުގައި، އެކި މިންވަރަށް، އެކި ގޮތަކަށް މަސްތުވާތަކެތި ބަންދުކުރާ ބާޖަހަން ނުކުރުމުގެ ވަސީލަތްތަކާއި، އޭނާގެ ކޮންޓްރޯލުގެ ދަށުގައި ހުރުން؛ ނުވަތަ

(ކ) ވަކި ތަކެތިބެހެއްޓޭގޮތަކަށް ރޫޅާލައިގެން ކަމަށް ދޭހަވާ ގޮތަކަށް މަސްތުވާތަކެތި ޓްރާންސްޕޯޓްކުރުން؛ ނުވަތަ

(އ) މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކުމުގެ ނިޔަތުގައި ނުވަތަ ގަތުމުގެ ނިޔަތުގައި ފަރާތެއްގެ މުޢާމަލާތެއް ކޮށްފައިވުން؛ ނުވަތަ

(ވ) އެއް ބަޔަކުން އަނެއް ބަޔަކަށް މަސްތުވާތަކެތި އުފުލުން ނުވަތަ ފޮނުވުން ނުވަތަ ގެންދިއުން ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް ކުރުވުން؛ ނުވަތަ

(މ) މަސްތުވާތަކެތި ތައްޔާރުކުރުން ނުވަތަ އުފެއްދުން ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ލިބޭނެ ގޮތް ހޯދުން ނުވަތަ އެފަދަ ގޮތް ހޯއްދައި ބޭނުންކުރުން؛ ނުވަތަ

JUSTICE initiative

(ޅ) ޓްރެފިކިންގއާ ގުޅޭ ކަމެއް ކަމަށް ބެލެވޭ ކަމެއް ކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންވަރަށް މަސްތުވާތަކެތި އަތުގައި ހުރުން.

ޑީލަރެއް ކަމުގައި ބެލުން 145. މަސްތުވާތަކެއްޗަކަށް ދުވިހިފައިވާ މީހަކު، މަސްތުވާތަކެތިން މުޢާމަލާތްކުރިނަމަ، އޭނާއަކީ ޑީލަރެއް ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.

އެކެއްގެ އަތުގައި ހުރި މަސްތުވާއެއްޗެއް އެހެން މީހެއްގެ އަތުގައިވެސް ހުރި ކަމަށް ބެލުން 146. އެކަކަށްވުރެ ގިނަ މީހުންނަށް އެނގިގެން، އެމީހުންގެ ރުހުމާއެކު، އޭގެތެރެއިން ވަކި މީހެއްގެ އަތުގައި މަސްތުވާތަކެތި ހުރެއްޖެނަމަ، އެއިން ކޮންމެ މީހެއްގެ އަތުގައިވެސް ވަކިވަކިން މަސްތުވާތަކެތި އެ އަދަދަށް ހުރި ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.

މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ޓެކްނީކު ކަމުގައި ބެލުން 147. (ހ) މަސްތުވާއެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ހަދާފައި ހުންނަ އެއްޗެއް ނުވަތަ ސާމާނެއްގެ ގޮތުގައި ޓެކްނީކަލް ފެންނަފަދަ، އެންމެ ބޮޑަށް ސާބިތުވާ ގޮތުގެ ދަށުން، އެ ޓެކްނީކަކީ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމަށް ޓެކްނީކު ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޓެކްނީކުން ނިކުމެގެންދާ މިންވަރަށް، ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަން ބޭނުން ވާ ޓެކްނީކެއްގައި ހުރި މިންވަރަށް، އެންމެ ސާބިތުވާ ގޮތުގެ މަތިން، މަސްތުވާއެއްޗެއް ބޭނުންކުރަން އޭގެ ޓެކްނީކުގައި ހުރި މިންވަރު ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.

ކުޑަކުދިން އެއްޗިހީގެ ޖަލްސާ ބޭއްވުން ގޮތް 148. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުށެއް ކުރާ ކުޑަކުދިން އެއްޗިހީގެ ޖަލްސާ ބައްދަލުވުން، އެ މީހާގެ ކުޑަކުދިން އެއްޗިހީގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް އެކަށީގެން ހުރިކަމަށް ދެކެވިދާނަމަ، އެންމެ ސާބިތުވާ ގޮތުގެ މަތިން، މަސްތުވާއެއްޗެއް ބޭނުންކުރާ މީހެއް ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.

ހަވަނަ ބައި

ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ލިބިދޭ ބާރުތަކާއި

ފުރަތަމަ ބާބު

ބަލައި ފާސްކުރުން

ތަންތަން ބަލައި ފާސްކުރުމާއި އެއްޗިހި ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު 149. އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގައި، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ހ) ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ގެއެއްގައި ނުވަތަ ތަނެއްގައި ހުރިކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި މައްޗަށް ބިނާކޮށް ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކުރާކަން ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ހެކި މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލާ، އެ ގެއަކަށް ނުވަތަ އެ ތަނަކަށް ވަދެ، ގެއެއް ނުވަތަ ތަނެއް ބަލައި ފާސްކުރުން؛

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއް ކުރިކަމަށް، އެކަށީގެންވާ ހެކި މައްޗަށް ބިނާކޮށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހެއްގެ ހަށިގަނޑާއި ހުރިހާ ތަކެތި ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި ބަލައި، ފާސްކުރުން؛

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން މީހެއްގެ ހަށިގަނޑާއި ހެދުން ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ އޭނާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ ފުލުހަކު މެދުވެރިކޮށެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ގެއަކަށް ނުވަތަ ތަނަކަށް ވަނުމުގެ ހުއްދައިން، މި ޤާނޫނުގައި ކުށެއް ކަމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްޗެއް އަތުލުން، ނުވަތަ ނަގުން، ނުވަތަ ހިފެހެއްޓުން؛

(ބ) ވަސީލަތްތަކާއި ދުނިޔެގެ ހާލަތުގައި، މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހިންގެނީ ތަޙުޤީޤަށް ހިންގުމުގައި، ކަމާގުޅޭ ނިސްބަތުން، ބޭނުންކުރެވޭ އެހެނިހެން ވަސީލަތްތަކުގެ ބޭނުންކުރުން.

ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގައި ފުލުހުންނަށް ލިބިދޭ އިތުރު ބާރު

150. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 147 ވަނަ މާއްދާއިން ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކަށް ލިބިދޭ ބާރު ތަންފީޒުކުރުމުގައި ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކު އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމަކީ، މި މާއްދާއިން ހުއްދަކުރާ ކަމެކެވެ.

(1) ތަޅުލާފައި ހުރި ދޮރުތަކުގެ ތަޅު ހަލާކުކޮށްލައިގެން އެތެރެއަށް ހުޅުވުން؛

(2) ބަންދުކޮށްފައިވާ ކޭސްތަކުގެ ތަޅު ހަލާކުކޮށްލައިގެން ނުވަތަ ކޭސް ހަލާކުކޮށްލައިގެން އެ ކޭސްތަކުގެ އެތެރެ ހުޅުވުން؛

(3) ތަޅުގަނޑެއް ބައެއް، ނުވަތަ ފާރެއް ބައެއް، ނުވަތަ ފަންގިފިލާއިން ބައެއް ހަލާކުކޮށްލައިގެން ބަލަންޖެހޭ އެއްޗެއް ނުވަތަ ތަނެއް ބެލުން؛

(4) ބަންދުކޮށްފައި ހުރި ފޮށިއެއް ނުވަތަ އެއްޗެއް ހުޅުވައިގެން ނުވަތަ ހަލާކުކޮށްލައިގެން ބަލަންޖެހޭ އެއްޗެއް ބެލުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން (4) ވަނަ ނަންބަރާ ހަމައަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ފުލުހުން ކުރަންވާނީ، އެއިން ކަމެއް، ބާރުގެ ބޭނުން ނުކޮށް ކުރެވުން ނެތް ހާލަތުގައި އެކަނިއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 147 ވަނަ މާއްދާއިން ފުލުހުންނަށް ލިބިދޭ ބާރު ތަންފީޒުކުރުމުގައި، ކޯޓު އަމުރަކާއިނުލާ، މީހުންގެ ދެރުގައި ޒިންމާދާރުވާ އެހެނިހެން މުޖުތަމަޢު ވަސީލަތްތަކުން ދަނޑި ފަރާތާއި ބަލާކުރެވޭ މަރުގާތު އަމަލު، ބަލައި، ދަލީލު ކުރެވިދާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގައި ދީފައިވާ ބާރުތައް ފުލުހުން ބޭނުންކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދެއް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން ސަރަކިއުލަރއިން ހަދައި ތަންފީޒުކުރަންވާނެއެވެ.

އުޅަނދުފަހަރު ފާސްކުރުން

151. (ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަންނަ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ދުރު ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދުއްވާ އުޅަނދުފަހަރު ގެންދާ އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް

އުޅަނދެއްގައި ހުރިކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެއް އެ އުޅަނދެއްގައި ނުވަތަ އެ އުޅަނދެއް ބޭނުންކޮށްގެން ކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެ އުޅަނދެއް ހިފަހައްޓައި، އެ އުޅަނދަކަށް އަރައި، އެ އުޅަނދު ބަލައި ފާސްކުރުން؛

(2) އެ އުޅަނދެއްގައި އެވަގުތު ތިބި ބަޔަކާއި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުން.

(ނ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަމަން ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރު އުޅަނދުފަހަރު ގެއްލުމެއް އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު، ކޯސްޓްގާޑުގެ އޮފިސަރަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް އުޅަނދެއްގައި ހުރިކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެއް އެ އުޅަނދެއްގައި ނުވަތަ އެ އުޅަނދެއް ބޭނުންކޮށްގެން ކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެ އުޅަނދެއް ހިފަހައްޓައި، އެ އުޅަނދަކަށް އަރައި، އެ އުޅަނދު ބަލައި ފާސްކުރުން؛

(2) އެ އުޅަނދެއްގައި އެވަގުތު ތިބި ބަޔަކާއި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުން.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި މީހެއްގެ އަތުގައި ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް ހުރިކަމަށް މި މާއްދާގެ ދަށުން ހަރަކާތްތެރިވެމުންދާ ކޯސްޓްގާޑުގެ އޮފިސަރަކަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އަތުލައި ހިފަހައްޓުމުގެ ބާރު އެ އޮފިސަރަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ހަމައެހެންމެ، އެފަދަ އުޅަނދެއް ހިފަހައްޓައި، އިތުރަށް އެ އުޅަނދެއް ދަތުރުކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ބާރުވެސް އެ އޮފިސަރަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

މެރިޓައިމް ކޯސްޓްގާޑް ސަރވިސްގެ ބާރާއި މަސްއޫލިއްޔަތު

152. (ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވައިގެ ބަނދަރުތަކުންނާއި ކަނޑުގެ ބަނދަރުތަކުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރުން ހުއްޓުވުމާއި ދިވެހިރާއްޖެއިން މަސްތުވާތަކެތި ބޭރުކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ މަސައްކަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮންނާނީ މެރިޓައިމް ކޯސްޓްގާޑް ސަރވިސްއަށެވެ.

(ށ) ރާއްޖެއިން ބޭރުން އަންނަ މީހުންނާއި ދިވެހިރާއްޖެއިން ފުރާ މީހުންގެ ތެރެއިން، އެއްވެސް މީހެއްގެ ނުވަތަ އެމީހުންގެ ވަކިވަކި ތަކެތީގެ އަރިހަށް ސެކިއުރިޓީ ބަލައިގެން އިމިގްރޭޝަނާއި މީހުންގެ ހަރަކާތް، އެމީހުންގެ ނުރައްކާތެރި، އެކަށީގެންވާ ބާރުގެ ބަލަހައްޓަމުން ސާފުކުރުމުގެ ބާރު ކޯސްޓްގާޑުގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ކޯސްޓްގާޑުގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބޭ އިތުރު ބާރު

153. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި މެރިޓައިމް ކޯސްޓްގާޑް ސަރވިސްއާ ހަވާލުކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ދިފާޢީ އޮފިސަރުން އަދާކުރުމުގެ ތެރޭގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް މީހަކު ކުރަމުންދާކަމަށް، އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ އެފަދަ ކުށެއް ކުރަން ތައްޔާރުވާކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި އެމީހަކު ހައްޔަރުކޮށް ފާސްކުރުމުގެ ބާރު ކޯސްޓްގާޑުގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯސްޓްގާޑުގެ އޮފިސަރަކަށް ލިބޭ ބާރު ބޭނުންކުރުމުގައި

މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ހެދުން ބަދަލު ފުލުހުން ދަށުން ކުރިއަށްދާނަމަ، އެކަން ކުރަންވާނީ އޭގެ ކުރިން ޖިނާއީ އޮފިސަރެއް މުރާޖަޢާކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރަކަށް، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތަޙުޤީޤުތަކުގައި އެހީތެރިވުމުގެ ގޮތުން ޤާނޫނީގޮތުން ހުއްދަ ފުލުހުންނާ އެއްބާރުލުން ދީގެން ޝަރީޢަތުން ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެއެވެ.

އެކާވީސްވަނަ ބާބު

ޚާއްޞަ އަންޑަރކަވަރ އޮޕަރޭޝަނާ ގުޅޭ

ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ 154. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއް ކުރުމަށްޓަކައި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި، ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަހައްދުގައި ވިއްކުމަށްޓަކައި އެއްރަށުން އަނެއްރަށަށް ގެންދާ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި، އެތަކެތި ބޭރަށް ފޮނުވާ ފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން ހިފައި ހައްޔަރުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާފައިވާ ފުލުހުންގެ އޮފިސަރެއްގެ ލިޔުމެއްގެ މަތިން، ފުލުހުންގެ އޮފިސަރުން ނުވަތަ ފުލުހުންގެ އޮފިސަރުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުން، އަދި ބަޔަކު ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަށް ދޫކުރުމަކީ، އަދި އެ އެއްޗެހި ގެންދާ މަންޒިލަށް ރައްކާތެރިކަމާއެކު ދޫކުރުމަކީ އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގައި ކުރެވިދާނެކަމެކެވެ.

(1) މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރި ކޮން ބައެއްކަން ދެނެގަތުމަށް؛

(2) މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރަނީ ކޮން ބައެއް ދޭންކަން ދެނެގަތުމަށް؛

(3) މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ދިވެހިރާއްޖެ އެތެރެކުރުމުގައި ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ގެންދިޔުމުގައި ކޮންބަޔަކު އެކަން ވިޔަފާރިކުރުމަށްކަމުގައިކަން ދެނެގަތުމަށް؛

(4) އެތެރެކުރި ނުވަތަ ގެންދާ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ޙަރަކާތްތެރިވުމުގައި ނުވަތަ ބައިވެރިވުމުގައި ހިމެނޭ ކޮންބައެއްކަން ދެނެގަތުމަށް.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަމަލުކުރުމުގައި، އެ އަމަލު ހިންގި ފުލުހުންގެ އޮފިސަރުންނާ ނުވަތަ ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނާ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށްވެރިވާނެ ކަމެއްނުވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ އަންޑަރކަވަރ އޮޕަރޭޝަންތަކެއް ހިންގުމުގައި ފުލުހުންނަށް ވިޔަފާރިކުރުން ނުވަތަ އެހެން ވިއްކުން ނުވަތަ ގަތުން ފަދަ ކަންކަން ކުރެވިދާނެއެވެ.

(ރ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2011 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ ޤާނޫނު) ގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އެބުނާ އޮތްކަމުގައިވިޔަސް، މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުން މި މާއްދާގެ ދަށުން ކަމުގައި ހިންގާ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީއާ ގުޅޭ ކަންކަން ކުރާނީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. އަދި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުންކަމުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2011

JUSTICE initiative

(ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ ޤާނޫނު) ގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލު އާ ޚިލާފަށް ހިފެހެއްޓިދާނެއެވެ.

ސިއްރު އިންފޯމަންޓުން

155. (ހ) މަސްތުވާއެއްޗެއް ބޭނުންކުރާ ބަޔަކު ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ޚަރީދުކުރާ ބަޔަކު ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ވިޔަފާރިކުރާ ބަޔަކު ހޯދުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތުގައި، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާ ފުލުހުންގެ އޮފިސަރެއްގެ ހުއްދައާއެކު ފުލުހުންގެ އޮފިސަރުން، އެއީ ކަމަކީ ނަންނަގާ ގޮތުގައި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ބަޔަކު ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ޚަރީދުކުރާ ބަޔަކު ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ވިޔަފާރިކުރާ ބަޔަކު ފަދަ، އެމީހުންގެ އަތުން މަސްތުވާތަކެތި ގަނެގަތުން ނުވަތަ ގަތުމަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ އިންފޯމަންޓަކު ހިންގާ މުޢާމަލާތެއް ކުށެއް ކަމުގައެއް ނުބެލެވޭނެއެވެ. އަދި އެފަދަ މުޢާމަލާތަކާ ގުޅިގެން، އެއިން ޖިނާއީ މައްސަލައެއް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ދަޢުވާއެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ އިންފޯމަންޓުންނާބެހޭ ހުރިހާ ލިޔެކިޔުންތަކެއް ހުންނަންވާނީ ސިއްރުކޮށް ނުވަތަ އެހެން ވިޔާ ދުލުވެރިކަން ރައްކާތެރިކޮށްފައެވެ.

(ބ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2011 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ ޤާނޫނު) ގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއެކު ޚިލާފުވިޔަސް، މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުން މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ހިންގާ ސިއްރު އިންފޯމަންޓާ ގުޅޭ ކަންކަން ކުރާނީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. އަދި މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2011 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ ޤާނޫނު) ގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލު އާ ޚިލާފަށް ހިފެހެއްޓިދާނެއެވެ.

JUSTICE initiative

އިންފޯމަންޓުން ހޯދާ ހެކި

156. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 152 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގޭ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީގެ ގޮތުގައި ހަރަކާތްތަކުން ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ނުވަތަ ފުލުހުންނަށް، ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ 153 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގޭ ސިއްރު އިންފޯމަންޓުން ފުލުހުންނަށް ދޭ މަޢުލޫމާތާއި ނުވަތަ ހެކިއެއް ނުވަތަ ވީޑިއޯއެއް މި ޤާނޫނުގައި ކުށެއް ކުރުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއް ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްޗެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ އެއްޗެހީގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ގޮތްގޮތުން ހޯދާ އެއްޗެހި ހިމެނެއެވެ.

(1) ފުލުހުން އެހެން ޤައުމުގައި، އެ ޤައުމުގެ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ހޯދާ ހެކި؛

(2) އެހެން ޤައުމުގެ އިދާރާތަކުން، އެ ޤައުމުގެ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ހޯދައި، ފުލުހުންނާ ހިއްސާކުރާ ނުވަތަ ފޮނުވާފައިވާ ހެކި.

ބާވީސްވަނަ ބާބު

ހިފެހެއްޓި މުދަލާއި އެއްޗެހިސާމާނު

ޖަވާބުދާރީ ނުވެވޭ މުދަލާއި ފައިސާ 157. (ހ) މަސްތުވާތަކެތީން މުޢާމަލާތުކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުމުގެ ކުށެއްގެ ތަޙުޤީޤުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ވަކި މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއަކީ، ކޮން ގޮތަކަށް ހޯދުން މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއްކަމާމެދު ކުރާ ތަޙުޤީޤުތަކުގެ މިފަދަ ސުވާލުކުރެވޭ ހިނދު، އެ މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ލިބުނު ގޮތް ސާފުކުރަން ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް މި ޤާނޫނު އަންގާ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރާ ފަރާތަކަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްކުރުމުގެ ތަޙުޤީޤެއް ކުރިއަށްދާ ތަޙުޤީޤުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ވަކި މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއަކީ، ކޮން ގޮތަކަށް ހޯދުން މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއްކަން މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ބަޔާންކޮށްދިނުމުގެ ހިނދެއްގައި، އެ މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް، މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ހުކުމެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއްކަމަށް އެކަމާ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށް ނުވަތަ ޝަރީޢަތުގައި ވަކިގޮތަކަށް ނިމެންދެން، އެ މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް، މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ހުކުމެއް ގޮތުގައި ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުން ހިފެހެއްޓި ބޭންކާ ފައިސާ ހުރި ކަންތައް ތަޙުޤީޤުކުރާ މީހާ ނުވަތަ އަންނާ ގުޅުން އެއްވެސް މީހެއްގެ ނުވަތަ ފަރާތެއްގެ ނަމުގައިވާ ބޭންކް އެކައުންޓެއްގައި ކަމަށްވާނަމަ، އެ މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤުކުރާ ނުވަތަ ޝަރީޢަތުގައި ވަކިގޮތަކަށް ނިމެންދެން، އެ އެކައުންޓުގެ މުޢާމަލާތުކުރުން ހުއްޓުވުމަށް އެ ބޭންކަކަށް އެންގުމުގެ ބާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އެކައުންޓެއްގެ މުޢާމަލާތުކުރުން ހުއްޓުވުމަށް އަންގައިފި ހިނދެއްގައި، އެ އަންގުން ދޫކޮށްނުލާ އެންމެ ދިގުމުއްދަތަކީ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތެވެ. އެ މުއްދަތުގެ އިތުރަށް އެކައުންޓެއްގެ މުޢާމަލާތުކުރުން ހުއްޓުވުމަށް އަންގާނީ ކޯޓު އަމުރަކުގެ ދަށުންނެވެ.

ކުށްކުރުމުން ހޯދާ މުދަލާއި ފައިސާ ހިފެހެއްޓުން 158. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކުރުމަށް ބޭނުންކުރި މަސްތުވާތަކެއްޗާއި، އާލާތާއި، އަދި ކުށުގެ ޒަރީޢާއިން ހޯދާފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާ އަތުލެވޭނެއެވެ.

(ށ) މަސްތުވާތަކެތީން މުޢާމަލާތުކުރިކަމަށް ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅުނުކަމަށް ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރިކަމަށް ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރިކަމަށް ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރިކަމަށް މީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާނަމަ، ނުވަތަ އެފަދަ ކުށެއްގެ ދައުވާ މީހެއްގެ މައްޗަށް އުފުލިއްޖެނަމަ، އެކުށެއް ކަނޑައެޅިފައިވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މުދަލާއި ފައިސާއާއި ތަކެތި، އެމީހަކު ޝަރީޢަތުން ވަކިކޮށްދޭން ނިމެންދެން ހިފެހެއްޓުމަށް، ނުވަތަ އެމީހެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުން އެ އެއްޗެއް ދިރާސާކުރުމަށް، ނުވަތަ އެ އެއްޗެހިން އެއްވެސް ބަދަލެއް ނުކުރުމަށް، ނުވަތަ ވަކި ފަރާތްތަކުގެ ބަލަހައްޓާގައި

އެ އެއްޗެއް ބެހެއްޓުމަށް ކޯޓުން އަމުރު ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މަސްތުވާތަކެތިން މުޢާމަލާތުކުރިކަމުން ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތާއި ޓްރެފިކްކުރިކަމުން ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތާއި ޕޮޒެސްކުރިކަމުން ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތާއި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރިކަމުން ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރިކަމުން މީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިއްޖެނަމަ، މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ އަމުރެއް ހޯދުމަށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައި، ވަކިގޮތަކަށް އެ މައްސަލަ ކޯޓުން ނިންމަންދެން، އެކަށީގެން ކޮންޓްރޯލް ހިފެހެއްޓުމަށް ކަމުގައިވާ ފައިސާއާއި މުދަލާއި ތަކެތި ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓޭ އެއްޗެހި

159. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެއްވެސް އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓިކަމުގައިވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓިކަމުގެ ނޯޓިސް، އޭގެ ވެރިފަރާތަށް، އެ އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓި ފަރާތަކުން ލިޔުމުން ދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) އެ އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓީ، އެ ކުށްކުރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ ބާރުގައި ނުވަތަ އެ އެއްޗެއްގެ ވެރިފަރާތުގެ ބާރުގައި ނުވަތަ ވެރިފަރާތުގެ އެޖެންޓެއްގެ ބާރުގައި ކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ އެ އެއްޗަކީ އެހެނިހެން މީހަކު ހިފެހެއްޓިފައިވާ އެއްޗެއް ކަމަށްވާނަމަ އެ އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓީ އެ އެހެން މީހެއްގެ މަސްލަހަތު ނުވަތަ ކަރުދާހުގެ ބާރުގައި ކަމަށްވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ނޯޓިސް ދޭކަށް ނުޖެހޭނެއެވެ.

ކުށްކޮށްގެން ހޯދިފައިވާ މުދާ ނޫންކަން ސާބިތުކުރުމުގެ ޒިންމާ

160. ކުށްކޮށްގެން ހޯދިފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާ ކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ މުދަލާއި ފައިސާއަކީ ޤާނޫނީ ގޮތަކުން ހޯދިފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާކަން ސާބިތުކޮށްދޭންވާނީ، އެ މުދަލާއި ފައިސާއަކީ ކުށްކޮށްގެން ހޯދިފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާ ކަމުގައި މި ޤާނޫނުގެ ބުނެފައިވާކަމަށް ބެލެވޭނެއެވެ.

ދައުލަތަށް ނަގާ މުދަލާފައިސާ އަމަލުކުރާނެ ގޮތް

161. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދައުލަތަށް ނަގާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ހިލޭ ޚިދުމަތަށް ހިފެހެއްޓި އެއްޗެއްސާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތް

162. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށަކާ ގުޅިގެން ކޮމިއުނިޓީ ސަރވިސް ސަރވިސްއިން ނުވަތަ ކޮމިއުނިޓީ ކަސްޓަޑީ ސަރވިސްއިން ހިފެހެއްޓި މަސްތުވާތަކެތާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނައްތާލަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށަކާ ގުޅިގެން ކޮމިއުނިޓީ ސަރވިސް ސަރވިސްއިން ނުވަތަ ކޮމިއުނިޓީ ކަސްޓަޑީ ސަރވިސްއިން ހިލޭ ޚިދުމަތުގައި ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ހިފެހެއްޓި މަސްތުވާތަކެތާއި ނައްތާލުމާ ހަމައަށް އެއްޗެއްސާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތް، ހިލޭ ޚިދުމަތުގައި ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި އެ ދުވަސްވަރު ހިފެހެއްޓި އޮންނަ އެއްޗެއްސާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަވާއިދު ހަދައި ހިންގާނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއެވެ.

JUSTICE initiative

ބާވީސްވަނަ ބާބު

ބައެއް ބާރުތައް ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ބަދަލުކުރުން

ކުޤަކަމުދާ އެއްގަމު ހެސްޓްކުރުން

163. (ހ) އޮތޯރިޓީ ކޮމްޕިޓެންޓް ޑިޕާޓްމަންޓްގެ ފުލުހުންގެ މޯލްޑިވްސް ކުޤަކަމުދާ އެއްގަމުގެ ސަރަޙައްދުގައި ހުއްދަކުރެވޭ ސަލާމަތީ ކަންތައްތައް ހެސްޓްކުރުމަށް އެއްގަމުގެ ސަރަޙައްދު ކުރިމަތިވާ ހާލަތުގައި އެ ކަން ކުރުމުގެ ބާރު ދެވިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުއްދަ ކޮށްދޭ ސަލާމަތީ ބާރު ދީ ބަދަލަށް ބަލައި، އެ ދުވަހު ވަގުތު ބަދަލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ބާރު ދޭނީ ގެއްލުމެއް ނުވާ ގޮތަށް އެކަމަށް ގާއިމު ކުރުމުގެ ބާރު ދެވިގެންވެއެވެ.

(1) ދުވަހުގެ ވަގުތުން އެއް ދުވަހު ހުއްދައެއް ކޮށްދޭ ސަރަޙައްދު ތަހުޤީޤު ސިޔާސީ ބަޔާންކުރުން؛

(2) ދުވަހު ބަލައި ހުއްދަ މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ މުއްދަތަށް އިޖުރާއަތުން ކުރުމަށްޓަކައި، އެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކުރުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ދިނުމުގެ ކުޤަކަމުދާ އެއްގަމުގެ ސަރަޙައްދު އެދިގެންނާ ކަމެއްގައި ފުރުސަތުގެ ސަރަޙައްދު ހުރިހާ ބާރުތަކެއް، ކުޤަކަމުދާ އެއްގަމުގެ ސަލާމަތަށް ކުރެވޭ ހުއްދަކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ދެނެގަނެވޭ މަސައްކަތް ދެނެގަތުމާއި، ހުއްދަކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތު މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހުއްދަ ކަނޑައެޅުމުގައި ބާރުކުރެވޭނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ބަލައި، އެ އަމުރުގައި ބާރުގެ އިޖުރާއަތުން ކުރުމަށްޓަކައި ހަމަޖެއްސުމާއި އިންތިޒާމުތައް، މި ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 18 (އަށާރަ) މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ނިންމާފައި ވާންވާނެ އެޖެންސީން ހަމަޖެއްސުމާއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި، އެ އަމުރުގައި ބާރުހަމަޖެއްސި އިޖުރާއަތުތަކެއް އަމަލުކުރަން ވާނީ، މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބާރުހަމަޖެއްސި އިންތިޒާމުތައް، އެ އަމުރުގައި ބާރުހަމަޖެއްސި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ނިންމާފައިވާ އެޖެންސީން ހަމަޖެއްސޭ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ. އަދި އެ ތާރީޚާ ހަމައަށް، ކުޤަކަމުދާ އެއްގަމުގެ ސަރަޙައްދުގައި ހުއްދަކުރެވޭ ކުޤަކަމުދާ އެއްގަމުގެ ސަލާމަތަށް ހުއްދަކުރެވިދާނެއެވެ، މި ގާނޫނަށް އިޖުރާއަތުން ފަށައިގެން އިޖުރާއަތު އަދި އުސޫލުތަކެވެ.

އިންޓެލިޖެންސް މަޢުލޫމާތު ބަދަލުކުރުން

164. (ހ) މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާ ގުޅުންހުރި މުޢާމަލާތު ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާ ހިއްސާކުރުމަށް ނޭޝަނަލް ކައުންޓަރ ޓެރަރިޒަމް ސެންޓަރ ކައުންޓަރ ޓެރަރިޒަމް ސެންޓަރާއި ފީބާ އިންޓެލިޖެންސް މަޢުލޫމާތު އެއްވެސް ފަރާތަކުން ހިއްސާކުރަން އުސޫލެއް، މި ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ތައްޔާރުކޮށް އެކަށައަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލަކީ ސިއްރު އެ އުސޫލުގެ ދަށުން ހިއްސާކުރެވޭ

މަޢުލޫމާތީ އެކަމަށް ފޮރެންސިކް ޑޭޓާ ސައިންސާއި ފޮރެންސިކް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއިން ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަޔަކަށް ދުނިޔޭ، އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ހާމަކުރެވިގެންވާން އެއްޗެއް ނޫނެވެ.

ސަތުވީސްވަނަ ބާބު

ޓިޝޫއާއި ނަމޫނާ ނެގުން

މި ބާބުގައިވާ ބައެއް ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތް މާނަކުރުން

165. މި ބާބުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އަންނަނިވި ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތްތަކުން ދޭހަވާނީ، އެ ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތްތަކަށް ދީފައި ދޭހަވާ މާނަކުރުމެވެ.

(ހ) "ބޮޑީ ސާމްޕަލް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ލޭގެ ސާމްޕަލް ނުވަތަ ބޮލުން ނަގާ އިސްތަށިގެ ސާމްޕަލް ނުވަތަ ސްވޮބް ފްލުއިޑްތަކުން މީހެއްގެ އަނގައިގައި ކަށިން ނުވަތަ ނިއަފުކާގެ ތަނުން ނަގާ ސާމްޕަލްތަކެވެ.

(ށ) "ޑީ.އެން.އޭ" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޑިއޮކްސީރައިބޯނިއުކްލިއިކް އެސިޑް (deoxyribonucleic acid) އަށެވެ.

(ނ) "ޑީ.އެން.އޭގެ މަޢުލޫމާތު" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ބޮޑީ ސާމްޕަލް ބޭނުންކޮށްގެން ހުރި ޑީ.އެން.އޭގެ ތަރުތީބުތަކުން ލިބޭ ޖެނެޓިކް މަޢުލޫމާތެވެ.

(ރ) "އިނގިލީގެ ނިޝާން" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، އަތުގެ ނުވަތަ ފައިގެ އިނގިލީގެ ނިޝާނަށެވެ.

(ބ) "އިންޓިމޭޓް ސާމްޕަލް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ހަށިގަނޑުގެ އިންޓިމޭޓް އަތުން ފޯރުކޮށްދޭ ނަގާ ސާމްޕަލްތަކެވެ.

(ޅ) "ޓިޝޫ" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މީހެއްގެ ސްކިން ނުވަތަ އެހެން ހަށިގަނޑުގެ ބައެއް ތަކެތި ކޮންމެ ޓިޝޫއަކަށެވެ.

(ކ) "އިންޓިމޭޓް ޓިޝޫ" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، އެކްސް-ރޭ، ސްކޭން، ނުވަތަ އިންޓިމޭޓް ތަޙުލީލުގައި އެނގޭނެ ޓިޝޫއެވެ.

މި ބާބުގެ ދަށުން ހޯދޭ އެއްޗިހި ހިފޭ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުން

166. މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނޫނީ ޓިޝޫއާއި އިނގިލީގެ ނިޝާނާއި ހުރި ޑީ.އެން.އޭގެ މަޢުލޫމާތެއް، އަދި އޭގެ މަޢުލޫމާތު ބިނާކޮށް ތަޙުލީލުކޮށްފައިވާ އެހެނިހެން ރިޕޯޓުތަކާއި އެ ރިޕޯޓުތައް ތަޙުލީލުކުރި ފަރާތްތަކުން ސައިންސާބެހޭ ދިރާސާތަކާއި ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބަހައްޓާ ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަކީ ހުއްދައެވެ.

ސާމްޕަލް ނެގުމާއި ޓިޝޫ ނެގުމާ ގުޅޭގޮތުން ލިބޭ ބާރު

167. (ހ) އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންނާއި މަރުކަޒުގެ ސުޕްރިންޓެންޑެންޓް ނުވަތަ އޭނާ ހުއްދަދީފައިވާ އިންސްޕެކްޓަރ ނުވަތަ ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) މަރުކަޒުން ފުލުހުންގެ ހިރާސްތުގައި މީހެއްގެ އިނގިލީގެ ނިޝާން ނެގުން؛

(2) މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހާގެ ބޭ ސާމްޕަލް ނެގުން؛

(3) މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހާގެ އަތްތިލަފަތުގެ ފޮޓޯ ނެގުން؛

(4) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނަގާ ސާމްޕަލް ފަހުން ފާހަގަވާނެގޮތަށް ހަދައި، އެ ސާމްޕަލްތަކުގެ ފުރަތަމަ ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރެވޭ، ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުގެ ސުޕަރވައިޒަރުގެ ނުވަތަ ގެރެގެ ކޮޅަށް ފޮނުވުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ފޮށިއެއް ނެގުމަށް، ނުވަތަ އިސްވެދިޔަ ނިސްބަތް ނެގުމަށް، ނުވަތަ ބޭ ސާމްޕަލް ނެގުމަށް ފުރުޞަތު އޮޅުވައިލާ، ނުވަތަ މަރުކަޒުގެ ސުޕަރވައިޒަރު ނުވަތަ އޭނާ ހަވާލުކުރާ އޮފިސަރަކު އެދޭ މަޢުލޫމާތު ބޭނުންކުރުމަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

ސާމްޕަލް ދިނުމަށާއި ފޮށި ނެގުމަށް ދެކޮޅުހެދުން 168. ފަރުވާދޭ މަރުކަޒެއްގައި ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހަކު، އަންނަނިވި ކަންކަން ކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.

(ހ) އެމީހާގެ އިސްވެދިޔަ ނިސްބަތް ނެގުމަށް ފޮށިނެގުމަށް އިންކާރުކުރުން؛

(ށ) އެމީހާގެ ބޭ ސާމްޕަލް ނެގުމަށް އިންކާރުކުރުން؛

(ނ) އޭނާގެ ހެޔޮކަމުގައި އެއްބަރީގެ ސާމްޕަލް ދިނުމަށް އިންކާރުކުރުން؛

(ރ) އެމީހާގެ ކިބައިން އެދޭ މަޢުލޫމާތު ސާފުކޮށްދިނުމަށް އިންކާރުކުރުން.

ބޭ ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ އިޖުރާއަތު 169. (ހ) ބޭ ސާމްޕަލްއެއް ނަގަންވާނީ ބޭސްކުރުމުގެ ހުނަރު ލިބިފައިވާ ޓެކްނީޝަނެއް، ނުވަތަ ހުނަރުވެރިފައިވާ ސިވިލް އެސިސްޓަންޓެއްގެ އެހީގައެވެ.

(ށ) ބޭ ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ ކުރިން، އެ ސާމްޕަލްގެ ސަބަބުން އެ ސާމްޕަލް ނަގާ މީހާގެ ފަރުވާއަށް ނުވަތަ ހަށިހަމަޖެހުމަށް އުނދަގޫވާނެ ނުރައްކާތެރިކަމެއް އުފެދިދާނެ ކަމަށް ސާބިތުވާނަމަ، އެ ސާމްޕަލް ނުނެގުމަށް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ނ) މީހާގެ ބޭ ސާމްޕަލް ނަގައިދިނުމަށް ތައްޔާރުވާން، ޢާއްމު ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ސާމްޕަލް ނެގީ އޭނާގެ ރުހުމާއިއެކު ނުވަތަ ޤާނޫނުން، އަދި އެ ސާމްޕަލް ނެގި ގޮތެއް އެ ފިޔަވަޅު އެނގެން އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ރ) ބޭ ސާމްޕަލް ނަގައިދިނުމަށް ތައްޔާރުވާ، އެ ސާމްޕަލް ފޮނުވާނީ، ތަޙުލީލު ކުރުމަށް ހޯދުމުގެ ވަގުތު، މިނިސްޓްރީން ހަމަޖެހިފައިވާ ލެބޯޓަރީއެއްގެ ޒިންމާއަށެވެ.

ޑީ.އެން.އޭ މަޢުލޫމާތު ބެލެހެއްޓުން 170. ޑީ.އެން.އޭ މަޢުލޫމާތުގެ ޑޭޓާ ރައްކާކޮށްފައި ހުންނަ މަޢުލޫމާތު އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެއެވެ.

(ހ) ފުލުހުންގެ ތަޙުޤީޤެއްގައި ބަލަންޖެހިފައިވާ ކުށެއް ދެނެގަތުމަށް ޑީ.އެން.އޭގެ މަޢުލޫމާތު، އެ މަޢުލޫމާތު ބަލާލުމަށް؛

(ނ) އުފަންވި ދެމަފިރިން ހިނގާ ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލައެއްގައި ކުރާ ޝަރުޢީ ބެލުމަށް މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހޯދާ ޑީ.އެން.އޭގެ މަޢުލޫމާތު ބަލާލުމަށް.

ޤާޟީއާއި އިދިކޮޅުގެ ނިޝާނާއި މައުލޫމާތު ދޫކުރެއްވުން

171. މި ބާބުގައިވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ޤާޟީން ކުރަންވާނެއެވެ.

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ 165 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި (3) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ނެގޭ އެދުމަކާގެ ޤާޟީއާއި އިދިކޮޅުގެ ނިޝާނާއި މައުލޫމާތު، ކޯޓުއަމުރު ދޫކުރެވުނު ކޯޓު ނުވަތަ އެންޓިވެސް ވަސީލަތެއް ގުޑުވިރިކޯޓު ދަށުވަރުކޯޓު ބަލައިބަލައިދިނުން؛

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 165 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ނެގޭ ބޮޑު ސާމާނާގެ މައްސަލަ ބެލުނު ކޯޓު އަދާލަތު ޖިނާއީ މައުލޫމާތު، ޖިނާއީ ބޭފުޅާ ބޭނުމުގައި ހަދައި، ކޯޓުއަމުރު ގުޑުވިރިކޯޓު ނުވަތަ އެންޓިވެސް ވަސީލަތެއް ގުޑުވިރިކޯޓު ދަށުވަރުކޯޓު، ދަލީލުތަކާއި ބަލައިބަލައިދިނުން.

ހަތްވަނަ ބައި

އެހެނިހެން

ފަންސަވީސްވަނަ ބާބު

މަސްތުވާތަކެތި ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤައުމީ ފަންޑު

މަސްތުވާތަކެތި ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤައުމީ ފަންޑު އުފެއްދުން

172. މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، "މަސްތުވާތަކެތި ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤައުމީ ފަންޑު" ގެ ނަމުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނު) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ސަރުކާރުން ފަންޑެއް އުފައްދަންވާނެއެވެ. މި ފަންޑަށް ޖަމާކުރެވޭނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފައިސާއެވެ.

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދައުލަތަށް ނެގޭ ފައިސާ؛

(ށ) ދައުލަތަށް ނެގޭ މުދާ ނީލަމުގައި ވިއްކައިގެން ލިބޭ ފައިސާ؛

(ނ) މަސްތުވާތަކެތީގެ ދެކޮޅަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތަށް އެކި ފަރާތްތަކުން ހަދިޔާކުރާ ފައިސާ.

ފަންޑުގެ ފައިސާ ހަރަދުކުރުން

173. މި ޤާނޫނުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަންޑަށް ޖަމާކުރާ ފައިސާ ހަރަދުކުރަންވާނީ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ފަރާތްތަކަށް ހެއްލުވުމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި، މަސްތުވާތަކެތީގެ ދެކޮޅަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައިވާ މީހުންނަށް ދޭ ފަރާތުގެ ހިދުމަތްތަކަށް ޚަރަދުކުރުމަށެވެ، މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތައް ހާސިލުކުރުމަށެވެ.

ފަންޑުގެ ގަވާއިދާއި ބޭނުން

174. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަންޑު ހިންގައި ބެލެހެއްޓުމަށާއި ފަންޑުން ހަރަދުކުރާނެ ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީއިން ތަފްޞީލުކޮށް 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ މައްޗަށް އެކުލަވާލެވޭނެ ގަވާއިދެއް ބޭއް، މި ޤާނޫނުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތު ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޙަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދާއި ބެހޭގޮތުން އެކުލަވާލާ ގަވާއިދު އެކުލަވާލާނީ މިނިސްޓަރު

އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީގެ ޚަޒާނާގެމަތިން ގަވާއިދުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

ފަންޑުގެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރިގޮތުގެ ރިޕޯޓު

175. މި ޤާނޫނުގެ 170 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަންޑަށް ލިބޭ އާމްދަނީ ލިބުނު ފައިސާ ޚަރަދު
ހިސާބާއި ފަންޑުގެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރިގޮތުގެ ބަޔާންކުރާ ރިޕޯޓެއް، ކޮންމެ އަހަރަކު ފުރަތަމަ
މަސް ނިމުމުގެ ކުރިން ބެލެހެއްޓުމުގެ ރިޕޯޓު އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

ސަތާރަވަނަ ބާބު

އެހެނިހެން ކަންކަން

ޤާނޫނުން އިނާޔަތް ލިބިދިނުން

176. (ހ) ޤާނޫނުއަސާސީގައި ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ، މި
ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅޭ ކަމަކީ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަކާ ގުޅިގެން މި ޤާނޫނު ހިނގާނީ، މި ޤާނޫނަށް
އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަށް އޮތް ނަމަވެސް، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާއިރު ކުރިން
ހިނގަމުންދިޔަ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހިނގަމުންދާ ކުރިއްޔާ ތަޙުޤީޤުގެ މަރުޙަލާގައިވާ މީހާއަށް
ނުވަތަ އެފަދަ ކުރިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައިވާ މީހާއަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ ކުރި
ކުރިނަމަ ލިބޭނެ ލުއެއް ނުވަތަ މަންފާއެއްވާނަމަ، އެ ލުއެއް ނުވަތަ މަންފާއެއް އޭނާއަށް
ލިބިދެވެންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާ އެ ކުށަކީ ކުރީގެ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށް ކުރުމުގެ ކަމަށްވާނަމަ،
އޭނާއާމެދު އަމަލުކުރަންޖެހޭނީ ވަކި އިޖުރާއަތެއް މި ޤާނޫނުގައި އޮތް، އެ އިޖުރާއަތެއް އޭނާއަށް
ލުއިއޭ ނުވަތަ މަންފާއެއް ލިބިދޭނަމަ، އެ ލުއިއޭ ނުވަތަ މަންފާއެއް އޭނާއަށް ލިބިދެވެންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާއިރު، އެއްވެސް ފަރާތަކުން ވަކި އިޖުރާއާތެއް ނުވަތަ
ބަދަލެއް އުފުލުން ހުށަހަޅާފައިނުވަނަމަ، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ކުރިން ހިނގާފައިވާ
ކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން އެ އިޖުރާއާތެއް ނުވަތަ ބަދަލެއް އުފުލުން ހުށަހެޅޭނެ ގޮތެއް ނޯންނާނެއެވެ.

އަދަބު ލުއިކޮށްދިނުމަށް އެދުން

177. (ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށާއި ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތިން މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ ކުށާއި
ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅުމުގެ ކުށާއި ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ކުށެއްގެ
ދައުވާ ފިޔަވައި މަރުގެ ކުށެއް، ނުވަތަ އެފަދަ ދައުވާއެއް ފިޔަވައި މަރުގެ ކުށެއް
އުފުލާފައިވާނަމަ، އެ ދައުވާއަކީ ދެވަނަ ފަހަރަށް ކުރާ ކުށެއް، ނުވަތަ ދައުވާކުރާ ކުށުގެ ކުރިން
ބަލައިލާ، އަދި ކުރީގެ ދައުވާއެއް ނެތް ކުށެއް ކަމަށްވާނަމަ، ކުށުގެ ޝަރީޢަތް ނުވަތަ ކުށް
ދައުލަތުގެ އިދާރާއެއް މައްސަލަ ބަލާފައިވާ ދައުލަތުން ބަލާކަމަށްވާނަމަ، އަދި އެ މައްސަލަބަލާ
މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށް، ނުވަތަ ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ކުށް، ނުވަތަ މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ
ކުށް ނުވަތަ ގެންގުޅުމުގެ ކުށް ކުރިން ހުކުމްކޮށްފައިވާ ސާބިތު ވުމާއެކު ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ
އުފުލަން ޤާނޫނު ބަޔާންކުރާ ފަރާތްތަކަށް އެކަށީގެންވާ މައްސަލަތައް ކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލް ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ، އެކަމަށް ތަރުތީބުކޮށް ކަނޑައަޅައިފާ ނުވަތަ އުފުލުމާއި
ކުރުގެ ދަޢުވާ ދޫކޮށްލުމަށް ބަދަލުކުރުމުގައި، އެ ދަޢުވާ ނިސްބަތްވާ ކުރަން މި ޤާނޫނުގައި
ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބު ލުއިކޮށްދިނުމަށް ކުރިމަތިލުމަށް ދައުލަތުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
ކޯޓުގައި އެދިދާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކޯޓުގައި އެދިފިނަމަ، ދައުލަތް އުފުލާފައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް ހުކުމްކުރުމުގައި، އޭނާގެ އަދަބު ކަނޑައަޅަންވާނީ އެ ނިސްބަތަކަށެވެ.

ހެކިބަސް ދޭ މީހުންނާއި މައުލޫމާތު ދޭ މީހުން ރައްކާތެރިކުރުން

178. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރާ އެއްވެސް ދައުވާއެއްގައި ހިނގާ މައުލޫމާތު ދިނުމުގެ ނުވަތަ ހެކިބަސްދިނުމުގެ މަރުޙަލާއެއްގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއް ކުރުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއް މިހެން ކޮށްފިކަމުގެ މައުލޫމާތު، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ދިން ފަރާތެއް ހާމަކޮށް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަށް އިސްތިސްނާއެއް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މިހެން ހާމަކުރާ މައުލޫމާތަކީ، ކަނޑައެޅިގެން ތުހުމަތު މައުލޫމާތެއްކަން އަނގައިދޭ އޭނާ ދިފާޢުވާ މައުލޫމާތެއް ކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އޭނާގެ ނަން ހާމަކުރުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.

(ނ) އެއްވެސް ޝަރީޢަތެއްގެ މަޖިލިހަކަށް ހާޒިރު ގޮތުގައި ހުށަހަޅާ ލިޔުމެއްގައި، ނުވަތަ ޓޭޕެއްގައި، ނުވަތަ ކަރުދާހެއްގައި ނުވަތަ އޮޑިއޯވިޝުއަލް އެއްޗެއްގައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއް ކުރުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއް މިހެން ކޮށްފިކަމުގެ މައުލޫމާތު ދީ މީހާގެ ނަން ހިމެނޭ މައުލޫމާތު ނުވަތަ އެމީހާ ފާހަގަކުރެވިދާނެފަދަ މައުލޫމާތު ހިމެނޭކަމަށްވާނަމަ، އެމީހާ ރައްކާތެރިކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން، އެބައިއް ފޮހެލައިގެން ނުވަތަ ނުފެންނަގޮތަށް ހަދާލުމަށްފަހު، އެ ދައުވާއެއްގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި ކޮޕީން ކުރަންޖެހޭނެ ކަމެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ކުށަކާ ގުޅިގެން ހިނގާ ޝަރީޢަތެއްގައި ހެކިއެއްގެ ގޮތުގައި ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ނުވަތަ ޞިއްޙަތަށް ނުވަތަ ޙައިޘިއްޔަތަށް ގެއްލުންދިނުމުގެ އިންޒާރު ލިބިފައިވާނަމަ، ނުވަތަ އޮޑިއޯ ނުވަތަ ވީޑިއޯ ލިންކް ޓެކްނޮލޮޖީއާ ބަހައިގެން އޮޑިއޯ، ވީޑިއޯގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ގޮތުގެ ދަށުން ގޮތަކަށް ހެކިބަސް ދޭ މީހާއަށް ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެ ހެކިބަސްދެވިދާނެއެވެ.

(1) ހެކިބަސް ދޭ މީހާގެ ނަމާއި އެޑްރެސް ފަދަ އެމީހަކު ކާކުކަން ދެނެގަނެވޭފަދަ މައުލޫމާތު، ދައުލަތާ ދިފާޢު މީހާއާއި އޭނާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލަށް ހާމަކުރުން އަދި އެމީހުންނަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ނިވަލުގައި ނުވަތަ ކަށަވަރުކުރުމުގެ ދަތުރުގައި ހުރެގެން، އަދި އެމީހަކު ކާކުކަން ހާމަނުވާގޮތަށް އޭނާގެ އަޑު ބަދަލުކޮށްގެން ހެކިބަސްދިނުމަށްވާނެއެވެ. މިގޮތުން މީހާގެ ހެކިބަސް ނަގަންވާނީ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިހުގައި ހާޒިރުކުރުމަށްފަހު. އަދި ހެކިބަސް ދޭ މީހާގެ ކާކުކަން ދެނެގަނެވޭފަދަ ސުވާލު ފޮތަށް، އެހެން ސުވާލު ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދައުލަތާ ދިފާޢު ފަރާތަށް ދޭންވާނެއެވެ. މިފަދަ ހެކިބަސް ވާނީ ޝަރުޠު ހުރި ކަމުގައެވެ.

(2) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ފަދަ ގޮތަކަށް ހެކިބަސް ދޭ މީހާގެ ކާކުކަން ހާމަނުކޮށް ހެކިބަސް ނެގުމަކީ މައްސަލައިގެ ހެކިބަސްދިނުމުގެ ތެރެއިން ހެކިބަސްދޭ ބޭނުންވާނަމަ، މައްސަލަ ޝަރީޢަތުން ބަލަން ފެށުމުގެ ކުރިން ލިޔުމުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅުމުން، އެދޭ ހެކިބަސްދިނުމަށް ކޯޓުން ހުއްދަ ދެވިދާނެއެވެ.

އެއް ހުކުމަށްވުރެ ގިނަ ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުން

179. މި ޤާނޫނުގައި ކުށެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއް، މީހެއްގެ މައްޗަށް ސާބިތުވެ، އޭނާގެ މައްޗަށް

އެއް ޙުކުމަކަށްވުރެ ގިނަ ޙުކުމް ކަނޑައަޅައިދީފި ހިނދެއްގައި، އެ ޙުކުމްތައް ކަނޑައެޅި ކޯޓުން އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިނުވާނަމަ، އެ ޙުކުމްތައް އޮތް ތަރުތީބުން ތަންފީޛުކުރަންވާނީ، އެއް ޙުކުމަކަށްފަހު އަނެއް ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރާ އުސޫލުންނެވެ. އަދި އެ ޙުކުމްތަކުގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ތަންފީޛުކުރަން ފެށޭނީ، ނިސްބަތުން އެންމެ ބޮޑު ޙުކުމެވެ.

އެހެން ޤައުމުތަކުގެ އިދާރާތައް ގުޅުވައިދޭ ޖަސްޓިސްގެ ހުކުން

180. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ޖަސްޓިސްގެ ހުކުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ އިދާރާތަކުން އެ ޖަސްޓިސްގެ ހުކުމުގައި އެހެން ޤައުމުތަކުގެ އެއިން އިދާރާތަކުން އެއްބާރުލުމުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވުޖޫދުގައި ނުވަތަ އޮތަސް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެއިން ޤައުމުތަކުން އެ ޖަސްޓިސްގެ ހުކުމަކީ މި ޤާނޫނު ހަރަކާތްކުރާގޮތެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ޖަސްޓިސްގެ އެގޮތަށް ހަދަންވާނީ، ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތްތަކާ ހިނގާގޮތް ނަންނަން ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހަދާ ޖަސްޓިސްގެ ނަތީޖާއަކީ، ހުރިހާ ގޮތަކަށް ބަންދުކުރެވިދާނެ އެއްޗެކެވެ.

ބަދަލުދިނުން

181. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މީހެއްގެ މުދާ ހިފެހެއްޓުމުގައި ދައުލަތުން ނުހުށުގައި، ނުވަތަ މީހެއްގެ އިދާރީގޮތުން ލިބޭ ތަކެތި ބަލައި ގެސްޓުކުރުމުގައި، ނުވަތަ މީހަކު ބަންދުކުރުމުގައި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ގެއްލުމެއް ލިބިއްޖެނަމަ، އެ ގެއްލުމާގެ ބަދަލު ދައުލަތުން ނަގައިދިނުމަށް ނަންގަނެވޭނެއެވެ. ނަމަވެސް އެފަދަ ގެއްލުމެއް ލިބިއްޖެ ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ގޮތެއްގެ އިސްތިރާޙް ނުވަތަ، ޤާނޫނާ ޚިލާފުން ޤާނޫނާ ގޮސްޔަ ހުދުގަޅު ކުރާނުވާ ކަމެއްގެ ސަބަބުން ނުވަތަ މީހަކަށް ގެއްލުމެއް ލިބުމުގެ ގޮސްދަނޑިއަކަށް ވާނަމަ، އެފަދަ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދޭންޖެހޭ ޙާލަތުގައި، ބަދަލު ނަގައިދޭން އަދަދު ކަނޑައަޅާނީ ސަރުކާރުންނެވެ.

ކޯޓުތަކުގެ އިސްތިއުނާފުކުރުން

182. (ހ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގައި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކުގެ އިސްތިއުނާފު އެޕީލް ކަނޑައަޅާފައި ހުކުމްތަކުގެ މައްސަލައިގައި ނުވަތަ، ޖެހޭގޮތް ކޯޓުން ބެލުމަށް އެ ކޯޓަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފު ލިބިދޭނަމަ މައްސަލަތަކާއި، މި ޤާނޫނުގެ 5 (ފަހެއް) އަހަރު ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމުގެ އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ހިމެނޭ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެން ކުށްތަކާ ގުޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިސްތިއުނާފު، މި ޤާނޫނުގެ 34 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޖެހޭގޮތް ކޯޓު ހިނގަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން، ހަމަ ކޯޓުގެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަކަށް ލިބިގެންވާނެއެވެ.

(ށ) ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަސް ދުވަސް ހަމަވުމުން، މި މާއްދާގެ (ހ) އަށް އަމަލުކުރުން ނިމުމަށްފަހު، ޖެހޭގޮތް ކޯޓުން ބެލުމަށް އެ ކޯޓަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފު ލިބިދޭނަމަ މައްސަލަތަކާއި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެހައި ކުށްތަކާ ގުޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިސްތިއުނާފު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށްތަކުގެ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކަށް މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) ގެ ދަށުން ލިބޭނޭ އިޚްތިޔާރާއި، އެ ކޯޓުތަކަށް ލިބޭނީ ސަރަޙައްދީ އިޚްތިޔާރަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތުގެމަތިން، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓެއްގައި ނުވަތަ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ނުވަތަ ޑިވިޝަނަލް ކޯޓުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށްތަކުގެ ދަޢުވާ އުފުލުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހަކަށް ނުވާނެއެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށްތަކުގެ މައްސަލަތައް މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކުން ބެލުމުގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ލިބިގެންވާ އިޚްތިޔާރު އެ ކޯޓުތަކަށް ލިބިގެންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އެ ބޭނުންވާ ނިސްބަތަކުން މި ޤާނޫނު ޖުޑިޝަރީއާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) އިސްލާހު ކުރުމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް ޤާއިމުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ

183. މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފެއްދަންޖެހޭ މަރުކަޒުތައް އުފެއްދުމާއި އެމާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ ވަސީލަތްތައް ޤާއިމުކުރުމަށް ޚަރަދުކުރަން ބޭނުންވާ ފައިސާ، މި ޤާނޫނަށް ތަސްދީޤުކުރުން ފަހު ތާރީޚުން ފެށިގެން 120 (ސަތޭކަވިހި) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައި، ފާސްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ސަރުކާރުގެ ކޮންމެ ބަޖެޓެއްގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންގަނޑުގައި ޤާއިމުކޮށް އެތަންތަން ހިންގުމަށްދޭން އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ.

ޖަދުވަލު 2 އަދި 3 ގައިވާ އެއްޗެއްސާބެހޭ ގަވާއިދު ހެދުން

184. (ހ) އަންނަނިވި ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން، މިނިސްޓްރީން ގަވާއިދު ހަދައި، ހިންގަންވާނެއެވެ.

(1) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ އުސޫލުތައް؛

(2) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަށް ބޭނުންވާ ހުއްދައާއި ލައިސަންސްދިނުމުގެ ޝަރުޠުތަކާއި އުސޫލުތައް؛

(3) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ އުފެއްދުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ ބެހުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ ރައްކާކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ ވިއްކުން ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދިނުން ރައްދުކޮށްދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި، ބަލަހައްޓަންޖެހޭ އިމާރާތްތައް ނުވަތަ ތަންތަން ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގެ އުސޫލުތައް؛

(4) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތަކާބެހޭ އުސޫލުތައް؛

(5) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުން ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ލިޔެކިޔުންތަކާއި ދަފްތަރު މަޢުލޫމާތާއި އެ ލިޔެކިޔުންތައް ބަލައި ދިރާސާކުރުމުގެ އުސޫލުތައް؛

(6) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާ ހިފުން ދާއިމީ ނައްތާލާނެ ގޮތް.

(ށ) އަންނަނިވި ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން، ނެޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ގަވާއިދު ހަދައި،

ހިންގަންވާނެއެވެ.

(1) ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ އުސޫލުތައް؛

(2) ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަށް ބޭނުންވާ ލިޔުންތައް ލައިސަންސްދިނުމުގެ ޝަރުތުތަކާއި އުސޫލުތައް؛

(3) ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ އުފެއްދުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ ބެހުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ ރައްކާކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ނުވަތަ ވިއްކުން ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި، ބައްޕާރުކޮށްފައިވާ އިމާރާތްތަކާއި ނުވަތަ ތަންތަން ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގެ އުސޫލުތައް؛

(4) ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެއްގެ މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި ބޭނުންވާނެ ލިޔެކިޔުންތަކާބެހޭ އުސޫލުތައް؛

(5) ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗަކާ ގުޅޭގޮތުން ބަލަހައްޓަންޖެހޭނެ ލިޔެކިޔުންތަކާއި ދޭންޖެހޭނެ މަޢުލޫމާތާއި އެ ލިޔެކިޔުންތައް ބަލައި ދިރާސާކުރުމުގެ އުސޫލުތައް؛

(6) ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެއް ހިފުން ދޫކުރުން ފަރުމާކުރުން ގޮތް.

ގަވާއިދު ހަދައި ހިންގުން

185. މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހިނދު، މި ޤާނޫން ހިންގުމަށްޓަކައި ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގާނީ، ނާރކޮޓިކް ޑްރަގް އެޖެންސީންނެވެ.

ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރުން

186. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ، މި ޤާނޫން ފާސްކޮށް، ތަސްދީޤުކޮށް، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ.

އުވާލެވޭ ޤާނޫނު

187. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/77 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) އުވުނީއެވެ.

އިޖުރާއަތު ތަރުތީބާ ޚިލާފުވުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލު

188. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމަށްފަހު ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ އާންމު ހަމަތަކެއް ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ އިޖުރާއަތުތަކާއި އެ ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކާއި އެއްވެސް ތަފާތެއްވާ ޚިލާފުވުމުގައި، އެ ދެ އިޖުރާއަތުގެ ތެރެއިން އިސްކަންދޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރާ ތުހުމަތު ކުރެވިގެންވާ މީހާގެ ޙައްޤުތަކަށް ފައިދާވާގޮތަށް ހުރި އިޖުރާއަތަކަށެވެ.

ޖަދުވަލުތައް

189. މި ޤާނޫނުގައި ހަވާލާދީފައިވާ، އަދި މި ޤާނޫނާ އެކުގައި އޮވާ ތިން ޖަދުވަލަކީ، މި ޤާނޫނުގެ މުހިންމު ބައެކެވެ. މި ޤާނޫން ފުރިހަމަވާނީ އެ ތިން ޖަދުވަލާ އެކުގައެވެ. މި ޤާނޫނުގައި އެ ތިން ޖަދުވަލުގެ ތެރެއިން ޖަދުވަލަކަށް ހަވާލާދޭ ފަހަރުތަކުގައި އެ ހަވާލާދީނީ، މި ޤާނޫނުގެ މުހިންމު ބައަކަށެވެ.

މާނަކުރުން

190. މި ޤާނޫނުގައި އެ އިބާރާތެއް ބޭނުންކޮށްފައި އޮތް ގޮތުން ކަނޑައެޅިގެން އެހެންގޮތަކަށް ދަލާލާތުނުކުރާހިނދު:

(ހ) "ބެލެނިވެރިޔާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މީހެއްގެ ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިންނާއި ޤާނޫނީ ބަލަދުވެރިންނަށެވެ.

(ށ) "ބޭސްކުރުމުގެ ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ޑޮކްޓަރުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނަމަ، މިނިސްޓްރީން ހުއްދަ ދީފައިވާ ޑޮކްޓަރުންނާއި، ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ ބޭސްކުރުމުގެ ދާއިރާގެ ހުއްދަ ދީފައިވާ މީހުންނެވެ. އަދި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައިނަމަ އެ ޤައުމެއްގެ ކަމާބެހޭ ދަރަޖައިގެ ފަރާތްތަކުން ބޭސްކުރުމުގެ ހުއްދަ ދީފައިވާ ޑޮކްޓަރުންނަށެވެ.

(ނ) "ގެވެށި" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި ޢާއިލާގެ ގޭގެ މެމްބަރުން ގަނަކަށް ނުވަތަ އެއިން ގަނޑެއްގެ ބަޔަކަށް، އެއަށް ކޮންމެ ނަމެއް ކިޔިޔަސްވެސް.

(ރ) "ގެވެށި މުޢާޝަރާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޖިންސީ ގުޅުމާއި ގެވެށި ގުޅުމެއް ހުރި މީހުން އެކުގައި ދިރިއުޅޭ ގޮތުގެ ގޮތުގައި ވަކިވެފައިވާ ގުޅުމެކެވެ.

(ބ) "ގެވެށި ޢަނިޔާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި ގުޅުމެއް ހުރި ފަރާތަކުން އަނެއް ފަރާތަށް އެއްވެސް ގޮތަކުން ކުރާ ޢަމަލުތަކާއި ގެއްލުންތައް ހިމެނޭގޮތަށެވެ.

(ޅ) "ގެވެށި ގުޅުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި ގުޅުމެއް ހުރި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ފަރާތެއް ހިމެނޭ ގޮތަށެވެ.

(ކ) "ގެވެށި ގުޅުމެއް ހުރި މީހުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި ވެރިޔާ، ދަރިންނާއި، ބަފައިންނާއި، މައިންބަފައިންނާއި، ގެވެށި ދަރިންނާއި، އަދި ވަކިކުރެވިފައިވާ އަނބިންނާއި، ގެވެށި ކިބައިން ގެވެށި ބަލަހައްޓައިދޭ ފަރާތްތަކާއި، އެއިން ކަމެއް ކުރާ ފަރާތްތަކެއް ހިމެނޭ ގޮތަށެވެ.

(އ) "ކަމާބެހޭ އިދާރާ ޢަމަލު ކުރެއްވުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި ގުޅުމެއް ހުރި ފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމާބެހޭ އިދާރާ ހިމެނޭ ކަންތައްތަކާއި ގެވެށި ގުޅުމެއް ހުރި ކަމަށް ބަލާ ކަންތައްތަކެވެ.

(ވ) "ކޯޓް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އިޖުރާއަތު ކުރުމަށް ކޯޓުތަކަށެވެ.

(މ) "އެޖެންސީ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ހަވާލުވެފައިވާ، ގެވެށި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށްޓަކައި ގާއިމުކުރެވިފައިވާ ބަލަހައްޓާ ކޮމިޓީއާއި އެކުލެވޭ ގޮތަށް ފާސްކުރެވޭ ގޮތުގެ މަތިން، އެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ހަވާލުވެފައިވާ ބަލަހައްޓާ އޮފީހަކަށެވެ.

(ފ) "އުމުރަށް ޖަލަށްލުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، 25 (ފަންސަވީސް) އަހަރަށް ޖަލަށްލުމަށެވެ.

(ދ) "މިނިސްޓަރު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ބެލެހެއްޓުން ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީގެ ބާރުތަކާ ހަވާލުވެހުރި ވަޒީރަށެވެ.

(ތ) "މިނިސްޓްރީ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ބެލެހެއްޓުން ހަވާލުކުރެވިފައިވާ

ސިޔާސަތުތަކާއި ތަންފީޒުކުރުމުގެ ޒިންމާ އެއިރަކު ޙަވާލުކޮށްފައިވާ ވުޒާރާއަށެވެ.

(ލ) "މުދާ" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ނުއުފުލޭ މުދަލާއި، އުފުލޭ މުދާ ހިމެނޭގޮތުން، އަދި އެއިން މުދަލުގެ މިލްކުވެރިކަމާއި، އެއިން މުދަލަކާ ގުޅިގެން އުފެދިފައިވާ ނުވަތަ އުފެދޭ އެންމެހާ ބާވަތެއްގެ ޙައްޤާއި މަސްލަޙަތާއި ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ގ) "ފުލުހުންގެ އޮފިސަރު" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2008 (ފުލުހުންގެ ޤާނޫނު) ގައި އެ އިބާރާތަށް ދީފައިވާ މާނަކުރުމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ މީހަކަށެވެ.

(ޏ) "ޑިޒައިނޭޓެޑް މުއާމަލާތުކުރާ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޑިޒައިނޭޓެޑް ވިޔަފާރިތައް، ދިރުމާއި، ވިޔަފާރިކުރުމަށްޓަކައި އެއްބަސްވުން އަސްލުއަސަރު ގެއްލުމާއި، ގަސްދުކުރާ ފަރާތްތަކާއި، ރަޙުމަތްތެރިންނާއި، އެއިން ކަމެއް ކޮށްދިނުމަށް ހުސްދުޅާއި އެއްބަސްވުން ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ސ) "ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މާއްދާއަކަށް ނުވަތަ އެއިން މާއްދާއެއް ހިމަނައިގެން އުފައްދާފައިވާ ކޮންމެ އުފެއްދުމަކަށެވެ.

(ޑ) "ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޖަދުވަލު 2 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބޭހެއް ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ ކެމިކަލް އެއްޗަކަށް ނުވަތަ އެއިން އެއްޗެއް ހިމަނައިގެން އުފައްދާފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗަކަށެވެ.

(ޒ) "ޖަދުވަލު 3 ގައިވާ އެއްޗެހި" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެހި އުފެއްދުމުގައި ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރުމުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެކަމަށް އެ ޖަދުވަލުގައި ބަޔާންކުރާ އެއްޗެހިއަށެވެ.

(ޓ) "ޕްރިސްކްރިޕްޝަން" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާ އެއްޗެހި ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި، ބޭސްކުރުމުގެ ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ޑޮކްޓަރަކު ޕްރެކްޓިސް ލިޔުއްވި މެޑިކަލް ކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު އެންޑް ފެމިލީން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ލިޔުއްވި ބޭސް ސިޓީއަށެވެ.

JUSTICE initiative

ޖަދުވަލު 1

މަނާކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާތަކެތި

ACETORPHINE	-1 އެސިޓޯފިން
ACETYL-ALPHA-METHYLFENTANYL	-2 އެސިޓައިލް- އަލްފާ- މިތައިލްފެންޓަނިލް
ACETYLDIHYDROCODEINE	-3 އެސިޓައިލްޑައިހައިޑްރޯކޯޑެއިން
ACETYLMETHADOL	-4 އެސިޓައިލްމެތަޑޯލް
ALLYLPRODINE	-5 އެލައިލްޕްރޯޑިން
ALPHA-CETYL-METHADOL	-6 އަލްފާ- ސިޓައިލް- މެތަޑޯލް
ALPHAMEPRODINE	-7 އަލްފާމެޕްރޯޑިން
ALPHAMETHADOL	-8 އަލްފާމެތަޑޯލް
ALPHA-METHYLFENTANYL	-9 އަލްފާ- މިތައިލްފެންޓަނިލް
ALPHA-METHYLTHIOFENTANYL	-10 އަލްފާ- މިތައިލްތިއޯފެންޓަނިލް
ALPHAPRODINE	-11 އަލްފާޕްރޯޑިން
ANILERIDINE	-12 އެނިލެރިޑިން
BENZETHIDINE	-13 ބެންޒެތިޑިން
BENZYLMORPHINE	-14 ބެންޒައިލްމޯފިން
BETACETYLMETHADOL	-15 ބީޓާސިޓައިލްމެތަޑޯލް
BETA-HYDROXYFENTANYL	-16 ބީޓާ- ހައިޑްރޮކްސީފެންޓަނިލް
BETA-HYDROXY-3-METHYLFENTANYL	-17 ބީޓާ- ހައިޑްރޮކްސީ-3- މިތައިލްފެންޓަނިލް
BETAMEPRODINE	-18 ބީޓާމެޕްރޮޑިން
BETAMETHADOL	-19 ބީޓާމެތަޑޯލް
BETAPRODINE	-20 ބީޓާޕްރޯޑިން
BEZITRAMIDE	-21 ބެޒިޓްރަމައިޑް
BROLAMFETAMINE	-22 ބްރޯލެމްފެޓަމިން
CATHINONE	-23 ކެތިނޯން
CANNABIS AND CANNABIS RESIN	-24 ކެނަބިސް އަދި ކެނަބިސް ރެސިން
CANNABIS MIXTURE	-25 ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ
CANNABIS EXTRACTS AND TINCTURES	-26 ކެނަބިސް އެކްސްޓްރެކްޓްސް އަދި ޓިންކްޗަރ
CLONITAZENE	-27 ކްލޮނިޓަޒިން
COCA LEAF	-28 ކޮކާ ލީފް

JUSTICE initiative

COCAINE	ކޯކޭން -29
CODOXIME	ކޯޑޮކްސައިމް -30
CONCENTRATE OF POPPY STRAW	ކޮންސެންޓްރޭޓް އޮފް ޕޮޕީ ސްޓްރޯ -31
CYCLOBARBITAL	ސައިކްލޯ ބާބިޓާލް -32
DESOMORPHINE	ޑެސޮމޯފިން -33
DET	ޑީ.އީ.ޓީ -34
DEXTROMORAMIDE	ޑެކްސްޓްރޮމޯރަމައިޑް -35
DMA	ޑީ.އެމް.އޭ -36
DMHP	ޑީ.އެމް.އެޗް.ޕީ -37
DMT	ޑީ.އެމް.ޓީ -38
DOET	ޑީ.އޯ.އީ.ޓީ -39
DIAMORPHINE	ޑައިމޯފިން -40
DIAMPROMIDE	ޑައިމްޕްރޮމައިޑް -41
DIETHYLTHIAMBUTENE	ޑައިތައިލްތައަމްބިއުޓިން -42
DIFENOXIN	ޑައިފެނޮކްސިން -43
DIHYDROMORPHINE	ޑައިހައިޑްރޮމޯފިން -44
DIHYDROETORPHINE	ޑައިހައިޑްރޮޓޯފިން -45
DIMENOXADOL	ޑައިމެނޮކްސްސަޑޯލް -46
DIMEPHEPTANOL	ޑައިމެފެޕްޓަނޯލް -47
DIMETHYL, (METHYLENEDIOXY) PHENETHYLAMINE)	ޑައިމެތައިލް، (މެތައިލީންޑައިއޮކްސީ) ފެނެތިލަމިން -48
DIMETHYLTHIAMBUTENE	ޑައިމިތައިލްތައަމްބިއުޓިން -49
DIOXAPHETYLBUTYRATE	ޑައޮކްސަފިޓައިލްބިއުޓިރޭޓް -50
DIPHENOXYLATE	ޑައިފެނޮކްސިލޭޓް -51
DIPIPANONE	ޑައިޕިޕަނޯން -52
DROTEBANOL	ޑްރޮޓިބަނޯލް -53
ECGONINE	އެކްގޮނިން -54
ETHYL, (METHYLENEDIOXY) PHENETHYLAMINE)	އެތައިލް، (މެތައިލީންޑައިއޮކްސީ) ފެނެތިލަމިން -55
ETHYLMETHYLTHIAMBUTENE	އިތައިލްމިތައިލްތިއަމްބިއުޓިން -56
ETHYLMORPHINE	އިތައިލްމޯފިން -57
ETICYCLIDINE	އެޓިސައިކްލިޑިން -58
ETONITAZENE	އެޓޮނިޓަޒިން -59
ETORPHINE	އެޓޯފިން -60

ETOXERIDINE	-61 އެޓޮޒެރިޑިން
ETRYPTAMINE	-62 އިޓްރިޕްޓަމިން
FENETYLLINE	-63 ފެނެޓިލީން
FURETHIDINE	-64 ފިއުރެތިޑިން
HYDROMORPHINOL	-65 ހައިޑްރޮމޮފިނޯލް
HYDROXYPETHIDINE	-66 ހައިޑްރޮކްސިޕެތިޑިން
ISOMETHADONE	-67 އައިސޮމެތަޑޯން
KETOBEMIDONE	-68 ކީޓޯބެމިޑޯން
LEVAMFETAMINE	-69 ލީވަމްފެޓަމިން
LEVOMETAMFETAMINE	-70 ލީވޯމެޓަންފެޓަމިން
LEVOMETHORPHAN	-71 ލީވޯމެތޮފަން
LEVOMORAMIDE	-72 ލީވޯމޮރަމައިޑް
LEVOPHENACYLMORPHAN	-73 ލީވޯފެނަސިލްމޮފަން
LYSERGIDE (LSD), LSD 25	-74 ލައިސަރޖައިޑް (އެލް އެސް ޑީ)، އެލް އެސް ޑީ 25
MDMA, 4-(METHYLENEDIOXY) PHENETHYLAMINE	-75 އެމް ޑީ އެމް އޭ، 4- (މެތިލިލީންޑައިއޮކްސީ) ފެނެތިލިލަމިން
METAZOCINE	-76 މެޓަޒޯސިން
METHYL, (METHYLENEDIOXY) PHENETHYLAMINE)	-77 މެތިލް، (މެތިލިލީންޑައިއޮކްސީ) ފެނެތިލިލަމިން)
METHYLDESORPHINE	-78 މިތައިލްޑެސޯފިން
METHYLDIHYDROMORPHINE	-79 މިތައިލް ޑައިހައިޑްރޮމޯފިން
3-METHYLFENTANYL	-80 3- މިތައިލް ފެންޓަނިލް
3-METHYLTHIOFENTANYL	-81 3- މިތައިލް ތައޮފެންޓަނިލް
METOPON	-82 މެޓޯޕޮން
METAMFETAMINE RACEMATE	-83 މެޓަމްފެޓަމިން ރެސިމޭޓް
MECLOQUALONE	-84 މެކްލޮކުއާލޯން
MEPHEDRONE	-85 މެފެޑްރޯން
MESCALINE	-86 މެސްކަލިން
METHAQUALONE	-87 މެތަކުއާލޯން
METHCATHINONE	-88 މެތްކަތިނޯން
METHYLPHENIDATE	-89 މިތައިލްފެނިޑޭޓް
MORPHERIDINE	-90 މޮފެރިޑިން
MORAMIDE INTERMEDIATE	-91 މޮރަމައިޑް އިންޓަރމީޑިއޭޓް
4-METHYLAMINOREX	-92 މިތައިލްއަމިނޯރެކްސް

JUSTICE initiative

MPPP	93- އެމް.ޕީ.ޕީ.ޕީ
MMDA	94- އެމް.އެމް.ޑީ.އޭ
MDE, N-ETHYL MDA	95- އެމް.ޑީ.އީ، އެން- އެތައިލް އެމް.ޑީ.އޭ
4-MTA	96- 4- އެމް.ޓީ.އޭ
MYROPHINE	97- މައިރޮފިން
N- HYRDROXY MDA, N-METHYL-3 (4-(METHLENEDIOXY)PHENYLTHYLAMINE	98- އެން- ހައިޑްރޮކްސީ އެމް.ޑީ.އޭ، އެން- މިތައިލް-3 (4- މެތިލީންޑައިއޮކްސީ) (ފެނެތިލަމިން)
NICOMORPHINE	99- ނިކޮމޯފިން
NORACYMETHADOL	100- ނޮރެސިމެތަޑޯލް
NORLEVORPHANOL	101- ނޮލިވޯފެނޯލް
NORMETHADONE	102- ނޮމެތަޑޯން
NORMORPHINE	103- ނޮމޯފިން
NORPIPANONE	104- ނޮޕިޕަނޯން
OPIUM	105- އޮޕިއަމް (އަފިޔުން)
ORIPAVINE	106- އޮރިޕަވިން
PARA-FLUOROFENTANYL	107- ޕެރަ- ފްލޫރޯފެންޓަނިލް
PARAHEXYL	108- ޕެރަހެކްސިލް
PEPAP	109- ޕީ.އީ.ޕީ.އޭ.ޕީ
PHENADOXONE	110- ފެނަޑޮކްސޯން
PHENAMPROMIDE	111- ފެނަމްޕްރޮމައިޑް
PHENAZOCINE	112- ފެނަޒޯސިން
PHENOMORPHAN	113- ފެނޮމޯފަން
PHENOPERIDINE	114- ފެނޯޕެރިޑިން
PHENCYCLIDINE	115- ފެންސައިކްލިޑިން
PHENMETRAZINE	116- ފެންމެޓްރިޒިން
PIMINODINE	117- ޕިމިނޯޑިން
PIRITRAMIDE	118- ޕިރިޓްރަމައިޑް
PMA	119- ޕީ.އެމް.އޭ
PROHEPTAZINE	120- ޕްރޮހެޕްޓަޒިން
PROPERIDINE	121- ޕްރޮޕެރިޑިން
PSILOCINE, PSILOTSIN	122- ސައިލޮސިން، ސައިލޮޓްސިން
PSILOCYBINE	123- ސައިލޮސައިބިން
RACEMETHORPHAN	124- ރޭސިމެތޯފަން

JUSTICE initiative

RACEMORAMIDE	ރޭސިމޯރޯމައިޑް -125
RACEMORPHAN	ރޭސިމޯފަން -126
ROLICYCLIDINE	ރޮލިސައިކްލިޑިން -127
REMIFENTANIL	ރެމިފެންޓަނިލް -128
STP-DOM	އެސް.ޓީ.ޕީ-ޑީ.އޯ.އެމް -129
SP TENAMPHETAMINE	އެސް.ޕީ. ޓެނަމްފެޓަމިން -130
TENOCYCLIDINE	ޓެނޯސައިކްލިޑިން -131
TETRAHYDRO CANNABINOL	ޓެޓްރާހައިޑްރޯ ކެނަބިނޯލް -132
THEBACON	ތީބެކޯން -133
THEBAINE	ތީބޭން -134
THIOFENTANYL	ތަޔޯފެންޓަނިލް -135
TILIDINE	ޓިލިޑީން -136
TMA	ޓީ.އެމް.އޭ -137
TRIMEPERIDINE	ޓްރައިމެޕެރިޑިން -138
ZIPEPROL	ޒިޕެޕްރޯލް -139

މަތީގައިވާ ތަކެތީގެ އައިސޮމަރސްތައް، އެސްޓަރސްތައް، އީތަރސްތައް، ސޯލްޓްސްތައް، އަދިން އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްގެން ނުވަތަ މަތީގައިވާ އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްގެން ތައްޔާރުކުރާ އެއްޗަކީ ތެރެއިން ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމެނިފައިނުވާ ތަކެތި.

މި ޖަދުވަލުގައިވާ އެއްޗެހީގެ ނަންތަކުގެ ތިރީގައިއެވަނީ، އ.ދ. ގެ 1961 ވަނަ އަހަރުގެ ސިންގަލް ކޮންވެންޝަން އޮން ނާރކޮޓިކް ޑްރަގްސްއާއި 1971 ވަނަ އަހަރުގެ ކޮންވެންޝަން އޮން ސައިކޮޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސްގެ ޝެޑިއުލްތަކުގައިވާ ގޮތަށެވެ. އަދި މި ޖަދުވަލުގައިވާ އެއްޗެއްސަށް މި ޖަދުވަލުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ ނަން ނޫން އެހެން ނަމަކުން ބޭނުންކުރެވުނަސް އެއްޗަކީ މި ޖަދުވަލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއް ނޫން ކަމުގައި ނުބެލެވޭނެއެވެ.

ޖަދުވަލު 2

ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާ މަސްތުވާތަކެތި

AMFEPRAMONE	1- އެމްފިޕްރަމޯން
AMFETAMINE	2- އެމްފިޓަމިން
AMINEPTINE	3- އެމައިނެޕްޓިން
AMINOREX	4- އެމައިނޮރެކްސް
AMOBARBITAL	5- އެމޮބާބިޓަލް
AMYL NITRATE, BUTYL NITRATE	6- އެމިލް ނައިޓްރޭޓް، ބިއުޓިލް ނައިޓްރޭޓް
ALFENTANIL	7- އަލްފެންޓަނިލް
ALLOBARBITAL	8- އެލޮބާބިޓަލް
ALPRAZOLAM	9- އެލްޕްރަޒޮލަމް
BARBITAL	10- ބާބިޓަލް
BENZENE	11- ބެންޒީން
BENZFETAMINE	12- ބެންޒް ފިޓަމިން
BROMAZEPAM	13- ބްރޮމަޒެޕާމް
BROTIZOLAM	14- ބްރޯޓިޒޮލަމް
BUPRENORPHINE	15- ބިއުޕްރެނޯފިން
BUTALBITAL	16- ބިއުޓަލްބިޓާލް
BUTANE	17- ބިއުޓޭން
BUTOBARBITAL	18- ބިއުޓޮބާބިޓާލް
CAMAZEPAM	19- ކެމަޒިޕާމް
CATHINE	20- ކެތީން
CHILORDIAZEPOXIDE	21- ކްލޯރޑެއިޒިޕޮކްސައިޑް
CLOBAZAM	22- ކްލޯބަޒާމް
CLONAZEPAM	23- ކްލޯނަޒިޕާމް
CLORAZEPATE	24- ކްލޯރަޒިޕޭޓް
CLOTIAZEPAM	25- ކްލޯޓިއަޒިޕާމް
CLOXAZOLAM	26- ކްލޮކްސަޒޯލަމް
CODEINE	27- ކޯޑީން
2 C-B, 4-BROMO-2, DIMETHOXYPHENETHYLAMINE	28- 2 ސީ-ބީ، 4-ބްރޯމޯ-2، ޑައިމެތޮކްސީފެނެތިލަމިން

JUSTICE initiative

DIAZEPAM	-29 ޑައަޒެޕާމް
DIHYDROCODEINE	-30 ޑައިހައިޑްރޮކޮޑެއިން
DELORAZEPAM	-31 ޑެލޮރަޒިޕާމް
DEXAMFETAMINE	-32 ޑެކްސަމް ފިޓަމިން
DEXTROPROPOXYPHENE	-33 ޑެކްސްޓްރޮޕްރޮޕޮކްސިފީން
DRONABINOL	-34 ޑްރޮނަބިނޮލް
ESTAZOLAM	-35 އެސްޓަޒޮލަމް
ETHCHLORVYNOL	-36 އެތްކްލޮވިނޮލް
ETHINAMATE	-37 އެތިނަމޭޓް
ETHYL LOFLAZEMPATE	-38 އިތައިލް ލޮފްލަޒިޕޭޓް
ETILAMFETAMINE	-39 އެޓިލަމް ފިޓަމިން
FENCAMFAMINE	-40 ފެންކަމް ފަމިން
FENPROPOREX	-41 ފެންޕްރޮޕޮރެކްސް
FENTANYL	-42 ފެންޓަނިލް
FLUDIAZEPAM	-43 ފްލޫޑަ އިޒިޕާމް
FLUNITRAZEPAM	-44 ފްލޫނައިޓްރޮޒިޕާމް
FLURAZEPAM	-45 ފްލޫރަޒިޕާމް
FREON	-46 ފްރެއޮން
GHB (Y-HYDROXYBUTRIC ACID)	-47 ޖީ.އެޗް.ބީ (ވައި-ހައިޑްރޮކްސީބިޔުޓްރިކް އެސިޑް)
GLUTETHIMIDE	-48 ގްލޫޓެތިމައިޑް
HALAZEPAM	-49 ހެލަޒިޕާމް
HALOXAZOLAM	-50 ހެލޮކްސަޒޮލަމް
HYDROCODONE	-51 ހައިޑްރޮކޮޑޮން
HYDROMORPHONE	-52 ހައިޑްރޮމޮފޮން
KETAMINE	-53 ކެޓަމީން
KETAZOLAM	-54 ކެޓަޒޮލަމް
LEFETAMINE	-55 ލިފިޓަމިން
LEVORPHANOL	-56 ލިވޮފަނޮލް
LOPRAZOLAM	-57 ލޮޕްރަޒޮލަމް
LORAZEPAM	-58 ލޯރަޒެޕާމް
LORMETAZETAM	-59 ލޮމިޓަޒިޕާމް
MAZINDOL	-60 މަޒިންޑޮލް
MEDAZEPAM	-61 މެޑަޒިޕާމް

MEFENOREX	-62 މެފެނޯރެކްސް
MEPROBAMATE	-63 މެޕްރޮބަމޭޓް
MESCALINE	-64 މެސްކަލީން
MESOCARB	-65 މެސޮކާބް
METHADONE	-66 މެތަޑޮން
METHADONE INTERMEDIATE	-67 މެތަޑޮން އިންޓަރމީޑިއޭޓް
METHYLENE CHLORIDE	-68 މެތައިލީން ކްލޯރައިޑް
METHYLPHENIDATE	-69 މެތައިލްފެނިޑޭޓް
METHYLPHENOBARBITAL	-70 މެތައިލްފީނޮބާބިޓަލް
METHYPRYLON	-71 މެތިޕްރިލޮން
MIDAZOLAM	-72 މިޑަޒޮލަމް
MORPHINE	-73 މޮފީން
MORPHINE METHOBROMIDE	-74 މޮފީން މެތޮބްރޮމައިޑް
MORPHONE N-OXIDE	-75 މޮފީން އެން- އޮކްސައިޑް
NALBUPHINE	-76 ނަލްބިއުފީން
NICOCODEINE	-77 ނިކޮކޮޑެއިން
NICODICODINE	-78 ނިކޮޑިކޮޑީން
NIMETAZEPAM	-79 ނިމެޓަޒިޕާމް
NITRAZEPAM	-80 ނައިޓްރަޒިޕާމް
NITRONS OXIDE 1 HEXANE	-81 ނައިޓްރޮންސް އޮކްސައިޑް 1 ހެކްސޭން
NORDAZEPAM	-82 ނޮޑަޒިޕާމް
OXYCODONE	-83 އޮކްސިކޮޑޮން
OXYMORPHONE	-84 އޮކްސިމޮފޮން
OXAZEPAM	-85 އޮކްސަޒިޕާމް
OXAZOLAM	-86 އޮކްސަޒޮލަމް
PETHIDINE	-87 ޕެތިޑިން
PETHIDINE-INTERMEDIATE-A	-88 ޕެތިޑިން-އިންޓަރމީޑިއޭޓް-އޭ
PETHIDINE-INTERMEDIATE-B	-89 ޕެތިޑިން-އިންޓަރމީޑިއޭޓް-ބީ
PETHIDINE-INTERMEDIATE-C	-90 ޕެތިޑިން-އިންޓަރމީޑިއޭޓް-ސީ
PENTOBARBITAL	-91 ޕެންޓޮބާބިޓަލް
PENTAZOCINE	-92 ޕެންޓަޒޮސިން
PHOLCODINE	-93 ފޯލްކޮޑިން
PEMOLINE	-94 ޕެމޮލިން

JUSTICE initiative

PHENDIMETRAZINE	-95 ފެންޑައިމެޓްރަޒީން
PHENOBARBITAL	-96 ފީނޯބާބިޓަލް
PHENTERMINE	-97 ފެންޓަމީން
PINAZEPAM	-98 ޕިނަޒިޕާމް
PIPRADOL	-99 ޕިޕްރަޑޯލް
PRAZEPAM	-100 ޕްރަޒިޕާމް
PROPANE	-101 ޕްރޯޕޭން
PROPIRAM	-102 ޕްރޮޕިރަމް
PROPOXYPHENE	-103 ޕްރޮޕޮކްސިފީން
PYROVALERONE	-104 ޕައިރޯވެލިރޯން
SECOBARBITAL	-105 ސެކޯބާބިޓަލް
SECBUTABARBITAL	-106 ސެކްބިއުޓަބާބިޓަލް
SUFENTANIL	-107 ސިއުފެންޓަނިލް
TEMAZEPAM	-108 ޓިމަޒިޕާމް
TETRAZEPAM	-109 ޓެޓްރަޒިޕާމް
TOLUENE	-110 ޓޮލުއިން
TRIAZOLAM	-111 ޓްރިއަޒޯލަމް
TRICHLOROETHYLENE	-112 ޓްރައިކްލޯރޯއިތިލީން
VINYLBITAL	-113 ވިނައިލްބިޓަލް
ZOLPIDEM	-114 ޒޯލްޕިޑެމް

މި ޖަދުވަލުގައިވާ އެއްޗެހީގެ ނަންތަކަށް ލިޔުއްވައި އުވަނީ، އ.ދ. ގެ 1961 ވަނަ އަހަރުގެ ސިންގަލް ކޮންވެންޝަން އޮން ނާކޮޓިކް ޑްރަގްސްއާއި 1971 ވަނަ އަހަރުގެ ކޮންވެންޝަން އޮން ސައިކޮޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސްގެ ޝެޑިއުލްތަކުގައިވާ ގޮތަށެވެ. އަދި މި ޖަދުވަލުގައިވާ އެއްޗަކަށް މި ޖަދުވަލުގައި ބުނެފައިވާ ނަން ނޫން އެހެން ނަމެއް ބޭނުންކުރެވުނަސް އެ އެއްޗަކީ މި ޖަދުވަލުގައި ބުނެފައިވާ އެއް ނޫން ކަމުގައެއް ނުބެލެވޭނެއެވެ.

ޖަދުވަލު 3

މަސްތުވާތަކެތި އުފެއްދުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްޗެހި

N-acetylanthranilic acid also known as N-Acetyl-o-aminobenzoic acid	އެން-އެސެޓިލްއެންތްރެނިލިކް އެސިޑް (އެން-އެސިޓިލް-އޯ-އެމައިނޯބެންޒޮއިކް އެސިޑް)	-1
Ephedrine also known as β-Hydroxy-N-methylamphetamine	އެފެޑްރިން (ބީޓާ-ހައިޑްރޮކްސީ-އެން-މެތިލްއެމްފެޓަމިން)	-2
Ergometrine also known as Ergonovine or Ergobasine or [8β(S)]-9-10-Didehydro-N-(2-hydroxy-1-methylethyl)-6-methyl-6-methylergoline-8-carboxamide	އަރގޯމެޓްރިން (އަރގޮނޮވިން ނުވަތަ އަރގޮބޭސިން ނުވަތަ "8ބީޓާ (އެސް)"-9-10-ޑައިޑްހައިޑްރޯ-އެން-(2-ހައިޑްރޮކްސީ-1-މެތިލްއެތިލް)-6-މެތިލް-6-މެތިލްއަރގޮލިން-8-ކާރބޮކްސަމައިޑް	-3
Ergotamine also known as 12’-Hydroxy-2’-methyl-5’-a-(phenymethyl) ergotaman-3’,6’,18’-trinone	އަރގޮޓަމިން (12‘-ހައިޑްރޮކްސީ-2‘-މެތިލް-5‘-އޭ-(ފިނިމެތިލް) އަރގޮޓަމަން-3‘,6,18’-ޓްރައިނޯން	-4
Isosafrole also known as 1,2-(Methylenedioxy)-4-propenylbenzene	އައިސޯސެފްރޯލް (1,2-މެތިލީންޑައިއޮކްސީ)-4-ޕްރޮޕެނިލްބެންޒީން	-5
Lysergic acid also known as 9,10-Didehydro-6-methylergoline-8β-carboxylic acid	ލައިސަރޖިކް އެސިޑް (9,10-ޑައިޑްހައިޑްރޯ-6-މެތިލްއަރގޮލިން-8-ބީޓާ-ކާރބޮކްސިލިކްއެސިޑް	-6
3,4-methylenedioxyphenyl-2-propanone	3,4-މެތިލީންޑައިއޮކްސީފިނައިލް-2-ޕްރޮޕަނޯން	-7
Norephedrine	ނޯރެފެޑްރިން	-8
1-Phenyl-2-propanone also known as Phenylacetone	1-ފިނައިލް-2-ޕްރޮޕަނޯން (ފިނައިލަސިޓޯން)	-9
Piperonal also known as 3,4-(Methylenedioxy)benzaldehyde or Piperonylaldehyde	ޕިޕެރޯނަލް (3,4-(މެތިލީންޑައިއޮކްސީ) ބެންޒަލްޑިހައިޑް ނުވަތަ ޕައިޕްރޮނިލަލްޑިހައިޑް)	-10
Pseudoephedrine	ސޫޑޯއެފެޑްރިން	-11
Pseudoephedrine also known as β-Hydroxy-N-methylamphetamine	ސޫޑޯއެފެޑްރިން (ބީޓާ-ހައިޑްރޮކްސީ-އެން-މެތިލް އެމްފެޓަމިން)	-12
Safrole also known as 4-Allyl-1,2-methylenedioxybenzene	ސެފްރޯލް (4-އެލިލް-1,2-މެތިލީންޑައިއޮކްސީބެންޒީން)	-13
Acetic anhydride also known as Acetic oxide	އެސިޓިކްއެންހައިޑްރައިޑް (އެސިޓިކް އޮކްސައިޑް)	-14
Acetone also known as 2-Propanone or Dimethyl ketone	އެސިޓޯން (2-ޕްރޮޕަނޯން ނުވަތަ ޑައިމެތިލް ކިޓޯން)	-15

Anthranilic acid also known as o-Aminobenzoic acid	އެންތްރެނިލިކް އެސިޑް (އޯ-އަމިނޯބެންޒޯއިކް އެސިޑް)	-16
Ethyl ether also known as Ether or Diethyl ether or Ethyl oxide or Diethyl oxide or Ethoxyethane or 1,1'-Oxybisethane	އެތިލް އީތަރ (އީތަރ ނުވަތަ ޑައިއެތިލް އީތަރ ނުވަތަ އެތިލް އޮކްސައިޑް ނުވަތަ ޑައިއެތިލް އޮކްސައިޑް ނުވަތަ އެތޮކްސީއީތޭން ނުވަތަ 1،1'-އޮކްސީބިސްއީތޭން)	-17
Hydrochloric acid	ހައިޑްރޮކްލޯރިކް އެސިޑް	-18
Methyl ethyl ketone also known as 2-Butanone	މެތިލް އެތިލް ކީޓޯން (2-ބިއުޓަނޯން)	-19
Phenylacetic acid also known as Benzeneacetic acid or α-Toluic acid	ފެނިލްއެސިޓިކް (ބެންޒީންއެސިޓިކް އެސިޑް ނުވަތަ އަލްފާ-ޓޮލުއިކް އެސިޑް)	-20
Piperidine also known as Hexahydropyridine	ޕިޕެރިޑީން (ހެކްސަހައިޑްރޮޕިރިޑީން)	-21
Potassium permanganate	ޕޮޓޭސިއަމް ޕަރމަންގަނޭޓް	-22
Sulphuric acid	ސަލްފިއުރިކް އެސިޑް	-23
Toluene also known as Methylbenzene or Phenylmethane.	ޓޮލުއީން (މެތިލް ބެންޒީން ނުވަތަ ފެނިލްމީތޭން)	-24

JUSTICE initiative